

บทที่ 4

ศึกษากรณีกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

กรณีศึกษาที่ 1 นายยศ : ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ยศ หรือ น้องยศ อายุ 19 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา แผนการเรียนศิลป์คำนวณ มีผลการเรียนค่อนข้างดีด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.01 น้องยศเป็นนักเรียนมัธยม ตัวโต ผิวขาว ทำทางสุภาพเรียบร้อยซึ่งเพื่อนๆในกลุ่มให้คำจำกัดความว่า "คุณหนูไฮโซ" เนื่องจากน้องยศมักใส่เสื้อผ้ามียี่ห้อเสมอ ประกอบกับน้องยศโปรดปรานการดื่มกาแฟที่ร้านสตาร์บัคส์ (Starbucks) เป็นอันมาก ซึ่งร้านกาแฟแห่งนี้ต่อมาก็ได้กลายเป็นสถานที่ประชุมวางแผนของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยอยู่หลายครั้ง บุคลิกของน้องยศเป็นคนยิ้มง่ายใจดีชอบช่วยเหลือผู้อื่น ครั้งหนึ่งผู้วิจัยขอตามไปฟังการประชุมเรื่องแอดมิสชันของกลุ่มนักเรียนฯ ขณะกำลังเดินไปประชุมที่ศูนย์หนังสือจุฬาฯซึ่งต้องผ่านลานจอดรถ น้องยศเห็นรถคันหนึ่งขับเดินหน้าถอยหลังอยู่นานยังไม่สามารถเข้าจอดได้ จึงเดินเข้าไปอาสากับผู้หญิงที่กำลังขับรถว่าจะขับจอดให้ ซึ่งน้องยศก็ขับเข้าไปจอดให้อย่างเรียบร้อยรวดเร็ว เพื่อนๆในกลุ่มพากันล้อว่าที่ช่วยเพราะเห็นว่าเป็นผู้หญิง น้องยศตอบเพื่อนๆว่า "ไม่เห็นหรือว่าเพราะรถคันนี้คันเดียวทำให้รถอื่นติดกันแค่นั้นช่วยได้ก็น่าจะทำ" บุคลิกที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ การพูดซ้ำและบางครั้งการเรียบเรียงคำพูดในประโยคฟังดูแปลก เช่นประโยคที่น้องยศพูดถึงทักษะทางภาษาของคุณแม่ว่า "แต่คุณแม่ไม่ค่อยชัดนะครับเป็นคนฮ่องกง" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) ซึ่งน้องยศยอมรับว่าทักษะในการใช้ภาษาไทยของตนมีปัญหาพอสมควร "ผมติดพูดฮ่องกงกับที่บ้านครับพูดตั้งแต่เกิด ภาษามันเรียงประโยคไม่เหมือนภาษาไทย บางครั้งผมก็เอากกรรมมาไว้หน้า กิริยาโยงไปหมด หลากๆคนก็บอกว่าผมพูดไม่รู้เรื่อง อย่างวิชาภาษาไทยนี่ผมก็ไม่ค่อยถนัดไม่ค่อยเข้าใจ" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) การสนทนากับน้องยศในบางครั้งจึงต้องมีการอธิบายมากเป็นพิเศษ สรุปประวัติโดยย่อที่น้องยศเล่าให้ผู้วิจัยฟังเรียบเรียงได้ดังนี้ น้องยศเป็นลูกชายคนกลาง พี่สาวคนโตยังเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยมหิดลและน้องสาวคนเล็กเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา ครอบครัวประกอบธุรกิจส่วนตัว "ร้านของเราเองเปิดเองชื่อ ซินยอร์ริต้า (Signorita) แต่ตอนนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงมีปัญหาเรื่องสไตล์ ปัญหาหลายๆ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น "สตางค์มาเกิด" รูปแบบเป็นช้อปปิงเซ็นเตอร์แบ่งพื้นที่ให้ร้านค้าต่างๆเช่าขายของ)" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) น้องยศและพี่น้องที่เกิดที่ฮ่องกงและใช้ชีวิตช่วงแรกเกิดอยู่กับครอบครัวคุณแม่ ส่วนคุณแม่จะเดินทางไปมาระหว่างประเทศไทยกับฮ่องกง การที่น้องยศเกิดที่

ย่องงทำให้มีทักษะทางภาษาจีนกวางตุ้งและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ต่อมาคุณแม่ได้พาลูกๆ ย้ายมาอยู่กับคุณพ่อที่เมืองไทย เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนทิวไผ่งาม จากนั้นได้ย้ายมาเรียนมัธยมต้นที่โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ซึ่งที่นี้น้องยศได้รับโอกาสสำคัญคือ การได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนผู้กำกับและลูกเสือเนตรนารี เพื่อเข้าร่วมงานลูกเสือโลก (Jamboree 2002) ครั้งที่ 20 เมื่อพ.ศ. 2546 ซึ่งในครั้งนี้น้องยศมีโอกาสได้สนทนากับนักบินอวกาศ “ผมประทับใจมาก ปลื้มสุดๆเลยครับจะมีกี่คนที่ได้คุยกับนักบินอวกาศ ผมได้รับประกาศนียบัตรจากองค์การนาซ่า รับรองว่าเป็นผู้ที่ได้เคยติดต่อกับนักบินอวกาศบนสถานีอวกาศนานาชาติ ในเมืองไทยไม่เกิน 11 คน ผมยังจำได้เลยว่าเขาชื่อ Donald R. Tetti เป็น Science Officer บนสถานีอวกาศ” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2549) จากประสบการณ์ที่ยิ่งใหญ่ครั้งนั้นทำให้น้องยศประทับใจในการดำเนินงานโครงการนี้ของรัฐบาลในช่วงนั้นเป็นอย่างมาก และรู้สึกว้าวถ้าไม่มีพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เขาคงไม่มีโอกาสเช่นนี้

คุณแม่เล่าถึงนิสัยส่วนตัวของน้องยศให้ฟังว่า น้องยศเป็นเด็กดื้อดื้อเงี้ยว จอมวางแผน ช่างสงสัยและต้องการคำอธิบายที่มีเหตุผล “มีครั้งหนึ่งที่แม่ไม่ให้ทานขนมปังกับเนย ฟลอร่ากลัวจะอ้วนมาก ให้พี่เลี้ยงเอาไปซ่อนชั้นสูงในตู้เย็นที่เขามองไม่เห็น เขาหาไม่เจอโกรธใหญ่ ว่าทำไมไม่ให้เขากินเนยฟลอร่า ต้องอธิบายก็เหมือนจะเข้าใจแต่ไม่ใช่ วันต่อไปหนีออกจากบ้าน จะไปซื้อเนยฟลอร่าให้ได้” (คุณแม่ยศ. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550) ทางคุณแม่เห็นว่าน้องยศเป็นคนเรียนรู้เร็วแต่ไม่ค่อยทบทวนการเรียนรู้เท่าที่ควร จนบางครั้งจำเป็นต้องบังคับให้อ่านหนังสือ และบางครั้งสนใจกิจกรรมนอกเวลาเรียนมากเกินไป คุณพ่อจึงต้องกำหนดเงื่อนไขว่า “เราจะมีข้อตกลงกันเรื่องกิจกรรม พ่อไม่ห้ามตราบใดที่การเรียนไม่ตกต่ำ” (คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549)

ตารางที่ 4-1 : สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องยศ

ปัจจัยส่วนบุคคลของยศ ต้นสกุล
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี
- ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมาก

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

ครั้งแรกที่มีโอกาสได้พบคุณแม่ น้องยศ คือวันที่นัดสัมภาษณ์น้องยศครั้งแรก คุณก้นหลายชั่วโมงกว่าจะเสร็จเวลาได้ล่วงเลยไปถึงเกือบ 2 ทุ่ม ผู้วิจัยจึงอาสาไปส่งน้องยศที่หมู่บ้าน

ลดาวัลย์ปิ่นเกล้า เพราะเกรงว่าผู้ปกครองจะเป็นห่วงและเป็นจริงตามความคาดหมาย เมื่อไปถึง คุณแม่ น้องยศออกมายืนรอที่หน้าประตูบ้าน ผู้วิจัยได้แนะนำตัวและขอภัยที่ทำให้น้องกลับถึงบ้านช้ากว่าปกติซึ่งคุณแม่พยักหน้าแต่ไม่ได้พูดอะไร ครอบครัวน้องยศเป็นครอบครัวที่อบอุ่นและมีความเป็นห่วงเป็นใยกันตลอด สังเกตได้จากที่ร้านอาหารอิตาเลียนสยามสแควร์ น้องยศอยากมาทานพาสต้าคาโบนาร่า (Carbonara) อาหารโปรด ระหว่างที่รับประทานอาหารไปสนทนากันไป คุณพ่อโทรศัพท์มาคุยกับน้องยศสักพักและน้องยศส่งโทรศัพท์มาให้ผู้วิจัย “ยศบอกพ่อว่าจะมาตัดผม อ่านหนังสือกับพี่เสื่อ เสื่อคุณน้องให้อ่านหนังสือด้วยนะ แล้วผมถ้าไม่ตัดไม่ต้องกลับบ้าน” วางสายจากคุณพ่อไม่นาน คุณแม่ น้องยศโทรศัพท์เข้ามาเพื่อถามว่าน้องยศอยู่ตรงไหนของสยามฯ คุณแม่กับพี่และน้องสาวมาเดินซื้อของจะแวะมาหา จึงทำให้มีโอกาสได้พบคุณแม่เป็นครั้งที่ 2 คราวนี้ต่างออกไปจากครั้งที่แล้ว เพราะคุณแม่ น้องยศแต่งตัวทันสมัยสไตล์เกาหลีและที่สำคัญ คุณอ่อนวัยเหมือนจะเป็นพี่สาวลูกๆเสียมากกว่า “ใครๆก็ไม่เชื่อว่าแม่เป็นแม่ผม นึกว่าพี่สาวแต่แม่ผมคุณนะคุณากๆ” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2549) ส่วนพี่และน้องสาวก็เหมือนวัยรุ่นไฮโซทั่วไป เหตุที่ต้องเรียกว่าวัยรุ่นไฮโซเพราะรองเท้า กระเป๋านาฬิกาเป็นของแบรนด์เนมทั้งสิ้น เหมือนที่น้องยศเคยเล่าให้ฟังว่า “พี่สาวน้องสาวผมเขาไม่สนใจเรื่องการเมืองหรอกครับ เขาชอบเหมือนวัยรุ่นทั่วไป พวกแต่งตัวใช้ของแพงมีหยั้อ เขาดูออกเลยนะว่าไบไหนจริงไบไหนปลอมเพราะน้ำผมก็ขายของพวกนี้ที่ฮ่องกง” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) ครอบครัวนี้สื่อสารกันโดยใช้ภาษาจีนกวางตุ้งทำให้ผู้วิจัยไม่เข้าใจการสนทนาระหว่างพี่น้อง ซึ่งน้องยศพูดอย่างเขินๆว่าที่บ้านมาตรวจความเรียบร้อยก่อนออกรายการโทรทัศน์เพราะตอนค้าต้องออกรายการสดทางโทรทัศน์ ดาวเทียม ASTV

ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของครอบครัวเป็นแบบของการใช้ชีวิตที่หรูหราสะดวกสบาย ไม่น่าจะเดือดร้อนกับความเป็นไปทางสังคมมากนัก หากแต่การสั่งสอนถ่ายทอดเรื่องราวทางการเมืองของครอบครัวนั้นเข้มข้นมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ น้องยศได้เล่าถึงการต่อสู้ทางการเมืองของคุณตา(ชาวฮ่องกง)ด้วยความภาคภูมิใจ ถึงแม้ว่าคุณตาจะมีความเชื่อในระบบการปกครองที่ต่างออกไปจากน้องยศ แต่เป็นความต่างในแง่ของหลักการเท่านั้น สิ่งที่น้องยศประทับใจและนำมาเป็นหลักในการปฏิบัติ คือ ความมุ่งมั่นยืนหยัดในสิ่งที่ตนคิดว่าถูกต้อง

ความเป็นประชาธิปไตยของครอบครัวเริ่มต้นมาจาก การอบรมเลี้ยงดูที่ให้อิสระทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น คุณพ่อคุณแม่จะเปิดโอกาสให้ลูกๆแสดงความคิดเห็นได้ในทุกเรื่อง “แม่จะไม่บังคับ ปล່อยให้ลูกทำอย่างที่ยากทำแต่แม่จะคอยสนับสนุนอยู่ข้างๆตลอด

แต่แม่ก็ไม่ได้ปล่อยอิสระทุกอย่าง” (คุณแม่ยศ. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550) “พ่อจะเปิดอิสระทางความคิดของลูกๆ ให้เขาได้คิดเองเต็มที่แต่จะต้องรู้จักวิเคราะห์ข้อมูลก่อนตัดสินใจ บอกได้ว่าที่ตัดสินใจอย่างนั้นเพราะอะไร” (คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549) ในบางครั้งที่ลูกทำผิดที่บ้านมีวิธีลงโทษด้วยการ “ตัดค่าขนม...ยคนะไปไหนไม่ได้หรอกถ้าไม่มีค่าขนม” (คุณแม่ยศ. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550)

นอกจากอิสระทางความคิด ลูกๆ ยังได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว “ลูกๆ มีโอกาสร่วมตัดสินใจในเรื่องการเรียนของเขาเองและการกระทำของพี่น้องด้วย” (คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549) “แม่ก็จะถามความเห็นจากลูกๆ เสมอ เช่น ตอนแต่งบ้านก็จะให้ช่วยคิด” (คุณแม่ยศ. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550)

ครอบครัวน้องยศเป็นครอบครัวที่ให้ความสนใจกับเรื่องการเมืองมาก “สมาชิกในครอบครัวเราสนใจการเมืองมากค่ะ ยศจะดูข่าวและติดตามข่าวการเมืองกับแม่เกือบทุกวัน บางครั้งครอบครัวเราก็ไปร่วมในการชุมนุมพร้อมกัน” (คุณแม่ยศ. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550) “สมาชิกทุกคนในครอบครัวสนใจการเมืองทุกคน แต่สาวๆ เขาก็อาจจะคิดต่างออกไป” (คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549) ดังนั้นบ้านจึงแบ่งเป็นสองฝ่าย “ก็เวลาคูยเรื่องการเมืองกับพ่อแม่นี้ น้องสาวพี่สาวถ้าเขาอยู่ด้วยก็จะเดินออกไปและกับนของเค้า” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) แต่สำหรับคุณพ่อกับคุณแม่ น้องยศเล่าว่า “เขาค่อนข้างที่จะไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลชุดนี้พอสมควร” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2549) ดังนั้นน้องยศจึงมักพูดคุยเรื่องการเมืองกับคุณพ่อมากเป็นพิเศษ “พ่อเลี้ยงลูกเปรียบเสมือนเพื่อน ลูกๆ สามารถปรึกษาพ่อได้ทุกเรื่อง เรื่องอะไรที่เขาไม่เข้าใจพ่อจะอธิบายให้ฟัง แต่ที่สำคัญจะสอนให้รู้จักความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมและมีความกตัญญู สิ่งเหล่านี้ขาดไม่ได้เลย” (คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549) ถือได้ว่าคุณพ่อเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทอย่างมากในการให้ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการปลูกฝังความคิดในทางการเมืองรวมถึงการเล่าเรื่องราวความเป็นมาทางการเมืองที่เป็นตัวจุดประกายให้น้องยศสนใจการเมืองในเวลาต่อมา

“...พ่อเป็นคนเดือนตุลา ในเหตุการณ์ตอนนั้นสมัย 14 ตุลาครับก็มีส่วนร่วมในนั้น สมัยนั้นที่คุณพ่อผมอยู่หน่วยปฐมพยาบาลครับ สำหรับรับส่งคนเจ็บช่วงนั้น...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

"...ตอนพฤษภาทมิฬ ตอนนั้นก็เริ่มให้ความสนใจตั้งแต่ตอนนั้น เพราะว่าคุณพ่อเล่าให้ฟังว่าตอนนั้นเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น ผมเริ่มสนใจขึ้น อยากรู้ว่าสาเหตุเกิดจากอะไร แล้วทำไมถึงเป็นแบบนี้..."

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

"...คุณพ่อเล่าเหตุการณ์ให้ฟังต่างๆ เพราะว่าในเรื่องของแบบนี้มีความซับซ้อนและต้องทำความเข้าใจ เลยมองว่าเป็นเรื่องอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสน..."

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

"...ลูกๆจะต้องสนใจติดตามข่าวสารข้อมูลทางการเมือง พ่อจะคอยให้คำแนะนำเขาในบางเรื่องที่ยศเขาอาจไม่รู้หรือไม่ทันได้คิด..."

(คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549)

"...พ่อสนใจในเรื่องการเมืองและเศรษฐกิจตลอดเวลา เพราะเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ เราต้องติดตาม สำคัญคือแล้วสิ่งเหล่านี้มันก็อยู่รอบตัวเรา ไม่สนใจไม่ได้..."

(คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549)

การที่น้องยศออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเปิดเผย ย่อมส่งผลกระทบต่อครอบครัว ในเรื่องนี้คุณแม่เล่าอย่างภูมิใจว่า "แม้คิดว่าการที่ยศออกไปร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเขาเอง เพราะได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ก็มีผลนะคะ จะดีมากกว่า เช่นมีคนเข้ามาชมยศกับแม่ว่าลูกดีลูกเก่ง" (คุณแม่ยศ. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550)" ส่วนคุณพ่อจะคอยสนับสนุนในสิ่งที่น้องยศทำและคอยติดตามดูแลน้องยศตลอด "แน่นอนย่อมต้องเป็นห่วงเป็นธรรมดา พ่อไม่อยากให้ยศตกเป็นเครื่องมือของใคร เขาจะต้องมีหลักและจุดยืนของตัวเอง แต่บางครั้งก็ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว พี่สาวน้องสาวเขาจะเป็นห่วงไม่อยากให้ออกมา เขากลัวว่ายศจะไม่ปลอดภัย" (คุณพ่อยศ. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2549) จึงไม่แปลกใจที่ทุกครั้งการออกมาแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องยศไม่ว่าเรื่องใดก็ตามจะพบเห็นคุณพ่อยืนหลบมุมคอยดูแลอยู่ห่างๆ

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเป็นสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีชื่อเสียงมาก เป็นที่รู้กันว่านักเรียนโรงเรียนนี้คือ นักเรียนหัวกะทิของประเทศไทย โรงเรียนเตรียมฯ

จึงได้เป็นโรงเรียนนำร่องทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สามารถจัดหลักสูตรการเรียน การสอนด้วยตัวเอง “โรงเรียนผมนำร่องทำหลักสูตรเองว่าจะสอนอะไร” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียน เพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) โรงเรียนเตรียมฯ มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการ ปลุกฝังประชาธิปไตยเช่นเดียวกับโรงเรียนอื่น คือ การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน รวมถึงการมี กฎระเบียบเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในโรงเรียน แต่ในด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการ เมืองการปกครองและระบอบประชาธิปไตยนั้น น้องยศเห็นว่ายังน้อยมาก โรงเรียนควรมี บทบาทมากกว่านี้ ทั้งในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ทางการเมือง

“...สิบถึงสิบห้าเปอร์เซ็นต์ได้จากโรงเรียนครับ ส่วนใหญ่ได้จากนอก โรงเรียน...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...โรงเรียนสอนแต่ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้นอะไร ไม่ได้เน้นเรื่อง ความสอดคล้องของรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย การปกครอง...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...ความรู้ที่ได้จากโรงเรียนจะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์มากกว่า เรื่อง การเมือง WTO เรื่องอื่นๆ FTA นี้ยังไม่ update เลยครับ...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...14 ตุลา 6 ตุลา น้อยมาก ๆ ครับ มีแต่จอมพลถนอม ประภาส ธีร ยุทธ บุญมี เสกสรรค์ ประเสริฐกุล รู้อยู่แค่นี้ สอนแบบไม่ได้บอกที่มา ที่ไป เออสมัยนั้นเนี่ยปกครองโดยจอมพลถนอม กิตติขจร ผู้นำ นักศึกษาก็เป็นอาจารย์ธีรยุทธ บุญมีก็เรียกร้องเกิดเหตุการณ์นอง เลือดอ้าวบตต่อไป แค่นี้จบ...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...หลักสูตรมีครับแต่บุคลากรไม่นำมาสอนก็ไม่เกิดประโยชน์ นี่ละ ปัญหา...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...โรงเรียนไม่เชื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความสนใจในเรื่องการเมืองเลย
ครับ...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย.สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

นอกจากนั้นน้องยศยังเห็นว่าประเด็นเรื่องการต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในประวัติศาสตร์ไทยนั้นเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจัดให้มีการเรียนการสอน โดยที่ครูผู้สอนต้องเข้าใจจริงและให้รายละเอียดได้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะความรู้ในเรื่องดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ทำให้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในการปกครอง และมีความรู้สึกหวงแหนประชาธิปไตยมากขึ้น

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

นักเรียนมัธยมในวัยนี้เป็นวัยติดเพื่อน ดังนั้นการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเมืองจึงเป็นไปโดยปริยาย น้องยศมักสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลในกลุ่มเพื่อนนักเรียนเตรียมอุดมฯที่มีความคิดคล้ายกันซึ่งเพื่อนๆแต่ละคนก็จะมีข้อมูลมาเล่าสู่กันฟัง ต่อมาเมื่อมีการรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยและต้องประสานงานกับศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา (ศนศ.) การสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ทางการเมืองจึงขยายวงกว้างออกไป

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

ในยุคปัจจุบันที่เป็นสังคมของการสื่อสารไร้พรมแดน สื่อมวลชนจึงกลายเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาทางการเมืองที่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ประชาชนจึงต้องอาศัยการสื่อความเข้าใจ ข้อเท็จจริงจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ แต่สื่อมวลชนในขณะนั้นมักจะนำเสนอไปในทางที่จะไม่เสียผลประโยชน์ทางธุรกิจ การบริโภคข่าวสารข้อมูลจึงต้องใช้การคิดวิเคราะห์เป็นอันมาก น้องยศมองว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พี่และน้องมีความคิดเห็นทางการเมืองไม่เหมือนตน มาจากการติดตามและการรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่ต่างกัน “หลายๆเรื่องครับ อย่างผมให้ความสนใจพอสมควร อย่างพี่สาวน้องสาวจะไม่ค่อยติดตามข่าวสารข้อมูล ยกตัวอย่าง หลายครั้งหลายคราการพูดของโฆษกรัฐบาลจะพูดกลับไปกลับมา ตรงนี้ก็สร้างความสับสนให้กับพี่สาวน้องสาวที่ไม่ได้ติดตามข่าวอยู่แล้ว บางคนก็ตกข่าวบ้างอะไรอย่างนี้ครับ ก็เลยเกิดความสับสนก่อให้เกิดความแตกแยกกันในบ้าน” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย.สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

การติดตามข่าวสารจึงกลายเป็นกิจวัตรประจำวันของน้องยศ ยิ่งในเวลาที่เกิดเหตุการณ์เมืองกำลังดูเดือด เกิดความเข้าใจที่ต่างกันในสังคม น้องยศจึงเริ่มแสวงหาข้อเท็จจริงทั้งจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต "เริ่มต้นจากเมืองไทยรายสัปดาห์ก่อนครับ ตอนแรกไปฟังก็ไม่ค่อยเชื่อว่ามันไม่หรือเปล่า พอพูดถึงเตรียมการขายหุ้นก็เริ่มเห็นแล้วว่ามันก็มีความเป็นจริงเหมือนกัน เพราะว่าเขาก็พูดก่อนหน้านี้ว่าเขาจะเตรียมขายวันนั้นๆ ก็ขายจริงๆ เขาทำอย่างไร" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) ซึ่งประเด็นเรื่องความถูกต้องน้องยศบอกว่า "ข้อมูลจะถูกร้อยเปอร์เซ็นต์หรือเปล่าไม่รู้ แต่มันก็มีเค้าโครงความคิดผมไม่ปักใจเชื่ออะไรจนกว่ามันจะเป็นจริง ผมไม่ได้วิเคราะห์เองได้แต่ผมจะเปรียบเทียบข้อมูล มันไม่ใช่เรื่องที่เกิดความสามารถปรึกษาผู้ใหญ่บ้างนักวิชาการ" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

สื่อหนังสือพิมพ์เป็นอีกช่องทางในการติดตามข่าวสารของน้องยศ "ผมอ่านหนังสือพิมพ์หลายๆฉบับ ไทยรัฐก็ดูหลักเสียงการโจมตี ดูไปก็ไม่อินไหนเป็นกลางเลย เราต้องมาวิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักรเอง" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

วิทยุเป็นอีกสื่อหนึ่งที่น้องยศเลือกบริโภค โดยน้องยศติดตามฟังข่าวสารการเมืองทางวิทยุที่คลื่น 94 (FM 94.0 MHz) ซึ่งต่อมาได้ถูกปิดไปและรายการสนทนาของอาจารย์วีระธีระภัทรานนท์ "วันนั้นผมฟังรายการอาจารย์วีระ มีคนโทรมาถามว่าถ้าไม่เลือกไทยรักไทยแล้ว จะไม่ได้บ้านเอื้ออาทร อาจารย์ก็บอกว่า ไม่ใช่ไม่จริงใครบอกคุณ" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

น้องยศมีความเห็นว่าสื่อสารมวลชนนับเป็นตัวการที่ทรงพลังอย่างมาก ในการชี้นำสังคม "ข้อเสียได้คุมสื่อได้ก็เท่ากับคุมประชาชนแล้ว" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) ในเวลานั้นมีเพียงหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ เนชั่น และโทรทัศน์ดาวเทียมASTVเท่านั้นที่นำเสนอเรื่องราวของเหตุการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นอย่างตรงไปตรงมา น้องยศมองว่า "ถ้าลุงสนธิไม่มี ASTV นี้ก็แย่เหมือนกันนะครับ" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) เพราะสื่อมวลชนถูกแทรกแซงจากรัฐบาลไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง ใครวิจารณ์ก็ถูกถอดออกจากผังรายการ ข่าวทางโทรทัศน์ก็เป็นการเสนอข่าวเพียงด้านเดียว น้องยศจึงต้องค้นหาข้อมูลทางการเมืองเพิ่มเติมทางอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ที่น้องยศเข้าไปหาข้อมูลมากที่สุดคือ ผู้จัดการออนไลน์

ตารางที่ 4-2: ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องยศ

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว - การถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 14 ตุลา 6 ตุลาและพฤษภาทมิฬ - แบบอย่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคุณตา <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระหว่างเพื่อนที่ศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการ มติชน The Nation - รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ - รายการนายทักทักชิดคุยกับประชาชน - รายการวิทยุอาจารย์วีระ วีระภัทรานนท์ - รายการโทรทัศน์ทางสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม ASTV - www.manager.co.th - พงศาวดาร สามก๊ก

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

แถลงการณ์ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีทั้ง 14 ข้อของกลุ่มนักเรียนฯ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง น้องยศพูดถึงที่มาของแถลงการณ์ว่า “14 ข้อนั้นเป็นความคิดของหลายๆคนรวมกัน ของผมเรื่องการศึกษา บางคนก็จะมาเรื่องนโยบายประชานิยม ยกตัวอย่างการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนมันมาจากทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ชาวเปรูที่เขาบอกว่า การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนไม่ใช่ของค้ประกอบที่สำคัญที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนแต่ของค้ประกอบต้องควบคู่ไปคือ การศึกษา เหมือนถ้าประชาชนมีเครื่องมือแต่ไม่รู้จักรูทใช้ก็จบ” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) หน้าที่เรียบเรียงแถลงการณ์เป็นของรองประธาน “ยิ่ง 14 ข้อที่แถลงไปเขายังไม่เชื่อใหญ่ว่าเขียนเองแต่ก็มาจากไอ้ไอ้ตรงประธานล่ะครับ เขาเป็นคนเรียบเรียง” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องหนึ่งที่น้องยศคิดว่าตนเองมีความเข้าใจเป็นอย่างดี "ถ้าให้ผมพูดเรื่อง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมพูดได้นานเลย เพราะผมมีเพื่อนอยู่นั่น มีคดีเหตุการณ์จริง ทำให้เรารู้ว่าเขาปฏิบัติอย่างไร จึงนำไปสู่เหตุการณ์แยๆ อันที่จริงอำนาจการแบ่งแยกดินแดนตรงนี้มีมานานแล้วก็ประคับประคองกันมาเรื่อยๆ จนมันแตกเพราะความพยายามเปลี่ยนอำนาจ รัฐบาลพยายามควบคุมมากจนเกิดปัญหา" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) และนอกจากปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้แล้ว น้องยศยังวิจารณ์เรื่องนโยบายประชานิยมว่า

"...ที่นักเศรษฐศาสตร์หลายคนได้ออกมาพูดแล้วว่า คือจะมีแต่ได้ผลในระยะต้นแต่ระยะหลังจะมีปัญหาการใช้จ่ายที่เกินตัวของรัฐบาล มีปัญหาก็เห็นตั้งแต่รัฐบาลตั้งแต่ตอนนั้นก็เหมือนนโยบายมันถึงจุดอิ่มตัวเมื่อไรประชาชนต้องการมากขึ้น ติดพอสเพติดไปแล้วอะไร ตอนนั้นก็เป็นการซื้อเสียงทางนโยบายไปด้วย..."

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

"...เพราะว่าประชาชนใช้เงิน หนี้เกินตัวแล้ว แบบไม่รู้ทางหนียังไง เขาก็ออกมาพักหนี้เกษตรกรรมง เงินหมุนเวียนตรงนี้ก็ยิ่งเป็นปัญหาหนักเข้าใหญ่เพราะว่าอีกหน่อยมันจะถึงจุดอิ่มตัวเพราะว่านโยบายตรงนี้แล้ว จะเกิดปัญหาขึ้นเพราะว่าถึงตอนนั้นประชาชนไม่รู้วิธีจับปลา กินรอแต่รัฐบาลจับปลามากินให้..."

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2549)

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องยศรวมไปถึง นโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่บ้องยศมองว่าผลกำไรนั้นไม่ตกถึงมือประชาชนอย่างแท้จริง และการเจรจาการค้าเสรีระหว่างประเทศที่น้องยศมองว่าประชาชนควรที่จะได้มีส่วนร่วมมากกว่าแค่การรับทราบ เมื่อทำข้อตกลงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตยในความหมายของน้องยศไม่ใช่แค่เสียงส่วนมากหรือเสียงส่วนใหญ่ที่ผู้นำทางการเมืองมักนำมากล่าวอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศ แต่สำหรับน้องยศมองว่าเสียงส่วนน้อยก็เป็นประชาชนชาวไทยเป็นเจ้าของประเทศเช่นกัน ดังนั้นประชาธิปไตยจึงต้องฟังทั้งเสียงส่วนใหญ่โดยไม่ละเลยทอดทิ้งเสียงส่วนน้อย นอกจากนั้นน้องยศยังกล่าวอีกว่า "นายกทักษิณกำลังทำให้ประชาชนเข้าใจ

คิดว่า ประชาธิปไตยคือ การเลือกตั้ง” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) การเลือกตั้งเป็นเพียงวิธีหนึ่งที่จะนำมาซึ่งตัวแทนในการปกครองประเทศเท่านั้น

ตารางที่ 4-3: ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องยศ

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้แก่ สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากอาวุธ/ สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ / สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง, องค์การอิสระ - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองทั่วไป ได้แก่ นโยบายประชานิยม การพักชำระหนี้เกษตรกร, โครงการเอื้ออาทร, กองทุนหมู่บ้าน, ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, การแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.), Free Trade Area (FTA)

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนไม่ว่าจะมีสถานภาพใดก็ตาม ยิ่งในระบบประชาธิปไตยยิ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ “เยาวชนที่เป็นนักเรียนในวันนี้ ก็คือกลุ่มคนที่จะเติบโตไปเป็นทรัพยากรของประเทศหรือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ฉะนั้นเยาวชนต้องมีสิทธิมีเสียงในการแสดงออกจุดยืนของตัวเอง และการเมืองก็คือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวพวกเราทุกคนไม่ใช่ว่าเป็นนักเรียนแล้วจะมีหน้าที่เฉพาะเรียนหนังสือเท่านั้น” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) น้องยศเห็นว่าเยาวชนทุกวันนี้ควรที่จะต้องหันมารับรู้รับทราบและสนใจความเป็นไปของสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจในสิทธิของตนเอง ในระบบประชาธิปไตย การที่น้องยศเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นหรือการร่วมชุมนุมทางการเมืองนั้น เหตุผลส่วนหนึ่งคือ น้องยศต้องการบอกให้คนที่ยังไม่รับรู้เรื่องที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองได้หันมาใส่ใจ “มันเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงการเรียกร้องตามสิทธิในรัฐธรรมนูญแต่อีกส่วนหนึ่งต้องยอมรับว่ามันต้องจำเป็นที่จะต้องแสดงให้ประชาชนรู้ เพราะว่าพูดจริงๆแล้วบางคนยังไม่รู้เลยว่ามันเกิดอะไรขึ้น” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

สำหรับน้องยศการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย “ในความคิดของพวกเราจำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องหน้าที่พลเมือง อย่างแคนาดาตอนนี้ประชากรเขาน้อย เขาบอกเลยว่า ถ้าคุณรู้กฎหมาย สิทธิประเทศก็เป็นประชากรเขาได้เลย” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) ตราบใดที่ประชาชนยังไม่รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง การปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือระบอบใดก็ตามไม่มีทางนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีได้

ค่านิยมทางการเมืองในประเด็นของนักการเมืองเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น้องยศคิดว่า ถ้าจะเป็นนักการเมืองในระบบประชาธิปไตยควรต้องเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเชื่อมั่นในความคิดของตนเองโดยไม่ฟังใคร “ฟังคนอื่นบ้างอย่าคิดว่าตัวเองเก่งอยู่คนเดียว ตรงนี้คือลักษณะของนักการเมืองเป็นอย่างนี้ทุกคนแม้แต่ฝ่ายค้าน” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) นอกจากนั้นคุณสมบัติประการสำคัญของคนที่จะเป็นนักการเมืองคือ การเป็นคนดี “ไม่จำเป็นต้องเก่งแต่ขอให้เป็นคนดีก็พอใจแล้ว เพราะว่าเชื่อว่าหลายๆคน นักการเมืองถ้าต้องการเข้ามาพัฒนาประเทศไม่จำเป็นต้องเก่งคนเดียว คนดีก็สามารถพัฒนาชักชวนให้นักวิชาการเข้ามาฟังช่วยกันคิดและก็ทำด้วยจริงใจ ไม่ใช่ว่าเก่งอย่างเดียวแล้วปิดกันคนอื่นหมดเหมือนๆที่ผ่านมารัฐบาลชุดนี้ทำ” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-4: สำนักทางการเมืองของน้องยศ

สำนักทางการเมือง
ทัศนคติทางการเมือง
- การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน
- ประชาชนคือเจ้าของประเทศไม่ว่าจะอายุเท่าใด
- ความเข้าใจเรื่องหน้าที่พลเมืองจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ค่านิยมทางการเมือง
- คุณสมบัติที่ดีของคนทำงานทางการเมืองต้องฟังความเห็นทุกฝ่าย
- ผู้นำทางการเมืองที่ดีต้องมีคุณธรรม

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

ความสนใจทางการเมืองของน้องยศเริ่มมาจากความต้องการ อยากให้เกิดความเปลี่ยนแปลง “ผมสนใจการเมืองเพราะมีหลายๆอย่างที่ผมอยากเปลี่ยนแปลง อยากให้ผู้ นำ ฟังคนอื่นบ้าง อย่าคิดว่าตัวเองเก่งอยู่คนเดียว ตรงนี้คือลักษณะของนักการเมืองเป็นอย่างนี้ทุกคน” (ยศ.

ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) แต่การมีสถานภาพเป็นนักเรียนทำให้ได้รับการตักเตือนอยู่บ่อยครั้ง

“...หลายคนบอกผมว่าอย่าไปยุ่งเรื่องนี้ แต่ผมมองว่าถ้าเราไม่ทำอะไรสักอย่างก็จะมีคนเริ่มทำอะไรเลยอยู่เฉยก็ไม่ได้อะไรครับ ดึกว่าไม่ทำอะไรเลยออกมาดึกว่า...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...ผู้ใหญ่หลายคนมองพวกผมแล้วพูดว่าแค่เด็กมัธยมตัวเล็กๆ จะออกไปเคลื่อนไหวเรียกร้องอะไรได้ แต่พวกผมกลับคิดว่า เด็กและเยาวชนสมัยนี้ก็มีสิทธิที่จะแสดงออกในเรื่องการเมืองได้เหมือนกัน เพราะประชาธิปไตยเป็นของประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ก็สามารถแสดงออกได้...”

(มติชน. 24 กุมภาพันธ์ 2549: 18)

นอกจากความต้องการที่อยากจะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางของนักการเมือง การที่น้องยศและกลุ่มนักเรียนฯ เลือกใช้วิธีการออกแถลงการณ์ผ่านทางสื่อมวลชนเพราะเห็นตรงกันว่า เป็นวิธีที่ดีที่จะทำให้รัฐบาลหันมาสนใจต่อข้อเรียกร้องของกลุ่มนักเรียนฯ เรื่องนี้น้องยศชี้แจงว่า “ผมออกมาเพื่ออยากให้เขาฟังเรามากขึ้น มันเป็นวิธีเดียวเพื่อประกาศให้สังคมทั่วไปได้รับรู้ว่า เป็นการเชื่อเชิญคุณกับคนอื่นที่สนใจได้เข้ามาร่วมกัน เชื่อได้ว่ามีอีกหลายคนที่สนใจแต่ไม่รู้จะเข้าอย่างไร” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) น้องยศยังบอกอีกว่ารัฐบาลที่เป็นเผด็จการทางรัฐสภาด้วยการครองเสียงข้างมากแบบเบ็ดเสร็จจะส่งผลกระทบต่อการพิจารณากฎหมายต่างๆ และทำให้ฝ่ายค้านไม่สามารถตรวจสอบรัฐบาลได้โดยกลไกของรัฐสภา ดังนั้นการใช้วิธีชุมนุมทางการเมืองรวมถึงการเดินขบวนประท้วงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเรียกร้องให้ผู้บริหารประเทศหันมาสนใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น “การเดินขบวนเป็นวิธีการสุดท้ายในการเรียกร้อง จากการศึกษาเพื่อหลบหนีหลีกเลี่ยงในการให้ฝ่ายค้านตรวจสอบ ยุบสภาหนีแบบนี้มันปิดโอกาสไปแล้ว สิ่งสุดท้ายคือการเดินขบวนเป็นสิ่งสุดท้ายที่ประชาชนสามารถทำได้” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-5: ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องยศ

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพทางการเมือง - เชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงทางการเมือง - เชื่อว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อระบบการเมือง

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความคลางแคลงใจในตัวผู้นำทางการเมืองของน้องยศเริ่มมาจากการเคลื่อนไหวของครูอาจารย์ที่ไม่พอใจในนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ "ก็ตอนแรกก็มีอาจารย์ 5-6 แสนคนที่ออกมาเรียกร้องเคลื่อนไหวใช่ไหมครับ คนเป็นแสนออกมาไว้นี้ต้องเป็นเรื่องไม่ปกติแล้วนะครับ" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) และกระแสความแตกแยกทางความคิดที่นับวันจะเพิ่มเท่าทวี "แต่ก่อนนี้คุยกันเรื่องการเมือง เลือกใคร เลือกบริหาร เลือกชน เออไม่เป็นไรยอมรับกัน แต่ตอนนี้มันไม่ได้เลย ยอมรับไม่ได้เลย ผมยังสงสัยว่าเพราะอะไรถึงเป็นขนาดนี้ พวกผมได้มานั่งคุยกันแล้วเห็นตรงกันว่า ผู้นำบกพร่องไม่เหมาะสมหากนายกฯยังดีอยู่คงจะอยู่อาจทำให้มือบชยายวงกว้างยิ่งยึดเยื้อคนจะมาเยอะ หรือแม้แต่ทางออกของนายกฯที่บอกว่าจะยุบสภาก็จะยิ่งสร้างความไม่พอใจในกลุ่มมือบชทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหาคือ นายกรัฐมนตรีต้องลาออก" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) จึงเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองครั้งนี้

ในการรวมกลุ่มนักเรียนฯ น้องยศรับหน้าที่หาสมาชิกและสถานที่ในการแถลงข่าว "หาสมาชิกเต็มที่แล้ว พอผมบอกว่าจะทำอะไรก็มาคุยๆกัน เรื่องนี้สุดท้ายอาจจะแถลงข่าว เขาก็บอกว่านายล้อเล่น ผมบอกว่าไม่ล้อเล่นขอเวลาไปคิดก่อน ก็บอกออกไปแล้วจะโดนทำอะไรมั้ง" (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) เรื่องการหาสมาชิกน้องยศได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา (ศนศ.) ซึ่งนำโดยนายพลธีธรรมหรือพีพีทผู้ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการกลุ่มแรงกดดันกล้าประชาธิปไตย ทายาทคนเดือนตุลา "ก็ไม่ได้ช่วยอะไรมากมีเรื่องสมาชิกเรื่องสถานที่" (พลธีธรรม. ศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2549) พีพีทเล่าให้ฟังว่าในขณะนั้น "มีหลายเยาวชนกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลนะแต่กลุ่มยศเขาจะกล้าแสดงออกชัดเจน กล้าออกสื่อ" (พลธีธรรม. ศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2549) ซึ่งพีพีทมีความเห็นต่อความเคลื่อนไหวในครั้งนี้ของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยดังนี้ "ผมเห็นด้วยนะตอนนั้นเด็กๆ ตื่นตัวกันมาก มันเป็นการแสดงออกของพลังบริสุทธิ์ที่มีความหวังใบบ้านเมือง เราช่วยอะไรได้ก็ช่วยกันไป" (พลธีธรรม. ศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2549)

นอกจากความช่วยเหลือหาสมาชิก น้องยศยังได้รับความช่วยเหลือในเรื่องสถานที่แกลงข่าวจาก กชวรรณหรือพี่ตาลซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ได้ขออนุญาตใช้ห้องประชุมที่อนุสรณ์ 14 ตุลา ซึ่งน้องตาลเล่าถึงที่มาของความช่วยเหลือว่า “รู้จักน้องยศที่หลังเวทีพันธมิตรคะ น้องเขาเข้ามาคุยด้วยว่าจะรวมกลุ่มเพื่อนและจะแกลงข่าว ตาลก็แนะนำน้องเขาไปว่าควรทำอะไรบ้าง ตอนนั้นช่วยเรื่องสถานที่ช่วยจองอนุสรณ์สถาน ติดต่อนักข่าวให้เพราะช่วงนั้นตาลติดต่อนักข่าวบ่อยอยู่แล้ว ซึ่งหลังจากนั้นยศเขาก็จะติดต่อประสานงานกับนักข่าวเองแล้ว” (กชวรรณ. เลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2549) จากการแกลงข่าวครั้งนั้นน้องยศคาดการณ์ไว้ว่า “ผมประเมินไว้ว่าคงให้ผู้ใหญ่หลายๆองค์กร กล้าออกมามากขึ้นและก็ให้บางคนรู้สึกละอายใจ ตอนแรกก็เพื่อให้จุฬา-ธรรมศาสตร์ออกมาด้วยเพราะว่าผมเฝ้ามองจริงๆ 14ตุลา จุฬาก็มาก่อนก็มองว่าเมื่อไรจุฬา-ธรรมศาสตร์จะออกแต่ก็คงยาก” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) สิ่งที่ได้รับจากการออกมามีส่วนร่วมครั้งสำคัญทางการเมืองครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตของน้องยศอย่างมาก

“...ได้เยอะมากถ้าเราไม่ลองทำอะไรหรือไปมั่วแต่ซุกดินอยู่ไม่สนใจ
ไม่มีทางรู้ครับ...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...นักข่าวโทรมา 24 ชั่วโมง ถามตอบกันตั้งแต่ 8 โมงถึง 5 ทุ่ม ไป
ออกรายการพูดที่โน่นนี่ ผมไม่ได้อ่านหนังสือสอบเลยเครียดกับทั้ง
เรื่องการเมืองและยังแอดมิสชันอีก...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

“...เครียดเหมือนกันครับ สัมภาษณ์ทั้งวันเลยไม่ได้หลับได้นอน ถาม
แต่ละเรื่องนี้ น้องไม่มีใครอยู่เบื้องหลังเหวอคะ แน่ใจเหวอคะ อย่าง
นั้นน้องพอจะมีอะไรมายืนยันไหมคะ...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

นอกจากการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังนำมาซึ่งผู้ต่อต้านและผู้สนับสนุนจำนวนมากเช่นกัน

“...ผมไม่เคยกดดันมากขนาดนี้ โดนแท็กซีไล่ลงจากรถด้วย ตอน
แกลงข่าวใหม่ๆ เขาบอกจำหน้าได้น้องลงไป...”

(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549)

ประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งนี้ น้องยศบอกว่า “คุ้มครับ ได้ประสบการณ์ ได้รู้จักผู้ใหญ่หลายๆคน ได้เพื่อน ๆ มากมายครับ” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) กำลังใจที่ได้มาจากรอยยิ้มและคำขอบคุณจากคนรอบข้าง “เวลาเราออกไปพูดก็มีเพื่อนมาบอกขอบคุณมากนะแค่นี้ผมก็รู้สึกดีแล้ว” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) เพื่อเป็นการย้ำว่าสิ่งที่คิดและสิ่งที่ทำ “ถูกต้อง” น้องยศบอกกับผู้วิจัยอย่างภาคภูมิใจว่า “ถ้าถอยกลับไปใหม่จะทำครับ”

ตารางที่ 4-6: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องยศ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - รวมกลุ่มสนทนาทางการเมือง - ออกแถลงการณ์ไม่ไว้วางใจผู้นำทางการเมือง - ขึ้นกล่าวปราศรัยทางการเมือง - ร่วมสนทนาการเมืองทางรายการโทรทัศน์ / วิทยุ - ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ - เข้าร่วมชุมนุมพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยอย่างสงบสันติ

กรณีศึกษาที่ 2 นายศิวาวุธ : รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ศิวาวุธ หรือ น้องไอ้ต วัย 18 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา แผนการเรียนศิลป์ภาษา(ฝรั่งเศส) ผลการเรียนดีมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.70 สามารถผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในแบบรับตรงของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ซึ่งสมาชิกในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยต่างยกย่องให้เป็นสมองของกลุ่ม “ยอมรับเลยว่าคนนี้อฉลาดมาก ข้อมูลเขาแน่น เยอะ พูดเก่ง” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2549) น้องไอ้ตเป็นนักเรียนมัธยมที่รูปร่างดี ไม่สูงไม่เตี้ย ผิวสองสี แต่งกายสะอาดเรียบร้อยมาก ผมจัดแต่งทรงมาเป็นอย่างดี ตรงตามนิยามของหนุ่ม Metro sexual น้องไอ้ตมีบุคลิกภาพดีมาก เดินตัวตรง พูดเสียงดังฟังชัด อักขระควบกล้าชัดเจน เวลาที่ตอบคำถามมักทวนคำถามเสมอ น้องไอ้ตบอกว่าเป็นการช่วยเราให้คิดเป็นระบบขึ้นว่าเรากำลังจะพูดเรื่องอะไร น้องไอ้ตบอกผู้วิจัยว่าตนเองเป็นเด็กนักเรียนธรรมดาเหมือนวัยรุ่นทั่วไป “มีเวลาที่จะเล่นสนุกกับเพื่อนๆ ว่างก็เล่นกีฬา เตะฟุตบอล ฟังเพลง เล่นอินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือ นักเขียนคนโปรดของผมคือวินทร์ เลียววารินทร์ ฟังเพลงบิกแอส บอดี้ส์แลม” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ทั้งเรียนทั้งเที่ยว “ในกลุ่ม

ไอ้ติน่าจะมีเพื่อนอยู่ 7-8 คน ไม่เหมือนกันเลยใน 7-8 คน ก็เที่ยววะ ก็แบบเที่ยวตามภาษาวัยรุ่น ปกติ ทองหล่อเอ๋มก็ไปและก็กิน” (ศิวาภูธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) แต่ในเวลาที่ต้องเรียนหรือทำอะไรก็จะตั้งมั่นในการทำสิ่งนั้น “ถ้า ไอ้ติทำงานไอ้ติทำงาน ถ้าเรียนไอ้ติก็คือเรียน แต่ถ้าเล่นก็จะเล่นไปเลย ถ้าต้องทำแล้วไอ้ติก็จะทำ เลย ทำเต็มที่เลย” (ศิวาภูธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ประวัติโดยย่อของน้องไอ้ติที่ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ผู้จัดการไว้ว่า ครอบครัวเป็นตระกูล เกษตรกร ปู่ย่าตายายทำนาเป็นอาชีพ แต่พอรับราชการทหาร เนื่องจากได้รับโอกาสทางการศึกษา เพราะปู่ย่าเห็นความสำคัญของการเรียนจึงส่งเสียให้ลูกได้ศึกษา ขณะที่แม่มีอาชีพค้าขาย น้อง ไอ้ติเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า พี่สาวสำเร็จการศึกษาทางบริหารธุรกิจอยู่ช่วยกิจการคุณแม่ที่ต่างจังหวัด (อำเภอชัยใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ) น้องไอ้ติเข้ามาเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่กรุงเทพฯ โรงเรียนสาร วิทยา ก่อนที่จะสอบเข้าม.4 ได้ที่โรงเรียนเตรียมอุดมฯ น้องไอ้ติอยู่กับคุณแม่ “แต่ไอ้ติไม่เคยคิดว่า ตัวเองไม่ได้อยู่กับครอบครัวแล้วขาดความอบอุ่นเลยนะ อาจเป็นเพราะไอ้ติตั้งใจเรียน” (ศิวาภูธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ถ้าน้องไอ้ติมีเวลาว่าง จะกลับไปเยี่ยมครอบครัวที่ต่างจังหวัดเสมอถึงแม้ตัวจะอยู่ไกลแต่ในความรู้สึกของน้องไอ้ติไม่เคย ห่างจากคุณแม่เพราะโทรศัพท์คุยกันทุกวัน น้องไอ้ติเล่าให้ผู้วิจัยฟังอย่างอารมณ์ดีว่าวันที่ออก แดงการณได้โทรบอกคุณแม่ได้เตือนให้ระวังคำพูดจะพูดอะไรต้องคิดให้ดี “ซึ่งแม่เองก็ไม่รู้หรือ กว่าลูกจะพูดอะไรแต่แม่บอกว่าต้องคิดก่อนที่จะพูด ถ้าไม่มั่นใจหรือไม่รู้ก็บอกว่าไม่รู้มันไม่ผิด หรือเพราะหนูอายุแค่นี้ ถ้าไม่รู้ก็ไม่ต้องทำเป็นรู้ ถ้าจะตอบก็ตอบดีๆอย่าตอบเหมือนเถียงพ่อเถียง แม่ไม่ได้” (ศิวาภูธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) หรือแม้กระทั่งวันที่จะไปออกรายการโทรทัศน์คุณแม่จะกำชับให้น้องไอ้ติแต่งตัวให้เรียบร้อย รีดผ้า ให้เรียบ ชีบน้ำหอมขวดใหม่ที่คุณแม่ซื้อให้ไปด้วย “แม่จะมีมุมมองการเมืองแบบบ้านๆ แต่ถ้าเป็น เรื่องปัญหาชีวิตแม่จะดูแลให้ การใช้จ่าย การคบเพื่อน แม่เขาจะมองคนเก่ง เขาจะเตือนคนนี้ให้ ระวัง คนนั้นคบได้” (ศิวาภูธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ส่วนคุณแม่ก็น้องไอ้ติบอกว่าตามใจลูกมาก ไม่เคยตีลูกแม้แต่ครั้งเดียว เวลาที่น้องไอ้ติทำ ผิดคุณแม่จะพูดเสมอว่า “ลูกผมสอนได้” ทำให้น้องไอ้ติรู้สึกว่าคุณพ่อคุณแม่ไม่ลงโทษแล้วทีหลังก็ จะไม่ทำอีก

ตารางที่ 4-7: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องไอ้ติ

ปัจจัยส่วนบุคคล
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีมาก
- ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

การเรียนรู้ทางการเมืองของน้องโอ๊ดเริ่มมาจากคุณพ่อ "พ่อโอ๊ดเรียนรัฐศาสตร์ พ่อชอบการเมืองอยู่แล้ว พอเกิดมาโอ๊ดก็ชอบเลย ไม่ใช่เพิ่งจะมาชอบ โอ๊ดรู้สึกแบบชอบดูข่าว คุณพ่อเป็นคนทีพาดูข่าว ชอบอ่านหนังสือพิมพ์" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) น้องโอ๊ดเล่าว่าตอนเด็กๆตนเองไม่เหมือนเด็กคนอื่นที่จะเปลี่ยนช่องเวลามีข่าว "ยังตอนเด็กๆเลยนะ เวลาที่มีการอภิปรายไม่ว่างใจเขาจะต้องถ่ายทอดสดโอ๊ดก็ดู" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) คุณพ่อจึงมีส่วนอย่างมากในการถ่ายทอดความเข้าใจในเรื่องราวทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นเรื่องสงครามโลก การปฏิวัติ พฤษภาทมิฬ ฯลฯ นอกจากความรู้ทางการเมืองแล้ว น้องโอ๊ดยังบอกว่าตนเองยังติดนิสัย "ไม่ชอบอะไรที่โกง ททุจริต" มาจากคุณพ่ออีกด้วย แต่ที่สร้างความแปลกใจให้น้องโอ๊ดและผู้วิจัย คือ คุณพ่อไม่เห็นด้วยกับการออกแถลงการณ์ ไม่ใช่สาเหตุจากความเป็นห่วงกลัวอันตราย "พ่อโอ๊ดชอบคุณทักษิณ วันรุ่งขึ้นที่โอ๊ดแถลง หนังสือพิมพ์ลงข่าว พ่อโอ๊ดตัดไ้ 14 ข้อออกมา แล้วเขียนเครื่องหมายคำถามตัวใหญ่ๆ บนกระดาษนั้นเลย แปะไว้หน้าตู้เย็น แล้วเขียนว่าตอนเย็นจะมาฟังคำอธิบาย 14 ข้อนั้น" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ซึ่งน้องโอ๊ดกับคุณพ่อได้สนทนาแลกเปลี่ยนกันอยู่นานและสุดท้ายจบลงที่พ่อไม่เห็นด้วยอยู่ดี

การที่น้องโอ๊ดแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่การเรียนเป็นอย่างดีมาตั้งแต่เด็ก รวมถึงไม่เคยมีเรื่องมีปัญหาทำให้ผู้ปกครองต้องเดือดร้อน ทุกข์ใจ ทำให้คุณพ่อคุณแม่ให้ความไว้วางใจและให้อิสระในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก "โอ๊ดไปชุมนุมพันธมิตรเพราะโอ๊ดอยากไป พ่อแม่ก็ไม่ว่า เธอจะไปก็ไป หรือเวลาไปเที่ยวรัฐเร็ดก็ไป เซียว พ่อแม่ไม่เคยว่าให้อิสระเต็มที่" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) แต่ในความสัมพันธ์ น้องโอ๊ดรู้ตนเองอยู่ตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร หน้าที่ของตัวเองคืออะไร เวลาไหนที่ควรทำอะไร น้องโอ๊ดจึงประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆเสมอ

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

น้องโอ๊ดพักอาศัยอยู่ที่คอนโดฯในเขตพญาไท ร่วมกับเพื่อนๆอีก 7-8 คน สาเหตุที่ต้องอยู่คอนโดเพราะใกล้โรงเรียนไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง น้องโอ๊ดเล่าว่าในมือเย็นของแต่ละวันมักจะมีเรื่องมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน เรื่องเที่ยว เรื่องบันเทิงและเรื่อง

การเมืองซึ่งในเรื่องการเมืองเพื่อนจะยกให้น้องไอ้ตเป็น “กูรู” เพื่อนๆจึงเป็นคนที่เรียนรู้ทางการเมืองจากน้องไอ้ตเสียมากกว่า “ตอนแรกคิดไม่เหมือนนะ ทุกคนก็ยังมองไม่เหมือนแต่ไม่รู้ด้วยความที่มันเกรงใจเพื่อนหรือมันเชื่อเราจริงๆ เราก็จะพูดให้ฟัง บางที่เราไป ตอนนั้นยังอยู่ที่ลานพระรูปก็ไปก็พาเพื่อนไปก็ไปกันหมด” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) และเพื่อนอีกกลุ่มที่นอกเหนือไปจากเพื่อนโรงเรียนเตรียมฯ น้องไอ้ตยังได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองกับ “เพื่อนในมือบ” ที่มีทั้งเพื่อนในวัยเดียวกันไปจนถึงผู้อาวุโส

“...ไอ้ตจะอยู่จนกว่าจะจบ นอนที่นั่น กินที่นั่น ไปหาเพื่อนเอาที่นั่น มีใครหลายคนที่เราไปนั่งคุยกับเขา เราก็ได้อะไรหลายๆอย่าง...”
(ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

“...ได้เพื่อนใหม่หลายคนเลย ได้มุมมองจากผู้อาวุโสกว่าเรา บางเรื่องเราอาจมองตื้นแบบเด็กมอง เขาจะทำให้เรารู้สึกว่ามีอะไรให้มองไปไกลกว่านั้น เปิดโลกทัศน์เรา...”
(ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

นอกเหนือจากกฎระเบียบ ข้อบังคับและการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนที่ถือเป็นปลูกฝังประชาธิปไตยแล้วนั้น ในเนื้อหาการสอนที่เกี่ยวกับการเมืองการเมืองการปกครอง น้องไอ้ตเล่าว่า “เรียนโครงสร้างอำนาจรัฐ ไม่เรียนเกี่ยวกับอุดมการณ์ สิทธิเสรีภาพของประชาชนใช้ความรู้จากข้างนอกหมดเลย อย่างว่าแต่โรงเรียนเลยครับ จากการศึกษาตั้งแต่เด็กถึงมัธยมหกจะรู้แต่ประวัติศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ดังนั้นน้องไอ้ตจึงศึกษาหาความรู้นอกตำราจากห้องเรียนสังคมของจริง จากเหตุการณ์ทางการเมืองจริงที่น้องไอ้ตบอกว่า เป็นโอกาสที่ดีในการเรียนรู้

บทบาทของโรงเรียนและอาจารย์ในการเรียนรู้ทางการเมืองรวมถึงการสนับสนุนให้มีการเรียนรู้มีไม่มากนัก เรียกได้ว่าไม่สนับสนุนแต่ก็ไม่ห้าม “อาจารย์ส่วนใหญ่เขาก็เข้าใจถึงแม้จะไม่เห็นด้วยกับเรา เขาก็เข้าใจว่าเด็กเตรียมฯเป็นอย่างนี้คือเด็กเตรียมฯถ้าไป take action เรื่องไหนก็จะทำเต็มที่ เขาก็เลยไม่แปลกใจที่เด็กเตรียมฯออกมาแบบนี้” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) กับคำถามที่ว่าทางกลุ่มนักเรียนฯได้มีการปรึกษาหารือขอคำชี้แนะกับอาจารย์ก่อนที่จะดำเนินการแถลงข่าวหรือไม่นั้น น้องไอ้ตตอบว่า

"ไม่ครับเพราะเราคิดว่าถ้าเราไปพูดมันจะไม่เกิดเรื่องอย่างนี้ มันเกิดขึ้นไม่ได้แน่นอน" (ศิวาภูร. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) พร้อมอธิบายด้วยว่า โดยธรรมชาติอาจารย์จะต้องท้วงติงด้วยความเป็นห่วงและในที่สุดก็จะไม่สามารถดำเนินการอย่างที่ตั้งใจได้ ทางกลุ่มจึงได้ดำเนินการโดยไม่ได้ออกทางอาจารย์ให้ทราบล่วงหน้า

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

เนื่องมาจากนิสัยส่วนตัวที่ชอบดูข่าวอ่านหนังสือพิมพ์เป็นกิจวัตร เมื่อเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองยิ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มความสนใจในการติดตามข่าวสารการเมืองให้กับน้องไอ้ตมากขึ้น "ติดตามข่าวสารบ้านเมืองมาตลอดทั้งรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ สื่อมวลชนเกือบทุกแขนง รายการ "นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน" ตลอดจนการอภิปรายไม่ไว้วางใจและคำแถลงนโยบายของรัฐบาล" (ข่าวสด. 22 กุมภาพันธ์ 2548:12) น้องไอ้ตพูดถึงตัวเองในขณะนั้นว่า "ช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่ยิ่งกว่าคุณสรยุทธอีกมั้ง บริโภคข่าวสารไปเยอะมาก" (ศิวาภูร. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) สาเหตุที่น้องไอ้ตติดตามข่าวสารอย่างจริงจังส่วนหนึ่งเป็นเพราะความสนใจอยากรู้ที่มีอยู่ตลอดเวลา กับอีกเหตุผลหนึ่ง คือ ความรู้เรื่องการเมืองทั่วไปต้องใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย น้องไอ้ตเล่าถึงพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารให้ผู้วิจัยฟังว่า "ไอ้ตดูข่าวทุกวัน ดูทุกช่องด้วย เพราะช่อง 9 จะมีสรยุทธเสิร์จ มันจะมี ITV ต่อ ไอ้ตจะดูข่าวทุกช่องตอนนั้น" (ศิวาภูร. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ด้วยความที่แต่ละสื่อนำเสนอไม่เหมือนกันทำให้น้องไอ้ตจึงต้องนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด "แต่ละสื่อมันไม่เหมือนกันเลย เพราะฉะนั้นเราต้องเปรียบเทียบข่าวตลอด ไอ้ตจะอ่านหนังสือพิมพ์ดูข่าวทุกวัน มติชนสุดสัปดาห์จะต้องมีทุกสัปดาห์ ช่วงนั้นไม่มั่นใจสื่อไหนเลย หนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการ มติชนเองก็ยังไม่เล่นตรงๆเลย เล่นอ้อมๆอยู่แต่ผู้จัดการจะพูดอะไรตรงๆแล้วรู้ว่าพูดถึงคนนี้" (ศิวาภูร. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ถ้าเป็นรายการวิทยุ น้องไอ้ตเลือกฟังข่าวจากสำนักข่าวไทย ส่วนการหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตน้องไอ้ตใช้บริการผู้จัดการออนไลน์ นอกจากการอ่านข่าวทางหนังสือพิมพ์ ดูข่าวโทรทัศน์ ฟังข่าววิทยุ หาข่าวอินเทอร์เน็ตแล้ว รายการเมืองไทยรายสัปดาห์เป็นอีกช่องหนึ่งที่น้องไอ้ตเห็นว่า เป็นการเปิดโลกการรับรู้ในอีกมุมมอง จากที่เมื่อก่อนน้องไอ้ตมองว่า "นายกคนนี้ได้เอะ active ดี นานๆจะมีนายกแบบนี้ active ทำงานทุกวันเลย อย่างที่เขาพูดวันเสาร์เช้าๆ จริงๆไอ้ตเริ่มรู้สึกแปลกๆตอนที่เขาแบบอะไรมันจะโฆษณาขนาดนี้ คนเราทำงานอะไรมันจะโฆษณาขนาดนี้ อยากให้รู้อะไรขนาดนี้ ยิ่งเราอยู่ในต่างจังหวัด บ้านนอกก็จะรู้ว่าข้อมูลหมู่บ้านที่เขากำลังวาดภาพทาง สปอตในทีวี มีคน

ที่พูดว่าจิตใจที่รัฐบาลมีโครงการนี้จะร้ายอย่างไร โอเคมันมีบ้างแต่มันไม่ใช่ทั้งหมด คือไม่ได้กำลังบอกประชาชนว่ามีอีกนะที่มันล้มเหลว ซึ่งจริงๆแล้วมันล้มเหลวเยอะด้วย” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ซึ่งในครั้งนั้นน้องโอ๊ดไม่ได้คิดอะไร “ตอนแรกโอ๊ดอยู่เฉยๆนะ ไม่ได้รู้สึกว่าคุณทักษิณเป็นคนอย่างนี้หรือไม่ แต่พอมันเป็นแบบนี้ เขาไม่ตอบ มันเลยทำให้โอ๊ดเชื่อเขาน้อยลงๆเรื่อยๆ จนในที่สุดก็ไม่เชื่อเขาเลย” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) เริ่มจากเรื่องแรกที่น้องโอ๊ดสงสัย “โอ๊ดจำได้เรื่องเครื่องบินไทยคู่ฟ้าว่าตอนแรกก็แบบจริงเหรอ จะขนาดนั้นเลยเหรอ แล้วพอไปถามพ่อเรื่องเครื่องบินก็ทำให้เรารู้สึกว่า เออมันจริงอย่างที่คนสนธิพูด” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

ความรู้ทางการเมืองในช่วงนั้นส่วนใหญ่ น้องโอ๊ดได้มาจากการฟังรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ น้องโอ๊ดเล่าว่า “ส่วนใหญ่ก็ได้จากคุณสนธิ จากหนังสือที่โอ๊ดอ่าน พออ่านแล้วเราก็มีความรู้ แล้วช่วงนั้นคุณสนธิเขาจะเปิดอะไรออกมาที่แบบ เฮ้ย...จริงเหรอๆอย่างนี้ ตลอดเวลา เฮ้ยเรื่องนี้จริงเหรอ แล้วมันจะเป็นอะไรที่เราควรจะรู้ ก็เลยแบบจะดูผู้จัดการเยอะ” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ซึ่งวิหาคความจริงของน้องโอ๊ดคือ การติดตามคำชี้แจงจากรัฐบาลต่อข้อกล่าวหาต่างๆ ว่าคำชี้แจงนั้นมีเหตุผลที่ควรเชื่อได้หรือไม่ “เราก็คอยดูว่า รัฐบาลจะพูดว่าอะไร คอยดูว่าคุณทักษิณจะพูดอะไรหรือบางคำถามเขาไม่ตอบ ไม่ตอบแล้วมีอารมณ์เสีย อย่างนี้คุณกำลัง confirm ว่าเป็นเรื่องจริงสิ” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) น้องโอ๊ดอธิบายวิธีคิดนี้ด้วยการสมมติว่า “ถ้ามีใครมาถามพี่ว่าเมื่อวันนั้นพี่ไปขโมยของคนนี้ใช่ไหม ถ้าพี่ไม่ได้ขโมยพี่ก็ต้องบอก พี่ไม่ได้ขโมย ยืนยันสิว่าเออวันนั้นพี่ทำอะไรอยู่ที่ไหนไม่ได้ไปบ้านคนนี้ มีใครเป็นพยานไม่ใช่พี่ไม่พูดอะไรสักคำแถมยังอารมณ์เสียอีก จะให้ใครเขาคิดว่ายังไงล่ะ” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) น้องโอ๊ดยังบอกอีกว่าในช่วงนั้นนอกจากท่านผู้นำจะไม่อธิบายใดๆให้สังคมแล้ว ยังมีการสร้างข่าวเพื่อโจมตีนายสนธิ ลิ้มทองกุล ด้วยการนำข้อมูลด้านไม่ดีของนายสนธิมาเปิดเผย “คุณจะได้แย้งสิ่งที่เขาพูด คุณต้องไปดูว่าเขาพูดอะไร เออเนี่ยมันไม่จริงอย่างนี้ เวลาที่คนออกมาประท้วง โอ๊ดไม่ใช่มองว่าคนที่สังคมยอมรับตลอด บางทีคนที่เลวที่สุดอาจจะพูดความจริงมากกว่าคนที่ดีที่สุดก็ได้ มันไม่ได้อยู่ที่เครดิตของคนที่จะดีจะเลว เขาอาจเป็นคนชั่วกลับใจก็ได้ใครจะไปรู้ มันอยู่ที่คำพูดที่เขาพูดมากกว่ามันจริงแค่ไหน เพราะฉะนั้นถ้ารัฐบาลจะเถียงคุณสนธิ ไม่ใช่มาบอกว่าคุณสนธิไม่ดีแต่ต้องบอกว่าสิ่งที่คนสนธิพูดๆไม่จริงตรงไหน” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

ในที่สุดเมื่อสื่อต่างๆพากันนำเสนอเหตุการณ์สวนทางกับข้อมูลที่น้องไอ้ตได้รับมา น้องไอ้ตจึงเลือกวิธีการแสวงหาความจริงภาคสนามด้วยตนเอง "ตอนนั้นสื่อก็จะประโคมว่าต้องตริ่งกำลังทหารตำรวจที่สวนลุมฯ ไอ้ตก็ไปฟังแล้ว ไอ้ตรู้สึกว่ามีอบ (mob) นี่เป็นมีอบที่น่ารักนะ มีอบปัญญาชน เขาทำงาน เขามีงานมีการทำ เขามีการศึกษาแน่นอน เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นนิสิตนักศึกษา มันไม่ใช่คนที่บ้าคลั่งแบบต้องเอาอันนี้ให้ได้ ไอ้ตเคยเห็นคนพวกนี้ ไม่มีการที่พวกเขาจะถูกสื่อใช้กำลังกับใคร นอกจากจะถูกคนอื่นใช้กำลังก่อน ไอ้ตก็เลยไม่เคยกลัว ไอ้ตไปครั้งแรกก็แบบมันใจเลยว่ามันจะไม่เกิดอะไรขึ้น เพราะมันไม่มีการยั่วยุระหว่างเขากับตำรวจขนาดพอเลิกแล้วยังช่วยกันเก็บขยะเก็บของกลับบ้าน มีอย่างนี้ด้วยนะพี่ ป้าๆน้าๆเขาจะท้วง ถามว่าทานข้าวมาหรือยัง หิวไหม อ้าว..เอานี้ไป ซาลาเปา เนี่ยถ้าไอ้ตมัวแต่นั่งดูข่าวอยู่บ้านก็จะไม่มีทางรับรู้ความจริงตรงนี้ได้เลย" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

ตารางที่ 4-8: ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องไอ้ต

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว - การถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 14 ตุลา 6 ตุลาและพฤษภาทมิฬจากบิดา - พ้อมีบทบาทในการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย
<p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการ มติชน The Nation - รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ - รายการนายทักซิโตนคุยกับประชาชน - ฟังข่าวจากสำนักข่าวไทย - รายการโทรทัศน์ทาง ASTV - www.manager.co.th - วิทยุ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองได้มาจากการที่น้องไอ้ต้อ่านมาก ฟังมากมา ตั้งแต่เด็ก ผลจากการสะสมความรู้ความเข้าใจ คือ การบัญญัติศัพท์โต้ตอบผู้นำรัฐบาล เริ่มจากที่ นายกฯ กล่าวหาว่าผู้ชุมนุมเป็นพวกไม่เคารพกติกา ทำผิดกติกา น้องไอ้ต้อ้างอย่างมีเหตุผลว่า "ไอ้ต้อวกติกาประชาธิปไตย คือ การที่ผู้นำหรือรัฐบาลเขามาจากประชาชนโดยหลักของกฎหมาย หรืออะไรก็ตาม สิ่งไหนสร้างสิ่งไหน สถาบันใดสร้างสถาบันใดหรือสิ่งใด สถาบันนั้นย่อมมีสิทธิที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้น ฉันทก็ฉันทนั้น รัฐบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เขามีหน้าที่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับเรา รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเรา ทำตามหน้าที่ของเขา เมื่อไหร่ก็ตามที่เขาไม่ทำตามนั้น มันย่อมเป็นสิทธิของประชาชนที่เลือกเขาเข้าไปมีสิทธิที่จะบอกว่า ลงมาได้แล้ว พอได้แล้ว นี่ละคือกติกา เพียงแต่กติกาของเขาที่เขากำลังบอกว่า ทุกอย่างที่เขาทำมันถูกต้องตามกฎหมายหมดเลยคุณจะมาเอาอะไรกับผม ผมทำถูกต้องตามกฎหมายหมดเลย คุณไปดูสิ แต่ความถูกต้องด้วยกฎหมายกับความถูกต้องชอบธรรมทางจริยธรรมมันไม่เหมือนกัน คุณทักษิณทำถูกไม่มีใครเถียงแต่กฎหมายที่เขาออกมามันออกมาเพื่อตัวเขาและพวกพ้อง การกระทำที่เขาทำนั้นไม่ชอบธรรมแต่ถูกกฎหมาย ถ้าว่าผมไม่เล่นตามกติกา คุณทักษิณควรถามตัวเองก่อนว่า เลี่ยงกติกาใหม่" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

นอกจากเรื่องกติกาประชาธิปไตยแล้ว น้องไอ้ต้อยังให้สัมภาษณ์ตามสื่อต่างๆว่า "ในสถานการณ์ขณะนี้ที่กลไกการตรวจสอบตามระบอบรัฐธรรมนูญไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ จึงเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนต้องออกมาแสดงออกประชาธิปไตยบนถนน" (ข่าวสด. 22 กุมภาพันธ์ 2548:12) น้องไอ้ต้อเปลี่ยนคำพูดของนายกฯที่กล่าวว่า การชุมนุมเรียกร้องเป็นประชาธิปไตยข้างถนน มาเป็น ประชาธิปไตยบนถนน ซึ่งน้องไอ้ต้อธิบายว่า "คำพูดที่ใช้มันสื่อถึงมุมมองและความคิดนะ ข้างถนน กับ บนถนน นี่ความให้เกียรติมันต่างกันเลย จริงๆทุกคนอยู่ในห้องแอร์ อยู่บ้านสบายๆ แต่คุณทักษิณทำให้ประชาชนต้องออกมาอยู่กลางถนนและในที่สุดมันก็จะกลายเป็นประชาธิปไตยกลางถนน ข้างถนน เป็นการใช้สิทธิโดยตรงของประชาชน ซึ่งเมื่อก่อนประชาชนใช้สิทธิโดยอ้อมผ่านคุณมาตลอด วันนี้คุณในฐานะผู้นำกำลังทำให้ประชาชนไม่พอใจ ไม่พอใจขึ้นเรื่อยๆ และคนเราเมื่อรู้สึกว่าคุณทรยศทรานสิทธิ์ ถูกทำร้ายอยู่ ก็ต้องเดินออกมาและพอทุกคนเดินออกมาอยู่กลางถนนเมื่อไหร่ คุณทักษิณเองจะลำบาก เพราะว่าเวลาที่ทุกคนออกมากลางถนนแล้ว จะทำให้เขากลับบ้านไม่ใช่เรื่องง่าย" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

นอกจากนั้นน้องไอ้ตยังให้คำจำกัดความรัฐบาลว่า เป็นรัฐบาล "STRONG CRIME MINISTER" เพราะการทำงานของนายกษัตริย์เกี่ยวกับเรื่องการขายหุ้นชินคอร์ปและผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งยังเปรียบเทียบพฤติกรรมว่าเป็น รม.เก้าอี้ดนตรี จากการทำนายกษไม่ปฏิบัติตามคำพูดที่เคยประกาศไว้ว่าจะไม่เอารัฐมนตรีที่ทุจริตร่วมงานกับรัฐบาล แต่กรณีทุจริตการจัดซื้อเครื่อง CTX นายกษัตริย์ ไม่จัดการกับรัฐมนตรีที่ทุจริตอย่างเด็ดขาด กระทำการปรับเปลี่ยนตำแหน่งเพื่อการเมืองทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปไม่ต่อเนื่อง

เป็นที่มาของข้อกล่าวหา 14 ประการ ที่ทำให้ไม่สามารถไว้วางใจผู้นำประเทศ ซึ่งเกิดจากการระดมความคิดภายในกลุ่มนักเรียน โดยน้องไอ้ตมีหน้าที่สรุปสุดท้าย "ณ ตอนนั้นไอ้ตก็มั่นใจในสิ่งที่ไอ้ตมีเหมือนกันนะ 14ข้อ มันในพอสสมควรว่าตัวเองพูดได้ แต่ก็เป็นการพูดในอายุแค่นั้นความรู้แค่นั้น ก็เดียงได้นะแต่เหมือนเด็กเดียง มันจะไม่มีน้ำหนัก" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) แต่ถ้ามีคนบอกว่าสิ่งที่กลุ่มนักเรียนออกมาแถลงไม่เป็นความจริง น้องไอ้ตตอบว่า "ไอ้ตไม่กล้าพูดหรือว่าสิ่งที่ไอ้ตพูดทั้งหมดคือความจริง แต่สิ่งที่พูดออกมาจากความคิดของเด็กที่ไม่มีอะไรเจือปน ไม่มีผลประโยชน์ ไม่มีแพ็คเตอร์ (factor) อื่นเลย มีแต่ความจริงล้วน" (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

ตารางที่ 4-9: ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องไอ้ต

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้แก่ สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการชุมนุมโดยสันติปราศจากอาวุธ/ สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ / สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง, องค์กรอิสระ - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองทั่วไป ได้แก่ นโยบายประชานิยม, ธุรกรรมการขายหุ้นชินคอร์ป, การทุจริตในการซื้อเครื่องตรวจวัดระยะเบ็ด, การแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.), Free Trade Area (FTA)

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

น้องไอ้ตมองว่าการมีส่วนร่วมของตนเองเป็นหน้าที่ประชาชนคนไทยคนหนึ่งในฐานะเจ้าของประเทศควรกระทำ "ไอ้ตรู้สึก ไอ้ตได้ทำหน้าที่ในสิ่งที่คนไทยคนหนึ่งควรทำ ไอ้ตใส่ชุดไปรเวทไป ไอ้ตรู้สึก ถ้าเรามีแรงที่จะทำได้แล้วเรายังไม่ทำ ในฐานะที่เราเป็นเจ้าของประเทศ

คนหนึ่ง เราน่าจะอายอามา อามาอายุแก่ขนาดนี้ยังเดินไม่ไหว ลูกหลานยังพามา นั่งอยู่ตีสองตีสาม” (ศิวกุฎ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

นอกจากจะเป็นการทำหน้าที่เจ้าของประเทศแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชุมนุมอย่างสันติหรือการยื่นข้อเรียกร้องยังเป็นหนทางของประชาธิปไตยที่จะกู้ประชาธิปไตยที่ถูกทำลายได้

“รัฐบาลที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ฝ่ายค้านไม่สามารถทำการตรวจสอบได้ ถือว่าเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตย ฐานะว่าในความเป็นประชาชนคนธรรมดาสิ่งที่เราจะทำ?ได้แค่ไหน ชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธหรือสิ่งเรากำลังออกมาบอกกับสังคมว่าประเทศเรากำลังเกิดอะไรขึ้น” (ศิวกุฎ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

ทัศนคติที่มีต่อผู้นำการเมือง น้องโอ๊ดเห็นว่าผู้นำต้องเป็นผู้นำในทุกเรื่อง แม้แต่เรื่องเล็กน้อยที่หลายคนไม่เคยคิดแต่สำหรับน้องโอ๊ด นี่คือน้ำที่หนึ่งของผู้นำประเทศไทย “เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาท่านก็ไปเที่ยวพักผ่อนต่างประเทศ ไม่เป็นผู้นำประชาชนเดินเวียนเทียน บางคนอาจมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยคือถ้าติดธุระสำคัญประชุมซัมมิตใหญ่โตเราก็ไม่ว่าเขาหรอก แต่ไปเที่ยวกับครอบครัว ประเทศเราเป็นเมืองพุทธนะ ผู้นำควรให้ความสำคัญกับวันทางศาสนา จะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน” (ชาวสด. 22 กุมภาพันธ์ 2548: 12) สิ่งที่น้องโอ๊ดอยากเห็นจากผู้นำประเทศคือ “นายกฯต้องไม่ใช่เป็นคนเก่งอย่างเดียว ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต ปราบปรามคอร์รัปชัน และจริงจังในการแก้ปัญหาให้ประชาชน” (ศิวกุฎ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

นอกจากผู้นำที่ดีแล้ว ผู้ตามยังต้องมีคุณภาพเช่นกัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยถึงจะคุณภาพชีวิตที่ดีมาให้ประชาชนในประเทศได้ น้องโอ๊ดเห็นว่าประชาชนไทยควรมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองให้มากกว่านี้ ปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียงก็จะหมดไป “ตอนแปดเก้าขวบโอ๊ดไปหาย่า พอดีที่โน่นมันมีการเลือกตั้งสท.(สมาชิกสภาเทศบาล) คินันเขาเรียกคินหมาฮอน โอ๊ดเห็นกับตา แบบมีคนนั่งรถตู้เอาเงินมาแจก โอ๊ดเศร้ามากร้องไห้เลย ทำไมต้องทำแบบนี้ด้วย แต่ด้วยความที่เราเป็นเด็กไปทำอะไรเขาก็ไม่ได้มันเจ็บใจ เรารู้ว่ามันมีความหมายว่าอย่างไร โอ๊ดรับไม่ได้” (ศิวกุฎ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) จากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้น้องโอ๊ดอยากเป็นนักการเมือง เพราะเห็นว่าเกษตรกรหรือคนที่ยากจนยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการช่วยเหลืออีกมาก หากตนเองสามารถเข้าไปอยู่ในจุดที่มีอำนาจได้จะสามารถช่วยเหลือคนเหล่านี้ได้มากตามไปด้วย แต่ถ้าไม่ได้เป็นนักการเมือง น้องโอ๊ดบอกว่า “อยากจะเป็นนักวิชาการอิสระเพราะจะได้ใช้ความรู้ความสามารถ

ที่มีช่วยในการพัฒนาประเทศได้โดยไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับอำนาจใดๆ”(ข่าวสด. 22 กุมภาพันธ์ 2548: 12)

ตารางที่ 4-10: สำนักทางการเมืองของน้องโธด

สำนักทางการเมือง
<p>ทัศนคติทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน ประชาชนคือเจ้าของประเทศไม่ว่าจะอายุเท่าใดก็ตาม - การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประชาชนทุกคนต้องให้ความสนใจ <p>ค่านิยมประชาธิปไตย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำรัฐบาลควรฟังความคิดเห็นจากประชาชน - ประชาธิปไตยจะสมบูรณ์เมื่อประชาชนมีความเข้าใจ

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

น้องโธดมีความเชื่อมั่นในศักยภาพทางการเมืองของตนเองอย่างมาก แม้จะอยู่ในสถานภาพการเป็นนักเรียน น้องโธดมองว่านักเรียนก็เป็นคนไทยคนหนึ่งที่ต้องการเห็นบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีสิทธิ์มีเสียงเท่าเทียมกับคนอื่น “เมื่อผู้ปกครองไม่ดีเราก็มีสิทธิ์ที่จะผู้ปกครองลงมาจากอำนาจ ในเมื่อเรามีสิทธิ์ เราได้ใช้สิทธิ์อย่างเต็มที่ของเราแล้ว” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) การออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจะเป็นการกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจติดตามปัญหาที่เกิดขึ้น

“...เราคงจะทำได้ดีที่สุดก็คือ ทำให้ทุกคนรู้ สนใจการเมือง ไม่ใช่สามารถทำให้คนเชื่อเรานะ ต้องให้คนไทยรู้แล้วนะว่ามันเกิดอะไรขึ้น เพราะตอนนั้นยังมีคนอีกมากที่บอกว่า อย่าไปยุ่งวุ่นวาย...” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

“...แต่เรารู้สึกว่าสิ่งที่เราออกมา อย่างมากก็ทำให้ผู้ใหญ่พวกนั้นพวกที่ยังนอนเล่น ไม่รู้สึกรู้สา ต้องมองตัวเองแล้วว่าเกิดอะไรกับการเมืองกับประเทศของเขา ซึ่งมันก็จะดีถ้าคนมาสนใจจริงจังเหมือนเป็นการกระตุ้นให้เขาลุกขึ้นมา...” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

น้องโธดรู้สึกไม่พอใจอย่างมากกับการบริหารงานของรัฐบาล “รัฐบาลแม้จะมีเสียงที่เป็นรัฐบาลเสียงข้างมาก จะสามารถทำบริหารประเทศได้แบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดแต่บางเรื่อง

ได้ตัดสินใจแทนประชาชน ด้วยการเอาบางสิ่งมาให้ประชาชน คิดว่ารัฐบาลไม่มีสิทธิที่จะให้บางสิ่ง แล้วนำเอาบางสิ่งที่เป็นของประชาชนไป” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) และทางออกทางเดียวที่ทำให้ปัญหายุติคือ นายกษต้องลาออก “หากจะให้มีการยุบสภาเกิดขึ้น ก็คิดว่าอาจเป็นการรบกวนประชาชนและสิ้นเปลืองงบประมาณเกินไป เพราะเพิ่งผ่านการเลือกตั้งมาเพียง 1 ปีกว่าเท่านั้น ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุดคือ นายกษ ควรที่จะรับผิดชอบโดยลาออกจากตำแหน่งเท่านั้น” (ข่าวสด. 22 กุมภาพันธ์ 2548: 12) น้องไอ้ตอธิบายเพิ่มเติมโดยการเปรียบเทียบให้เห็นภาพของปัญหาว่า “เรียกร้องให้ลาออกจากตำแหน่ง ไม่อยากให้ยุบสภาเพราะปัญหาคือ พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่ใช่คนอื่น การยุบสภาไม่ใช่ทางออกที่ดี พ.ต.ท.ทักษิณ เหมือนเศษอาหารที่อุดตันในท่อน้ำ ถ้านำเศษอาหารออกไปจะง่ายกว่าการเปลี่ยนท่อน้ำใหม่” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

ตารางที่ 4-11: ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องไอ้ต

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าตนเองเข้าใจการทำงานของรัฐบาล - เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง - เชื่อว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อระบบการเมือง

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน น้องไอ้ตจะเป็นผู้เข้าร่วมเสียเป็นส่วนมากแต่ไม่ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนเนื่องจาก “ไอ้ตมองว่าคนที่มีความพร้อมมากกว่าเรามีเยอะมาก” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) จุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของน้องไอ้ต เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมืองร่วมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยตามสถานที่ต่างๆ “4 กุมภาพันธ์ ถ้าไอ้ตจำไม่ผิดที่เริ่มอยู่ที่ลานพระรูปกัน ไอ้ตก็ไปแล้ว แต่ก่อนไอ้ตไม่ได้อยู่บ้าน ไอ้ตอยู่กับเพื่อนที่คอนโดฯ ไอ้ตก็จะนั่งมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ไปถึงก็นั่งฟัง ตอนที่ลานพระรูปกันอนทางหนังสือพิมพ์พบนอกกับเขา” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) สาเหตุในการเข้าร่วมชุมนุมของน้องไอ้ต คือ “หนึ่งเราได้ไปชุมนุมเพื่อแสดงเจตนาว่าคุณไม่คืนนะ คุณต้องออกไปแล้วนะ สองได้เพื่อนใหม่หลายคนเลย ได้มุมมองจากผู้อาวุโสกว่าเรา บางเรื่องเราอาจมองตื้นแบบเด็กมอง เขาจะทำให้เรารู้สึกว่ามีอะไรให้มองไปไกลกว่านั้น เปิดโลกทัศน์เรา สามยังมีบางอย่างที่เรายังไม่รู้ในรัฐบาลนี้” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

นอกจากการมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองร่วมกับพันธมิตรประชาชนฯแล้ว น้องไธม์ยังเป็นแกนนำหลักในการก่อตั้งกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย โดยเริ่มจากเพื่อนในโรงเรียนที่มีความสนใจและคิดเห็นทางการเมืองคล้ายๆกัน “อุดมการณ์มันตรงกันมันจะรู้จักกันหมด” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ปรีक्षाกันว่าอยากให้นักเรียนคนอื่นได้มีเวทีในการแสดงความคิดเห็นและที่สำคัญคือทนไม่ได้กับปัญหาบ้านเมืองที่เกิดจากการบริหารงานอันไร้คุณธรรมของรัฐบาล โดยมีน้องยศเป็นผู้ชักนำ “ก็เจ้ายศนั่นแหละครับที่เป็นตัวตั้งตัวตี วันหนึ่งยศเดินมาบอกว่ามันจะตั้งกลุ่มไธม์ก็บอกมันจะดีหรือจริงๆไธม์ก็อยากให้มันมีแหละ เป็นการแสดงออกและมันก็ถูกต้อง ใครจะมาเอาด้วยกับเรา ยศบอกหาได้ๆ เอาก็เอาพอเอาก็เริ่มเลย อย่างที่ไธม์บอก พอไธม์ทำอะไรไธม์ก็จะทำทำเลย” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) และด้วยเหตุที่น้องไธม์เรียนทางศิลป-ภาษา (ฝรั่งเศส) หน้าที่ในการเขียนคำแถลงการณ์ของกลุ่มนักเรียนฯจึงเป็นของน้องไธม์ “บังเอิญไธม์เขาเป็นคนศิลป-ฝรั่งเศส เพราะฉะนั้นภาษาเขาทุกอย่างเลยพร้อมกันหมด” (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

หลังจากได้สมาชิกแล้วจึงร่วมออกแถลงการณ์ ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549 ซึ่งจากการแถลงข่าวทำให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ประชุมตามร้านกาแฟ จึงย้ายมาคุยกันที่ห้องประชุมของศูนย์หนังสือจุฬาฯ “ผู้จัดการศูนย์หนังสือจุฬาฯท่านเอ็นดูพวกเรา ท่านติดต่อมาหาครับ ท่านติดต่อเข้ามาว่าได้ทราบว่าเป็นอย่างนี้ๆ มีอะไรให้เรียนท่าน ถ้ามีอะไรให้ช่วยก็ขอให้บอก” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ทางกลุ่มนักเรียนฯจึงขอใช้สถานที่ของศูนย์หนังสือจุฬาฯเป็นที่แถลงข่าวครั้งที่ 2 “เราจะแถลงข่าวอีกครั้งแต่ไม่มีที่ป้ายก็บอกให้มาใช้ได้เลย ป้ายก็บอกไม่เป็นไรถ้ามีอะไรศูนย์หนังสือรับผิดชอบเอง” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ความช่วยเหลือทั้งสถานที่กำลังใจจากคุณอุไรวรรณเป็นหนึ่งในความประทับใจของน้องไธม์ซึ่งในขณะเดียวกันผลในด้านลบมีเข้ามาอย่างต่อเนื่องเริ่มจากสมาชิกกลุ่มพากันถอนตัวเพราะในวันที่แถลงข่าวเกิดความผิดพลาด “รายชื่อหลุดออกไปก็เลยกลายเป็นว่าชื่อโรงเรียนก็ไปหรืออยู่ในหนังสือพิมพ์ แล้วผู้ใหญ่ของแต่ละโรงเรียนก็เป็นเดือดเป็นร้อน กลายเป็นเรื่องใหญ่โตมาก โดนค่ามาก เอาโรงเรียนเขาไปยุ่งทำไม จะทำอะไรก็ทำไป อย่างเวลาโทรไปคุยเพื่อนเขาก็บอกอย่ามายุ่งกับเราเลย เพราะเขาโดนบีบ” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

น้องไอ้ตเข้าใจในผลกระทบที่เกิดขึ้นเพราะ “ในเมื่อก้าวมาในที่สว่างก็ต้อง หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องถูกมองเห็นและเป็นเป้าหมาย” (ข่าวสด. 22 กุมภาพันธ์ 2548: 12) แต่ ความรู้สึกที่เกิดกับตนเองนั้นเลี่ยงไม่ได้ “เย็นวันที่ไอ้ตแกลงไอ้ตคิดว่าไม่ควรจะทำ เย็นวันนั้นนะ ไอ้ตมีความรู้สึกที่ว่าทำไมชีวิตเรามันต้องวุ่นวายขนาดนี้ ไอ้ตนั่งถามตัวเอง ไอ้ตแกลงเสร็จเดิน ออกมา ตอนนี่เรายังเป็นเหมือนเดิมใหม่ ยังเป็นคนเดิมหรือเปล่า มันไม่ใช่แล้ว” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

“...ไม่ได้คิดว่าสังคมจะสนใจคน 3 คนขนาดนี้ ก็คิดอยู่เหมือนกันแต่ ไม่ได้คิดว่าจะต้องเจอเยอะขนาดนี้ ยิ่งเข้าวันรุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์หน้า หนึ่งทุกฉบับมันคือ หน้าเรา เริ่มตกใจ เริ่มจัดการอะไรไม่ถูก...” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

“...เราขึ้นรถเมล์คนก็มองเรา เราไปกินข้าวร้านอาหารนั่งดูทีวีทุกคน ก็มองเรา รู้สึกว่าความเป็นส่วนตัวของเราหายไป บางทีสายตาที่มอง มาดีเรารู้สึกดี ไอ้ตเป็นคนแคร้คนอื่น ถ้าใครมองเราไม่ดีเราก็จะ รู้สึกแค้น ทำไมเขามองเราไม่ดี เราผิดอะไร ไม่ใช่ไม่มั่นใจในสิ่งที่เราทำ นะ แต่แคร้สังคม แคร้คนอื่นที่ว่าทำไมต้องมองเราไม่ดีด้วย...” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

“...โดนอะไรเยอะ ยิ่งต่างจังหวัด ไทยรักไทยเยอะมาก แม่จะเจอ มากกว่าไอ้ตอีกนะ คนที่เกี่ยวข้องกับไอ้ตจะเจอแรง ไอ้ตยังเจอเบา แม่เจอ พ่อเจอ พี่เจอ ยาเจอ ยาไอ้ตกินข้าวไม่ได้เลย กลัวใครมา ยิง เขาโตมาในยุคเผด็จการรัฐบาลจะยิงใครจะเก็บใครก็ได้ ไอ้ตต้อง โทรมไปบอกยาทุกวันว่าไม่เป็นไรยังโอเคอยู่...” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

“...คิดว่ามันต้องเกิด คิดว่าต้องเป็นข่าวแต่ไม่คิดว่าจะมากขนาดนี้ วันนั้นเรารู้สึกผิดรู้สึกที่ทำให้คนที่รักเราเดือดร้อน แต่ตรง รายละเอียดที่ออกมาไม่เคยคิดว่าผิดเลย...” (ศิวาวุธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549)

สุดท้ายแม้ห้องไอศจะผ่านเรื่องร้ายมากมายแต่ถ้าให้ย้อนเวลากลับไป ห้องไอศยังยืนยันที่จะทำเช่นเดิม ยืนยันว่าทุกสิ่งที่ทำและทุกอย่างที่คิดอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เปิดกว้างและรับฟังจากทุกฝ่ายและนำมาประเมินตามข้อเท็จจริง.

ตารางที่ 4-12: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของห้องไอศ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
- เข้าร่วมชุมนุมพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยอย่างสงบสันติ
- รวมกลุ่มสนทนาทางการเมือง
- ออกแถลงการณ์ขับไล่นายกฯ
- ชื่นก่ล่าวปราศรัยทางการเมือง
- สนทนากาการเมืองทางรายการโทรทัศน์
- ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นทางรายการวิทยุ

กรณีศึกษาที่ 3 นายภัทรนันท์ : โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

นายภัทรนันท์ หรือ น้องแพ็ค วัย 17 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ระดับผลการเรียนดีด้วยเกรดเฉลี่ย 3.00 ซึ่งน้องแพ็คพูดถึงผลการเรียนของตัวเองว่า "เกณฑ์ระดับคงที่คือไม่ขึ้นไม่ลง แต่ก็คือรักษาระดับได้ตลอด อาจจะลงบ้างคือหมายความว่า โดย detail อาจจะ คือสมมติว่าเส้นตรง แต่เวลา ZOOM ใกล้เคียง มันอาจจะแตกอาจจะนิดหน่อยๆ แต่ว่าพอเราออกมาปุ๊บทุกอย่างมันตรงเลยละ บางวิชาปีนี้อาจไม่ค่อยตั้งใจปีนี้อาจจะ ส่วนใหญ่ผมจะเป็นลักษณะตกมากเลย ถ้าวิชาใดไม่ชอบอาจารย์ก็จะเกรดแย่น้อย วิชาไหนชอบก็จะสูงหน่อย" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คเป็นนักเรียนมัธยมตัวใหญ่ เจ้าเนื้อ ผิวขาว ยิ้มเก่ง ช่างพูด น้องแพ็คเล่าว่าสาเหตุที่ทำให้น้องแพ็คอ้วนมาจาก การมีความสุขกับการรับประทานมาก บุคลิกที่เด่นมากซึ่งนอกเหนือไปจากความเจ้าเนื้อคือ น้ำเสียงและลีลาการพูด น้องแพ็คมีน้ำเสียงทุ้ม นุ่มลึก ถ้าคุยโดยไม่เห็นหน้าจะคิดว่าคุยอยู่ผู้ใหญ่ที่อายุประมาณ 40 ปี แต่ลีลาการพูดที่พูดเร็วและชอบใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เด่นชัด "น้องแพ็คก็ดูจะเป็นคนพูดเร็ว มักใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษบ่อยครั้ง ความคิดใช้ได้" (ศิวาภูธ. รองประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2549) ที่มาของความสามารถด้านภาษาอังกฤษของน้องแพ็คนั้น เริ่มต้นจากสมัยเรียนมัธยมต้นที่โรงเรียนสั่งให้ดูข่าว "เขาจะให้เรียนพูดภาษาอังกฤษ พูดแบบฝรั่งด้วย

ความที่มันเป็นแรง push หรือแรงขับเคลื่อนตัวเองกลับไป ช่วงนั้นข่าวไทยแทบไม่ได้ดูเลย ไปกับ CNN, BBC, CNBC นั่งดูมันอยู่นั้น 2 ปีกว่า ภาษาอังกฤษเริ่มดีขึ้น เราถูก push โดย Automatic มันก็จะเป็นลักษณะแบบนี้ คือมันซึมซาบหรือ Osmosis เข้าไปเอง" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ประวัติโดยย่อของน้องแพ็คสรุปได้ดังนี้ น้องแพ็คเป็นลูกชายคนเล็กมีพี่ชายหนึ่งคนที่กำลังเรียนอยู่ปีที่ 3 คณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณพ่อเป็นนักธุรกิจ ส่วนคุณแม่เป็นแพทย์ประจำอยู่ที่โรงพยาบาลสมิติเวช ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมาก น้องแพ็คจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนเซนต์ดอร์มินิก มีความสามารถทางภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีและมีความสนใจในเรื่องข่าวสารเป็นอย่างมากมาตั้งแต่เด็ก บุคคลที่น้องแพ็คชื่นชอบ คือ คุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา ชอบมากถึงขนาดเคยร่วมแข่งขันในรายการ "แฟนพันธุ์แท้สรยุทธ" มาแล้ว

ตารางที่ 4-13: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องแพ็ค

ปัจจัยส่วนบุคคลของน้องแพ็ค
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี - ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับดีมาก

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

น้องแพ็คเล่าว่าการออกมาแสดงจุดยืนครั้งนี้แม้จะมีเสียงทัดทานจากครอบครัวอยู่บ้างแต่ไม่ถึงขั้นห้ามปรามเพราะถือเป็นสิทธิส่วนตัว "เป็นธรรมดาที่พ่อกับแม่ต้องทัดทานเพราะเขาเป็นห่วงแต่เมื่อเรามีเหตุผลท่านก็ยอมต้องเข้าใจและเราเองก็ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่เราแสดงออกไปด้วย" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) คุณพ่อคุณแม่จะกังวลเป็นพิเศษ "เพราะว่าแกมีสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจะโอเคกับผู้นำรัฐบาลพอสมควร ก็ด้วยความที่ว่าเป็นเพื่อน" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คอธิบายเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์แบบเพื่อนว่า "ตัวพ่อแม่ผมก็เกลียดรัฐบาลนะฮะ แต่ด้วยหนึ่งธุรกิจ สองคือเพื่อน ด้วยความที่ว่าเป็นเพื่อนด้วยก็ค่อนข้างจะเจี๊ยบๆ คือส่วนของพ่อนะ ส่วนของแม่เป็นเพราะคนใช้รู้จักกันนานเป็นสิบๆ ปี due to like that, so มันก็เลยต้องออกเป็นแบบนี้ พ่อแม่ผมก็เลยไม่ปรากฏตัว" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ดังนั้นแนวความคิดของผู้ปกครองและครอบครัวจึงเป็นไปในทางเดียวกัน "ทางเดียวกับผมแน่ๆ คือแบบไม่เอาชุดนี้ แต่ว่าเป็นคนตั้งอยู่บนเหตุ

บนหลักการ *to push ด้วยเหตุด้วยผล*" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) แต่ต่างกันที่การแสดงออก "โดย *Environment* ทั้งบ้านเป็นคนที่ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า ความคิดทางการเมืองค่อนข้างที่จะคล้ายกันไม่เอารัฐบาลแต่ว่าถามว่าการแสดงออกของทางบ้านเป็นยังไง ก็คงจะมีผมคนเดียวที่แหกคอกออกมาคนอื่นค่อนข้างไม่ชอบแต่ก็จะเจียบ" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ในเรื่องการแสดงความคิดเห็นต่างๆภายในครอบครัว คุณแม่บอกว่า "ออกความเห็นได้เสมอแต่ก็ต้องเคารพความเห็นของผู้อื่นเช่นกัน เรื่องที่แพ็คออกไปแสดงความคิดเห็นทางการเมืองแพ็คมีเหตุผล พ่อกับแม่ก็มีเหตุผลเหมือนกันเราก็ต้องเคารพความคิดของกันและกัน" (คุณแม่ภัทรนันท์. สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2549) คุณแม่น้องแพ็คเล่าถึงวิธีการเลี้ยงลูกว่า "จะสอนให้แพ็คช่วยตัวเองดูแลตัวเองเพราะแม่ไม่สามารถจะดูแลเขาได้ทุกเวลา สอนให้แพ็ครู้จักเห็นใจผู้อื่น ให้รู้จักเคารพผู้อาวุโสกว่าแต่ไม่จำเป็นต้องทำตามทุกเรื่อง ถ้าเห็นว่าเรื่องนั้นมันไม่สมควร" (คุณแม่ภัทรนันท์. สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2549) การตัดสินใจภายในครอบครัวในแทบทุกเรื่องต้องขอความเห็นจากสมาชิกทุกคน เพราะคุณแม่อยากให้ลูกได้มีส่วนในการตัดสินใจ "น้องแพ็คก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆของครอบครัวไม่ว่าจะเป็น เรื่องการซื้อบ้าน การฝากเงิน ซื้อหุ้นบริษัทหรือแม้กระทั่งเรื่องว่าจะไปเที่ยวไหนดี" ในขณะที่เดียวกันคุณแม่จะเป็นที่ปรึกษาให้น้องแพ็คทุกเรื่อง "มีบางครั้งที่แพ็คมีปัญหาเรื่องโรงเรียน เรื่องครูเพราะเขาเห็นว่าบางครั้งเหตุผลของคุณครูไม่ถูกต้อง" (คุณแม่ภัทรนันท์. สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2549) ซึ่งน้องแพ็คเล่าว่าปรึกษาคุณแม่แทบทุกเรื่องยกเว้นเรื่องการเมือง "ก็คุยกับแม่มากกว่าพ่อ แต่สุดท้ายผมก็ตอบใจทยอะไรไม่ค่อยได้คือพอคุยกับแม่บีบ บางทีบังเอิญ *information* เรายับเข้ามา หรือ *absorb* เข้ามาเยอะกว่า" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) กับการที่น้องแพ็คออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง คุณแม่บอกว่า "ไม่สบายใจเป็นห่วงเกรงจะเกิดอันตราย กลัวว่าการเรียนจะไม่ประสบความสำเร็จหรือแพ็คอาจคิดการณ์ไกลเกินโดยไม่ทราบถึงพื้นฐานทางสังคมที่แท้จริง เพราะแพ็คยังขาดวุฒิและประสบการณ์" (คุณแม่ภัทรนันท์. สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2549) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวจากการแสดงออกทางการเมืองของน้องแพ็คคุณแม่ยอมรับว่า "เครียดแต่ก็มีความภูมิใจที่ลูกเรากล้าแสดงออก รู้จักให้และรับผิดชอบต่อสังคม แต่ต้องให้ออกมาให้พอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป" แต่ในความภูมิใจนั้นก็มีความกังวลในบางประเด็น "ห่วงว่าจะเป็นเครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อของนักการเมืองกลุ่มต่างๆ อีกอย่างเกรงว่าเมื่อเกิดปัญหาตามมา อาจทำให้แพ็คเกิดความเบื่อและท้อก่อนวัยที่ควรจะเป็น" (คุณแม่ภัทรนันท์. สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

เมื่อพูดถึงเรื่องเพื่อนน้องแพ็คบอกว่า "เพื่อนมีเราอาจจะคุยได้ไม่สนิทใจส่วนใหญ่ เพราะว่าอะไร เพราะว่าคือผมเป็นพวกผ่าเหล่าหนึ่งเปอร์เซ็นต์" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) คำว่าผ่าเหล่าของน้องแพ็คคือสิ่งที่น้องแพ็คให้ความสนใจต่างไปจากเรื่องที่เพื่อนคนอื่นสนใจ "อย่างผมนี่นะ ถ้าจะถามว่าบันเทิง สมมติว่าวันนี้ผมจะไม่รู้เรื่องเลยในขณะที่เพื่อนเขาจะรู้" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ซึ่งน้องแพ็คมองว่าตัวเองต้องเริ่มพัฒนาให้รู้เรื่องอื่นบ้าง "ทุกวันนี้ก็คุยกับเพื่อนในฐานะอีกอย่างหนึ่งด้วย เราไป exchange ข้อมูลกับเขาเขาก็ต้องรู้เรื่องบันเทิงบ้างแต่ในขณะเดียวกัน เขาก็เอาข้อมูลจากเราไป share ซึ่งกันและกัน จะเป็นลักษณะแบบนี้มากกว่า" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ในประเด็นความรู้ทางการเมืองที่น้องแพ็คแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ คือ น้องก้องชัยวุฒิ เพราะน้องแพ็คเห็นว่าน้องก้องมีแนวคิดคล้ายกัน ส่วนน้องยศและน้องไอ้ตหรือเพื่อนในกลุ่มนักเรียนคนอื่น จะคุยกันในช่วงแรกของการตั้งกลุ่ม โดยเน้นไปที่การดำเนินการมากกว่าสาระทางการเมืองซึ่งน้องแพ็คบอกว่า "ก็รู้พอๆกันครับ" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

การที่น้องแพ็คเป็นคนติดตามข่าวสารข้อมูลเป็นกิจวัตรประจำวันตลอดเวลา จึงเรียกได้ว่าน้องแพ็คเรียนรู้การเมืองด้วยตัวเองเป็นส่วนมาก ความรู้ที่ได้จากโรงเรียนจึงน้อยมาก "ถ้ามองจากหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามันเป็นร้อยละแปดสิบ แต่ถ้าผมได้เท่าไรมันได้แค้อยละยี่สิบ เพราะว่าผมรู้หมดรู้เกือบหมดแล้ว คุณไปสอนผมบอกว่าเทคนิค บอกว่ารัฐสภาเลือกตั้ง 500 คนอย่างนี้ผมรู้หมด มันอยู่ตรงไหน มันรู้ผมรู้คือรู้หมดแล้วละ" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็ควิเคราะห์ว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียนมีไม่มากเท่าที่ควรมาจาก จำนวนเวลาเรียนหรือคาบเรียนเป็นตัวจำกัดเนื้อหาการสอนในเรื่องการเมืองการปกครอง กล่าวคือเวลาของการเรียนไม่เอื้อให้ผู้สอนสามารถลงลึกถึงเนื้อหาได้อย่างละเอียด ผู้เรียนจึงต้องศึกษาเพิ่มเติมด้วยตัวเอง "การสอนบางที่มันแบบเหมือนกันด้วย time limit จะถูกจำกัดด้วยเวลา คุณมีเท่านี้ คุณต้องรู้เรื่องให้หมดนะภายในเวลานี้ ถูก push push push โดยบางที่พอเราเข้าข้อมูลที่ได้นี้ มันครบแต่มัน missing มันตกหล่นหาย ผมต้องไปศึกษาเองเพราะฉะนั้นอย่างน้อยๆมันก็ไม่ถูก push ด้วยเวลามากมันก็ ok. นะ" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) สรุปแล้ว

น้องแพ็คมองว่าการสืบเสาะค้นหาความรู้ด้วยตนเองนั้น "discover เองมันจะได้อะไรที่มันดีกว่าในการสอน" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

น้องแพ็คจัดได้ว่าเป็นนักบริโภคข่าวด้วย "ด้วยความที่ผมดูข่าวเป็นแบบกิจวัตรประจำวัน คืออย่างน้อย *at least* ก็คืออย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อวันต้องให้กับข่าว" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องเล่าให้ฟังว่าชอบอ่านข่าวมาตั้งแต่วัยเด็ก "ตั้งแต่สมัยประมาณ 6-7 ขวบ คือตอนนั้น ก็คือเปิดหนังสือพิมพ์อ่าน ก็คือหนังสือมันวางก็ไปนั่งอ่านๆ คือเราก็ไม่รู้ไง พอซัก 9 ขวบ 10 ขวบ เราก็ค่อยๆ วิวัฒนาการ เริ่มมาดูข่าวดูข่าวมากขึ้น แล้วมันก็ด้วยๆ Automatic อยู่ในหัวต่อไปนี่ก็บีบๆ รู้หมดเลยเราจะรู้หมด" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คสามารถอธิบายถึงโปรแกรมข่าวประจำวันต่างๆ ได้อย่างละเอียด

"...อย่างเช่นเปิดมา บางทีห้าโมง พอห้าโมงครึ่งก็รู้เลยข่าวช่องไหน มาก่อน พอ 6 โมงกว่าๆ push ไปอีกช่องหนึ่ง ตามข่าวกันตลอด คือผมจะเป็นคนไม่ดูแบบเจาะช่องไหนๆ จะดูทุกช่อง เกลี่ยหมดทุกช่อง เริ่มทำแบบดูทุกช่องนี้ประมาณซัก 11 - 12 ได้..."

(ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

"...prime timeของแต่ละเวลาจะต่างกัน อย่างเช่นถ้าผมอยู่บ้าน Prime time ของผมจะทั้งวันนะ แต่จะดูว่าแต่ละช่องจะตอบ prime time ผมได้แค่ไหน ถ้าเกิดผมตื่นมาตอนเช้าอาบน้ำ เราโยนให้ช่อง 3 เรื่องเล่าเช้านี้ สายขึ้นมาน้อยก็จะเป็นไปดูช่อง 9 แล้วเข้าไปดูพวกหุ้นและพวกเศรษฐกิจ พอถึงมาตอนเที่ยงก็ไปดู ITV ช่วงบ่ายเราก็จะกลับมาดูที่ช่อง 9 เพราะว่ามีหุ้นพอถึงช่วงเย็นก็ไปดูช่อง 3 ก่อน พอ 6 โมงก็กลับมาดู ITV ประมาณทุ่มครึ่งถึง 3 ทุ่ม จะไม่มีข่าวช่วงนั้นเราก็จะไปตรง NATION CHANEL เสร็จแล้วก็จะกลับมา Return ที่ ITV ก่อนซัก 15 นาทีคือดู ITV HOTNEWS..."

(ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

นอกจากติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์แล้ว ในวันที่จะต้องมาโรงเรียนน้องแพ็คยังติดตามข่าวสารได้ทางวิทยุและหนังสือพิมพ์ "ตอนกลางวันจะมีวิทยุส่วนตัวไปนั่งฟัง อย่างน้อย

1 ชั่วโมงจะเป็นเวลาให้กับหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับต่อวัน" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) โดยหนังสือพิมพ์ที่น้องแพ็คอ่านได้แก่ "กรุงเทพธุรกิจ, THE NATION, POST TODAY, BANGKOK POST, และอีกอีกอันหนึ่ง คม ชัด ลึก ส่วนใหญ่จะวิ่งอยู่ในเครือกรุปของ post publishing ส่วนใหญ่" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ซึ่งเกณฑ์ในการเลือกบริโคนั้น น้องแพ็คเลือกที่ความเป็นกลางในการนำเสนอ "เรามองว่าหนังสือพิมพ์อย่างพวก ไทยรัฐ พวกอย่างนี้โซน (ZONE) นี้จะเป็นแบบค่อนข้างไปทางรัฐบาล ในขณะที่ผู้จัดการกับ THAI POST ก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง หมายถึง Political side จะยืนคนละข้างในขณะที่ตรงนี้จะยืนอยู่กลางๆไม่ก็ค่อยจะ แล้วแต่ day per day อยากจะเล่นรัฐบาลก็เล่น แต่ก็บางทีอยากจะเล่นกับฝ่ายตรงข้ามก็เล่น คือตรงนี้จะอยู่กลางๆ" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

อินเทอร์เน็ตเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของน้องแพ็ค "Internet อีกอันหนึ่งที่บริโภคประจำ โดยส่วนมากก็จะเข้าไป BBC, CNN, WebsiteของTimes พวกนี้จะเป็นหนังสือพิมพ์ เพราะถ้าไม่นับสื่อทีวีที่ผมบริโภค 2 ชั่วโมงนี่ คือในประเทศด้วยนะ ถ้าระหว่างประเทศจะประมาณ 1 ชั่วโมง ให้กับมันก็คือพวก CNN, BBC NEWS พวก CNBC พวกนี้" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

นอกจากอินเทอร์เน็ตแล้ว รายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรเป็นอีกสื่อหนึ่งที่น้องแพ็คเลือกรับ "ช่วงนั้นผมไปฟังเมืองไทยรายสัปดาห์ อันนี้ก็ต้องยอมรับก่อนนะฮะ ไปฟังแต่ผมต้องบอกก่อนว่า การฟังของผมอาจจะแตกต่างจากคนอื่นมาก ฟังของผมคือฟังเอาข้อมูล เวลานั้นผมไม่มีจานดาวเทียมASTV ไม่มีช่องทางไหนที่เข้าถึงได้เลย internet ก็เข้าอืดอาดเป็นเต่าคลาน" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ซึ่งการรับข้อมูลจากรายการก่อนที่จะเชื่อ น้องแพ็คต้องนำมาตรวจสอบอีกครั้งจากข้อมูลที่เปิดเผยได้ "อย่างวันศุกร์ ถ้าช่วงคุณสนธิพูดซ้ำเราก็ผ่าน แต่ถ้าเกิดนั่งดูบิ๊บบี้เรื่องนี้ยังไม่เคยพูด เราลองมาฟังดูซิหาเหตุ หาว่ามีมูลไหม มีมูลของผมก็คือ ไปค้นหาเอา document ที่ open public มันเปิดได้ เพราะเราไม่รู้ว่่าที่ keep secret มันจริงเท็จแค่ไหน เขาบอกกันว่าข่าวลือมันก็มีความจริงอยู่บ้าง ผมเชื่อแต่มันก็ไม่ทั้งหมดถูกไหม เพราะฉะนั้นมันก็เลยเป็นลักษณะที่ผมบอกว่า ก็เลยต้องไปนั่งคิदनังพิจารณากันก่อน" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ระยะเวลาหลังน้องแพ็คเปลี่ยนมาใช้ Hi-speed internet ที่บ้านทำให้น้องแพ็คไม่ต้องไปร่วมชุมนุมด้วยตัวเอง "ได้ฟังมีอบไปด้วยก็เลยไม่มีความจำเป็นต้องไปมีอบ ถ้าสุดก็คิด

จานดาวเทียม วันศุกร์ผมเลยหายตัวเรียบร้อยไม่ไปสวนลุมแล้ว" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-14: สรุปปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องแพ็ค

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว - การถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลทางการเมืองจากผู้ปกครอง <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนฯ <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์กรุงเทพฯธุรกิจ, THE NATION, POST TODAY, BANGKOK POST, และ คม ชัด ลึก - เว็บไซต์หนังสือพิมพ์ ได้แก่ Times, BBC, CNN, CNBC - รายการนายกทักษิณคุยกับประชาชน - รายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร - รายการโทรทัศน์ทางสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม ASTV

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย ในความคิดของแพ็ค หมายถึง "ระบอบประชาธิปไตยต้องฟังทุกเสียงทุกด้านแล้วตัดสินใจออกมาด้วยความละเอียดถี่ถ้วน นั่นคือความคิดของผมนั่นคือประชาธิปไตยจริงๆ ของผมๆ ให้คำนิยามตรงนั้นแต่ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงที่เทียมลอก คืออ้างว่าตัวเองมีสมาชิกเยอะตัดสินใจได้เยอะอันนี้เป็นมิติส่วนใหญ่ของกลุ่มผมไม่ถึงนั้นว่าเป็นประชาธิปไตยของจริง" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

คำแถลงการณ์ทั้ง 14 ข้อเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ถึง ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของกลุ่มนักเรียน ซึ่งน้องแพ็คบอกผู้วิจัยว่า แถลงการณ์ 14 ข้อนั้นตนเป็นคนร่าง แต่เป็นการร่างที่ตนเองมีความมั่นใจอยู่ด้วย "ไม่เคยมั่นใจเลยว่าสิ่งที่พูดจะถูก สิ่งที่คิดจะถูก เพราะวันนี้สิ่งที่เราคิดว่าจะถูกอีกก็ปีไม่รู้ว่าจะผิดก็ได้ ผมไม่คิดว่าทุกอย่างมันถูกจนกว่าจะได้รับการตรวจสอบ prove ทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ 80 % มัน prove ออกมาแล้วโดยอัตโนมัติ ว่ามันถูก มันผิดแน่ๆ มันไม่ต้องคิดอะไรมากมาย อย่างสนามบินสุวรรณภูมิ ผมก็เห็นมาแล้วอะ ว่ามีคนภายในส่งภาพมาให้ดู มันก็ตกจริงๆ โทกไม่ได้" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26

กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คยืนยันว่า การตัดสินใจที่จะเชื่อเรื่องต่างๆ อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ข้อมูลจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้าน "เพราะเราเชื่อด้วยว่า เราเชื่อด้วยเหตุผล เราทำทุกอย่างนี้ ฟังทุกข้าง เราไม่ได้ทำ เพราะเราเกลียดทักษิณ โดยการที่ว่าฟังข้อมูลจากฝ่ายนั้นฝ่ายเดียว เราฟังทุกด้าน รัฐบาลคุณทักษิณ คุณสนธิ เราฟังหมดเลย เมื่อนำข้อมูลของแต่ละฝ่ายมานั่งวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วกลับขึ้นตาซึ่งเหมือนกันนะ ผั่งนุ่นมันชนะขาด" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ประกอบกับข้อมูลเชิงลึกที่ได้รับมา "ผมก็รู้ว่าคุณทักษิณกำลังทำอะไรอยู่ ไม่ต้องฟังเขาก็ได้ คือผมก็รู้ รู้ข้างใน คือแบบคืออย่างด้วยความที่คุยกับแม่ คุยกับพ่อเยอะๆ มันก็เลยหลุดออกมากันเยอะ พอมันหลุดออกมากันเยอะผมก็ได้ยิน เอาละ...พอมาจับขึ้นตาซึ่งมันก็ความแ่่มั่นก็ชนะความดีเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้นมันตอบใจที่อยู่แล้ว" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-15: สรุปความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องแพ็ค

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย - ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ / สิทธิตามรัฐธรรมนูญ / องค์การอิสระ - ความรู้ความเข้าใจในนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาล

ส่วนที่ 4 สำนักการเมือง

เยาวชนสามารถใช้ชีวิตตามความต้องการได้ แต่ต้องไม่ลืมใส่ใจติดตามข่าวสารบ้านเมือง "ส่วนที่สังคมมองว่าเด็กมัธยมเดี๋ยวนี้อาจไม่สนใจเรื่องบ้านเมืองนั้น ผมเห็นด้วย ส่วนใหญ่ยังสนุกสนานไปตามวัย ใช้เวลาหมดไปกับการเดินห้างทั้งที่บางทีไปห้างแต่ไม่ได้ซื้ออะไรเลยด้วยซ้ำ แต่ผมว่าเราสามารถจะสนุกสนานตามวัยได้ แต่ต้องมีจุดยืนของตนเองว่าเราคิดเห็นอย่างไรกับสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน และอย่างน้อยก็ต้องติดตามข่าวสารบ้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่เยาวชนทุกคนสามารถทำได้ และไม่ทำให้ใครเดือดร้อน" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี แต่สำหรับประเทศไทยยังไม่พร้อมสมบูรณ์ เพราะคนไทยยังขาดการศึกษา ยังซื้อสิทธิ์ขายเสียง "ทุกคนควรจะเรียนรู้ให้ดีกว่านี้ ควรจะต้องรับรู้ให้มากกว่านี้แล้วควรจะต้องฉลาดให้มากกว่านี้ ถ้าเสียงยังมาเลือกแบบที่น้องครับ เงินสอดอยู่ในหนังสือนะ เลือกให้ด้วยนะ ก็คนมันยังน้อยอยู่ ควรให้ความรู้เยอะกว่านี้ ถ้าเราพัฒนาการศึกษาได้แล้วก็จะดีมากระดับหนึ่ง แล้วเมื่อนั้นประชาธิปไตยถึงจะพร้อมสำหรับเรา" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-16: สรุปลักษณะการเมืองของน้องแพ็ค

สำนักทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ในฐานะประชาชนต้องให้ความสนใจกับความเป็นไปของบ้านเมือง - ควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยกับประชาชน

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ความเชื่อที่ตนเองมีศักยภาพทางการเมืองแสดงให้เห็นจากคำพูดที่ว่า "ต่อให้ไม่มีสิทธิ์ คุณคือประชาชนใหม่ ถ้าคุณเกิดสัญชาติไทยก็เป็นประชาชนคนไทย ผมไม่ได้บอกว่าผมมีสิทธิ์เลือกตั้งหรือไม่ ผมบอกว่าผมเกิดมาเป็นประชาชนคนไทย ประชาชนคนไทยเป็นเจ้าของประเทศร่วมกันเพราะฉะนั้นผมก็มีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นได้ เพราะผมเป็นเจ้าของประเทศคนหนึ่งเหมือนกัน 1 ใน 70 ล้านแต่คืออะไรละ มันเป็นส่วนหนึ่งของเราดังนั้นผมถึงมองว่า เขาละอย่างน้อย 1 เซนติเมตรในประเทศไทย ผืนแผ่นดินไทย 1 เซนติเมตรก็เป็นของเรา เราก็บอกว่าเราก็เป็น Owner of the Country แสดงความคิดเห็นของเรา" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-17: สรุปลักษณะการเมืองของน้องแพ็ค

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงการเมือง - เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางบริหารประเทศ - เชื่อว่าการเมืองมีไว้เพื่อดำเนินการตามความคิดเห็นประชาชน

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนนั้น น้องแพ็คไม่ได้เป็นคณะกรรมการใดใด โดยมองว่าตนเองไม่มีเวลาและความพร้อมมากพอ แต่น้องแพ็คมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ น้องแพ็คเล่าถึงความเป็นมาของการรวมกลุ่มทางการเมืองของนักเรียนว่า "ความคิด เริ่มมาจากตัวผมเองก็คือ อย่างที่ผมเคยเล่าให้พี่เขาฟัง (มีนักข่าวมาสัมภาษณ์ในช่วงนั้นหลายคน) OK เล่าให้พี่ฟังอีกที ก็คือเวลานั้นนี้ทางการเมืองมี tension สูง tension ระหว่างฝ่ายค่อนข้างที่จะสูงแล้ว คือเราก็ตอบใจตัวเองบอกว่า มันจะต้องมีนักเรียนที่ออกมา ที่นี้พอนั่งนี่ก็อยู่ ผมไปหาคนไปปรึกษา ไปคุยกับชาวบ้านเขาก็มีเข้ามาบนแบบนี้เหมือนกัน เมื่อไหร่นักเรียนจะออกมากันสักที ก็คือเราบอก เอ๊ะ...เราว่าจะออกมาได้นะ แต่ว่าหัวเดียวกระเทียมลีบซะ ผมออกมาคนเดียวมันจะบ้าริเปล่า ถูกไหม เพราะฉะนั้นเอาใจดี"

(ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ไม่นานหลังจากความคิดนี้เกิดขึ้น น้องแพ็คได้เจอกับน้องยศที่สวนลุมฯ จึงได้นั่งคุยกันถึงความคิดดังกล่าว “ช่วงนั้นผมไปฟังเมืองไทยรายสัปดาห์ ที่นั่นบังเอิญแบบว่าไปเจอกับยศในงานนั่นแหละ มานั่งเจอเสร็จปั๊บเราก็มานั่งคุยกัน นั่งคุยเสร็จแล้วผมก็ปรึกษาพูดความคิดเลย idea ออกไปนักเรียนน่าจะแถลงข่าวพอเปรยออกไป เสร็จไอ้ยศก็บึ่งก็ไปหาสมาชิกรวบรวมจากไหนก็ไม่รู้ร้อยกว่าคน” (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) หลังจากได้สมาชิกแล้วน้องแพ็คคิดอยู่สักพักก่อนจะตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่ม “รวบรวมได้แล้วเสร็จขีบบึงเอาใจดีวะ นั่งหันซ้ายหันขวา กูจะร่วมจะไม่ร่วมก็ไม่ได้ตกปาก idea เขาไปแล้ว ไม่รับไม่ได้หรอก มันเป็นหนึ่งในคนคิดแล้ว คือผมเป็นคนที่ถูกชื่อ เสนอไอเดียแล้ว behind the scene คงไม่ได้หรอก” (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

น้องแพ็คจึงเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกับตำแหน่งโฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย การดำเนินการของกลุ่มจะเรียกประชุมเฉพาะหัวหน้าที่ร้านสตาร์บัคส์ สาขาสยามสแควร์ “เราก็เอาเฉพาะที่เรียกว่าเป็น head เป็น Top head ของแต่ละโรงเรียนติดต่อกันได้เรามาคุยกัน เราก็เอาแต่ top head มาสิเราไม่เอา ไม่ต้องเอาแบบกะเบียดเราเอาตัว top head มาแล้ว top head ก็จะไปจัดการต่อ ก็เหมือนมีประธานเลือกมาประชุม ใครหัวคะแนนถูกก็ไปลงคะแนนเสียงใช่ไหม เราคงไม่สามารถเอาสมาชิก 100 คนมานั่งอัดใส่ starbucks เต็มที่ได้หรอกนะจะไปจัดโรงแรมเราก็ไม่มีงบประมาณ เราก็ไม่มีเงิน เราก็ไม่ได้รวยมาจากไหน ไม่ได้รับเงินใครมา เพราะฉะนั้น ก็อย่างนี้แหละก็คุยกัน เอา head มาซัก 10 คนแล้วมานั่งคุยกัน 10 คนก็เยอะแล้วนะ เต็มร้านเขาแล้วนะ” (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ผลจากการประชุมได้ออกมาเป็นแถลงการณ์ 14 ข้อไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ใช้แถลงข่าวที่อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ซึ่งผลจากการแถลงข่าวในครั้งนั้นน้องแพ็คเล่าว่า “ก็คือแถลงข่าวเสร็จวันนั้นเสร็จเราก็ปกติ ชีวิตผมก็ปกติ ขึ้นรถไฟฟ้าเผอิญหน้าผมออกน้อยที่สุดก็เลยไม่มีใครจำได้สักกะคนเลย มีแต่พอพูดเสียงออกมาปั๊บทุกคนจะเริ่ม get เสียงคูนๆ แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีใครจำหน้าผม ได้ขึ้นรถไฟฟ้าวันนั้นจะไม่มีคนทัก ในขณะที่ไอ้ตกับยศตรงกันข้าม ไปไหน ใช้นั้นแถลงข่าวนี้” (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คเล่าว่าตนเองไม่ได้รับผลกระทบมากเท่ากับไอ้ต ซึ่งก็เป็นการดีเพราะน้องแพ็คเกรงว่าเรื่องนี้จะกระทบความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำรัฐบาลกับคุณพ่อคุณแม่

การดำเนินงานของกลุ่มต้องหยุดชะงักลงเนื่องมาจาก “เรื่องเข้าร่วมพันธมิตร ผมบอก Position ของเราต้องไม่ร่วมกับพันธมิตร ทำไม มีคำตอบ ผมไม่ได้รับเงินใครมา ฉะนั้นผมไม่

จำเป็นต้องประกาศเข้าร่วมพันธมิตร ไม่ได้ร่วมกับใคร อยู่เอกเทศคนเดียวโดดๆ เดี่ยวๆ อาจจะทำให้ความร่วมมือ cooperation บางครั้งแต่ไม่เข้าร่วมอย่างเป็นทางการแน่นอน เหตุผลหลักสำคัญ คือภาพลักษณ์ผมไม่ได้ มันไม่เป็นกลาง ส่วนตัวผมโอเคยิ่งพันธมิตรนะ แหมทุกคนตอบได้มันก็ต้องมีข้างถูกใหม่ แต่ว่าพอเมื่อผมออกมาอยู่ตรงนี้ปุ๊บ ผมจะต้องหยุดทุกอย่างเลย คือจะออกมา push ไม่ได้" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ทศนะ ส่วนตัวของน้องแพ็ค "ไม่เห็นด้วยกับการที่จะไปจัดชุมนุมอย่างนั้น" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) ส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากภาพลักษณ์ของแกนนำพันธมิตรคุณสนธิ ลิ้มทองกุล "มันเริ่มจากเขาละ ยอมรับกันว่าเวลาคนเขามองเนี่ย ผมเข้าใจว่าพันธมิตรมีกันอยู่ 5 คนโดยส่วนมากที่เป็นแกนนำจริงๆ แต่ไม่รู้เอาละ ภาพที่มันออกมาก็ต้อง มีสเตอร์สนธิคนเดียว ผมก็เลยไม่ร่วมคือจะอยู่ของเรา" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ฟางเส้นสุดท้ายขาดลงเมื่อน้องยศขึ้นเวทีพันธมิตรประชาชนในวันที่ 5 มีนาคม 2549 ซึ่งน้องแพ็คเล่าถึงความไม่พอใจต่อการกระทำของน้องยศว่า "แดง (ไม่ร่วมกับพันธมิตร) เสรีฯ (4 มีนาคม 2549) วันรุ่งขึ้นผมได้รับเชิญไปคม ชัด ลึก คุยกับคุณยุทธนา กระบวนแดง ไปคุยว่าตกลงไม่เข้าร่วมแน่นอน วันนั้นพูดเสร็จ 6 โมงเย็น 3 ทุ่มยศขึ้นเวที ผมบอกว่าขึ้นเวทีในนามส่วนตัวนะขึ้นได้ แต่เอานักเรียนขึ้นไป 4 คนกลุ่มที่มาจากคนศ. ขึ้นไปถือธงอยู่บนเวทีได้เรื่องเลย ชาวว่าเป็นกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย โทร.ถามยศไหนบอกว่ามาในนามส่วนตัวไป ผมค่อนข้างจะโกรธพอสมควร ผมว่ายศเขาเอา Image ของเราไปใช้ไม่ถูกที่ไม่ถูกทางหลายรอบ ที่ทำมามันจะเริ่มติดลบ ผมเลยลาออกตั้งแต่ช่วงนั้นเลย" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) หลังจากออกแล้วน้องแพ็คยังคงต้องขึ้นปราศรัยร่วมกับน้องโอติบนเวทีพันธมิตรที่หน้ากกต.

ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งนั้น สำหรับน้องแพ็คดูจะเป็นไปในทางบวกมากกว่า "เป้าประสงค์ Goal ของผมคืออะไร ก็คือเพื่อต้องการพื้นที่ข่าวให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง สังเกตใหม่นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบันเทิง นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา นักเรียนไม่เคยเลยนะการเมืองกับเศรษฐกิจออกข่าวนี้ไม่เคยมีเลย ผมดีใจมากเลยตอนที่สวนดุสิตโพล บอกว่าถ้านักเรียนสัมภาษณ์ เด็ก 14-18 ถ้าคุณเป็น กกต. คุณจะออกใหม่ ออกข่าวแค่นี้ผมดีใจแล้วผม ไม่ต้องการนั่งดูผลด้วยซ้ำไป" (ภัทรนันท์. โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) น้องแพ็คเชื่อว่าการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของนักเรียนจะนำมาซึ่งความสนใจทางการเมืองของนักเรียนด้วย

"สมมุติเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้น มาถามเราบ้างว่าเป็นยังไง คิดยังไง ถามนักเรียนตรงนี้ สุ่มดู นี่คือนี่ที่ผม happy มาก แล้วผลจากนั้นคืออะไร มัน push ให้นักเรียนสนใจในการเมืองมากขึ้น ไม่มากก็น้อย เราต้องยอมรับว่ามันเป็นอะไรที่ยังใหม่มากสำหรับสังคมไทยในเรื่องนี้ ต้องยอมรับ ไม่เคยมีนักเรียนแสดงความคิดเห็นในประวัติศาสตร์ ย้อนไปตุลา พฤษภาทมิฬก็ไม่มี มีแต่นักศึกษา" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

ด้านปฏิกริยาจากทางโรงเรียนน้องแพ็คเล่าว่า "ก็มีความพยายามเรียกเข้าพบจากท่านผู้อำนวยการ แต่ผมก็พยายามเลี่ยงตลอด คือมีอยู่ช่วงหนึ่งเขาจะเรียกเข้าพบ หลังมีเรื่องใหม่ๆ ผมบอกว่าถ้าพวกคุณเรียกเข้าพบต้องมีนักข่าวไปนะ มันจะต้องมีนักข่าวไป คือมัน เดี่ยวๆ ไม่ได้ ผมก็ไม่โดนอะไรเพราะกระแสสังคมช่วยได้เยอะ และที่สำคัญผม safe ตัวเองบอกว่า play safe ผมออกมาแถลงข่าวส่วนตัวนะ ไม่ได้เกี่ยวกับโรงเรียน ใครเอาโรงเรียนไปพูดเกี่ยวข้องกับนะ ไม่ต้องมายุ่งกับผมเลย ผมไม่ได้แถลงข่าวในนามโรงเรียน โรงเรียนทำอะไรไม่ได้ ก็คิดเอาแล้วกัน ผมก็ไม่ได้ทำอะไรโรงเรียน" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

หากย้อนเวลากลับไปได้น้องแพ็คยืนยันหนักแน่นว่า "ผมก็ยังทำ ทำทุกอย่าง ก็ยังจะแถลง เพียงแต่ถ้าเรารู้เหตุการณ์ล่วงหน้า เราจะเตรียมตัวดีกว่านี้" (ภัทรนันท์, โฆษกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549) เช่นเดียวกับที่น้องแพ็คได้เขียนบันทึกความรู้สึกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองครั้งนี้ลงใน oknation.net ว่าอย่างน้อยที่สุด "ความภูมิใจลึกๆที่ผมมีต่อกลุ่มนี้คือ ได้เคยทำสิ่งที่ถูกต้องให้สังคมรับรู้และการกระทำของผม ผมกล้ารับผลอย่างไม่อายใคร"

ตารางที่ 4-18: สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องแพ็ค

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - รวมกลุ่มเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง - ออกแถลงการณ์ไม่ไว้วางใจนายกฯ - ร่วมปราศรัยทางการเมือง - สนทนาการเมืองทางรายการโทรทัศน์ - ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นทางสื่อมวลชนต่างๆ

กรณีศึกษาที่ 4 นายชัยวุฒิ : กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

นายชัยวุฒิ หรือ น้องก้อง วัย 17 ปี ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ การเรียนอยู่ในระดับดีด้วยเกรดเฉลี่ยเทอมล่าสุด 3.30 น้องก้องเป็นหนุ่มน้อยร่างเล็ก บุคลิกเงียบๆ สุขุม ไม่ค่อยพูด สวมแว่นตาและพกหนังสือพิมพ์กีฬา สตาร์ช็อคเกอร์ น้องก้องบอกว่าสนใจแต่เชียร์มากกว่าเล่น ชอบทีมฟุตบอล “แมนยูฯ” (Manchester united) ซึ่งก็ไม่ได้ไม่ยากจากเสื้อยืดแมนยูฯที่น้องก้องสวมใส่ ด้วยบุคลิกท่าทางนิ่งเงียบทำให้น้องก้องดูจะเป็นคนที่เข้าถึงได้ยากซึ่งน้องก้องพูดถึงตัวเองว่า “ผมจะเป็นคนที่ค่อนข้างแปลก ผมจะมีความคิดที่แตกต่างจากพวกเดียวกัน ผมเป็นคนที่อ่านหนังสือมากกว่าคนอื่นเขา ความสนใจของผมจะไม่เหมือนเพื่อนๆ ผมจะสนใจในเรื่องการเมือง สังคม การศึกษาพวกนี้มากกว่า บันเทิงไม่รู้เลย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) สังเกตความเป็น “หนอนหนังสือ” ได้จากเวลาที่พบบัน น้องก้องมักมาพร้อมกับถุงหนังสือที่เพิ่งจะซื้อ “มีเงินก็ซื้อหนังสือ ตอนนั้นนะห้องผมจะไม่มีที่อยู่แล้ว” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) น้องก้องเล่าถึงที่มาของการเป็นหนอนหนังสือว่า “ผมอยู่กับหนังสือตลอด คุณยายคุณแม่ชอบอ่านรามเกียรติ์เป็นกลอนมาท่องให้ผมฟัง อ่านนิทานให้ฟังตั้งแต่เด็กๆ” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) การใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จึงหมดไปกับหนังสือและคอมพิวเตอร์ “เกมส์ผมก็เล่นนะ football manager เล่นได้ทั้งวัน” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) น้องก้องไม่นิยมเดินเล่นห้างสรรพสินค้าหรือสถานที่ที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบไป โดยให้เหตุผลว่า “ไม่รู้จะไปทำไม ไปเดินสยาม ดูหนัง โยนโบว์ลิ่ง มันไม่ใช่ตัวผม” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) น้องก้องวิจารณ์ตัวเองว่า “อาจมองว่าผมเป็นคนเฉยชา แต่สมองผมเจออะไรจะคิด ถูกบังคับให้คิดตลอด คุยกับพี่นี่ก็คิดเดี่ยวพอแยกกันผมก็จะคิดคิดถึงที่ตอบพี่ไปว่าเราตอบไปครบหรือยัง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) แม้กระทั่งนอน “เวลาที่คิดได้มากที่สุดคือเวลาที่หัวถึงหมอนนึบจะคิดแตกประเด็นออกไป บางทีนอนๆ อยู่ผมต้องเอาสมุดโน้ตขึ้นมาจดว่าเราคิดอะไรไปบ้างแล้ว” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) อีกนิยามสำหรับน้องก้องคือ สมองต้องคิด ชีวิตต้องเรียนรู้ “อย่างผมขึ้นแท็กซี่ เขาอาจพูดเรื่องที่ผมไม่รู้ เขาอาจจบแค่ ป.4 แต่ผมคิดว่าชีวิตคือการเรียนรู้ มันไม่มีอะไรที่ที่สุด” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549)

ครอบครัวของน้องก้องเป็นครอบครัวเดียวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีมาก คุณพ่อของน้องก้องมีตำแหน่งเป็นทั้งอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า และยังได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ส่วนคุณแม่เป็นแม่บ้าน "เป็นแม่บ้านเต็มเวลาดูแลลูกเต็มที่ บ่นเต็มที่เหมือนกัน" (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) ในช่วงวัยเด็กของน้องก้องได้มีโอกาสเข้าเรียนที่โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ซึ่งภายหลังก้องก็ได้ลาออกจากโรงเรียนที่ใครๆต่างพากันอยากส่งลูกหลานเข้ามาเรียน ด้วยเหตุผลที่ทั้งคุณพ่อและตัวน้องก้องเองเห็นตรงกันคือ "คุณพ่ออยากให้ย้ายไม่ยากให้อยู่ในสังคมแบบนี้ ถ้าโตขึ้นมาเจอสังคมจริงๆจะอยู่ยาก ถ้าผมยังอยู่ที่เดิมอาจมีพรรคพวกในสังคมที่สูง แต่กระบวนการเรียนรู้ของคุณก็จะอยู่ในระดับตน" (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) ประกอบกับปัญหาเรื่องการเดินทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน "ผมไม่ Happy ตื่นตั้งแต่เช้า บ้านผมอยู่พัฒนาการออกจากบ้านก่อน 6 โมง เพื่อไปเรียนโรงเรียนนี้ ผมว่าเป็นอะไรที่ไม่เอื้อต่อระบบการเรียนรู้ ผมคิดว่าคนเราความคิดมันจะโตได้มันไม่ได้อยู่ในระบบอย่างเดียว อยู่ที่การเรียนรู้ด้วย" (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) น้องก้องได้ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนของกรุงเทพมหานครซึ่งน้องก้องเล่าอย่างภูมิใจว่า "ตอน ป.3 ผมย้ายไปอยู่สังกัดกรุงเทพมหานคร ทำให้ผมรู้ว่าสังคมจริงเป็นไง ชีวิตของคนรวย ชีวิตของคนไม่มีบ้านอยู่ ตั้งแต่เป็นลูกสาววัด ถึงลูกจ๋า เรียนอยู่ห้องเดียวกัน" (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) จนถึงวันนี้เป็นการพิสูจน์ความคิดของน้องก้องแล้วว่า ถ้ารักที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ เรียนที่ไหนก็ไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4-19: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องก้อง

สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องก้อง
<ul style="list-style-type: none"> - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี - สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมาก

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

การเรียนรู้ทางการเมืองของน้องก้องเริ่มต้นมาจากครอบครัว จากการที่คุณตาทำงานเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ปลูกจิตสำนึกสาธารณะและความสนใจทางการเมืองให้กับน้องก้อง "ตามผมเป็นข้าราชการมหาดไทย เป็นสิ่งห้ารุ่น 3 เป็นผู้ว่าหลายจังหวัด ปราบผู้ก่อความไม่สงบอะไรต่ออะไรมาก่อน อาจจะได้รับปลูกฝังจากตรงนี้ คือให้เรา

สำนึกต่อสาธารณะ ต่อสังคมของเรา” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

น้องก้องบอกผู้วิจัยว่าการเรียนรู้ทางการเมืองของตนเองนั้นเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ส่วนหนึ่งมาจากช่วงที่น้องก้องติดตามคุณพ่อไปลงพื้นที่ ได้มีโอกาสสัมผัสกับปัญหาของชาวบ้านที่แท้จริง “ผมว่ามันเป็นการซึมซับมากกว่า คือ คุณพ่อเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ผมก็ตามคุณพ่อไปหลายๆที่ อดยากเห็นปัญหา” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) คุณพ่อก็มักจะนำข้อมูลความรู้ใหม่มาเล่าให้น้องก้องฟังเสมอ “อย่างเวลาที่ผมนั่งรถกลับบ้านกับพ่อ พ่อก็จะเล่าให้ผมฟังตลอด” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) ประกอบกับครอบครัวเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอิสระเต็มที่

สรุปแล้วครอบครัวมีบทบาทในการสร้างความโน้มเอียงทางการเมืองแก่น้องก้องอย่างมาก การเรียนรู้ทางการเมืองที่น้องก้องได้รับโดยตรงทั้งจากคุณตาและคุณพ่อ ส่งผลต่อความคิดพฤติกรรมทางการเมืองอย่างมาก ถือได้ว่าครอบครัวเป็นต้นแบบทางการเมืองให้กับน้องก้อง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

การเรียนรู้ทางการเมืองของน้องก้องจากโรงเรียนได้แก่ การได้เรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตยที่จะต้องมีการ กติกาในการอยู่ร่วมกัน “ในระดับหนึ่งอาจจะไม่ถึงครั้งแต่โรงเรียนนี้สอนในเรื่อง สังคมประชาธิปไตย เช่น คุณต้องเคารพในกฎ ถ้าไม่เคารพจะมีบทลงโทษ การต่อคิวซื้ออาหาร เป็นการเคารพสิทธิของผู้อื่นที่มาก่อน อันนี้ก็เป็นประชาธิปไตย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) สำหรับความรู้ที่ได้จากตำราของน้องก้องพูดถึงเนื้อหาสาระที่บรรจุในหนังสือเรียนว่า “หนังสือที่เรียนอยู่มันไม่ได้ใช้ วิชาเหล่านี้เอาเข้าจริงๆ ก็ไม่ได้ใช้ สอบอย่างเดียว ผมว่าแก่นของวิชาคืออะไร วิชานี้ต้องการอะไร มันตอบสนองแค่เอ็นทรานท์อย่างเดียว” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) ความรู้จากการเรียนจะเกิดประโยชน์ถ้าเรียนมาแล้วสามารถได้นำมาใช้ “เราจะรู้มากเท่าไร เราไม่อยู่ในสังคมที่เอื้อมันก็ไร้ประโยชน์” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) น้องก้องสรุปว่า สำหรับบทบาทของโรงเรียนในการเรียนรู้ทางการเมืองของตนเองให้ไม่เกินครึ่งครับ

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

ด้วยความที่น้องก้องมีบุคลิกที่นิ่งเงียบประกอบกับความสนใจที่เจ้าตัวบอกว่าไม่เหมือนใคร ทำให้น้องก้องมีเพื่อนไม่มากนัก “อย่างเพื่อนที่เข้ามาทีจะไม่ค่อยกล้าคุย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) ถ้าให้เริ่มเปิดประเด็นก่อน น้องก้องบอกว่า “ไม่รู้จะเริ่มตรงไหน น้องก้องจึงไม่ค่อยได้พูดคุยกับใคร “เพื่อนในห้องบางคนอยู่กัน 3 ปี คุยไม่ถึง 10 คำ” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) ความรู้ทางการเมืองที่ได้จากเพื่อนจึงเป็นเพื่อนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยเสียมากกว่า “ผมก็คุยแชร์ข้อมูลกัน อย่างแพ็คู้อะไรมา พี่ยศู้อะไรมาก็มาคุยกัน แต่ที่ผมไม่กล้าคุยเลยก็คือคุยกับพี่ไอ๊ดไม่รู้ทำไม” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนที่น้องก้องเลือกบริโภค ได้แก่ หนังสือพิมพ์ “มติชน โฟสทูเดย์ บางกอก โฟส คมชัดลึก” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) โทรทัศน์ติดตามดูทุกช่อง ด้วยสาเหตุที่แต่ละช่องนำเสนอข่าวต่างกัน เว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ และในขณะที่สนทนากันมักมีเสียงเตือนว่ามีข้อความทางโทรศัพท์มือถือดังขึ้นเป็นระยะๆจนผู้วิจัยอดถามไม่ได้ว่าน้องก้องมีธุระอะไรด่วนหรือไม่ ซึ่งน้องก้องตอบแบบอ้อมๆว่า “สาวตามตัวครับ ความจริงแล้วเป็นบริการส่งข่าวสารทางโทรศัพท์ (SMS) ซึ่งน้องก้องต้องเสียค่าบริการเดือนละ 40 บาท

การรับข้อมูลจากหลายสื่อหลายทางน้องก้องวิเคราะห์ว่า “หนังสือพิมพ์จะคู่มือประกอบมีรายละเอียดอะไรที่สามารถอ้างอิงได้มากกว่าทีวี แต่ผมก็ไม่เชื่อทั้งหมดต้องเอาหลายๆสื่อมาประกอบกัน อย่างไรอย่างหนึ่งไม่ได้” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

นอกจากสื่อหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์แล้ว น้องก้องยังชอบอ่านหนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย “ผมอ่านหมดครับ หลักรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บทความวิชาการงานวิจัย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) โดยมีนักคิดอย่างอาจารย์เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นบุคคลที่น้องก้องชื่นชอบ

ตารางที่ 4-20: สรุปปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องก้อง

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
ครอบครัว - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว ครอบครัว - การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ การเป็นแบบอย่างทางการเมืองจากคุณตาและบิดา

ตารางที่ 4-20: สรุปปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องก้อง

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนฯ <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์มติชน โพลทูเดย์ บางกอกโพสต์ คม ชัด ลึก - รายการข่าวประจำวัน / รับข่าวสารทางSMS - ผู้จัดการออนไลน์(www.manager.co.th) - หนังสือ เอกสารวิชาการ งานวิจัย

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

จากการพูดคุยสนทนาพบว่าน้องก้องเป็นนักเรียนมัธยมที่มีความรู้ทางการเมืองมาก ทั้งความหมายของประชาธิปไตย “จุดสำคัญของประชาธิปไตย แปลว่า เป็นใหญ่ บวกกับประชา ก็คือ ประชาชนเป็นใหญ่ ก็คือทุกคนมีสิทธิมีเสียงมีส่วนร่วม” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) แต่ในสังคมที่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องของประชาธิปไตย คิดว่าประชาธิปไตยคือการเลือกตั้ง น้องก้องแย้งว่า “ประชาธิปไตยไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นแค่กระบวนการทำให้เกิดประชาธิปไตย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) หัวใจสำคัญของการปกครอง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่จำกัดโดยอายุและกิจกรรมเท่านั้น น้องก้องมองว่าการออกมาร่วมชุมนุมเรียกร้องอย่างสันติ เป็นการตรวจสอบโดยประชาชนที่ได้ใช้การเมืองในระบบเป็นเครื่องมือแต่ไม่สำเร็จ จึงเลือกใช้วิธีการที่ถูกต้องตามหลักสิทธิในรัฐธรรมนูญ “รัฐธรรมนูญ 2540 ให้สิทธิในการชุมนุมอย่างสันติโดยปราศจากอาวุธ ผมชอบนะมันเป็นภาพของการเมืองภาคประชาชนโดยแท้จริง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดีแต่สำหรับสังคมไทยที่มีความเป็นมาช้านานและมีวัฒนธรรมเฉพาะ การเมืองที่เหมาะสมจึงควรคำนึงถึงลักษณะเหล่านี้ด้วย ซึ่งน้องก้องมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจสำหรับประเทศไทยว่า “ระบอบการปกครองที่มันเป็นไทยมากที่สุด ไม่ทิ้งบริบท ไม่ทิ้งสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง ไม่ทิ้งประวัติศาสตร์ความเป็นมาน่าจะดีที่สุด ผมว่ามันไม่มีอะไรที่ระบบไหนที่ดีที่สุด คุณต้องประยุกต์ เอาทุกอย่างมา apply ไม่สุดโต่งด้านใดด้านหนึ่ง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549)

ตารางที่ 4-21: สรุปความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องก้อง

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับความหมายและอุดมการณ์ของประชาธิปไตย - ความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ได้แก่ สิทธิในการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากอาวุธ, สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ, สิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง, องค์กรอิสระและการตรวจสอบ - ความรู้ความเข้าใจทั่วไปในการบริหารงานของรัฐบาล, การเมืองภาคประชาชน

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

แม้อายุจะยังไม่ถึงสิทธิ์เลือกตั้งแต่ไม่ได้หมายความว่า น้องก้องจะไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้ “คือถามว่าผมอายุไม่ถึง 18 แล้วมาปิดกั้นผม ผมก็ไม่ยอมรับ เพราะว่าสักวันหนึ่งผมก็มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุไม่เกี่ยว มันอยู่ที่มุมมองและสำนึก วิธีการ การปลูกฝังมากกว่า” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) สำหรับน้องก้องแล้ว ประชาธิปไตยและการเมืองอยู่รอบตัวเรา “การเมืองผมคิดว่ามันอยู่ตั้งแต่ก่อนเราเกิด พ่อแม่จับกันทำไงให้ถูกใจคุณตาคุณยาย นี่ก็เป็นการเมืองนะ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นการเมืองอยู่แล้ว การเมืองเหมือนเป็น mission ในชีวิต การเข้าสู่ตรงนั้นเป็น mission ในชีวิต ไม่ใช่ทุกสิ่งทุกอย่าง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549)

ตารางที่ 4-22: สรุปสำนึกการเมืองของน้องก้อง

สำนึกทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนเป็นเรื่องที่อยู่รอบตัว ทุกลมหายใจเข้าออก - การเมืองเป็นภารกิจหนึ่งในชีวิต - ผู้นำประเทศควรเป็นคนมีจิตสำนึกและคุณธรรม - อุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยคือ การศึกษาและการขาดจริยธรรมของนักการเมือง

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยของน้องก้องเริ่มจากการเดินเข้าไปทำความรู้จักกับน้องแพ็คและพี่ๆด้วยตนเอง เพราะเห็นข่าวแถลงการณ์เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549 “เข้าไปเพราะช่วงนั้นกระแสมันแรง และเรามีอะไรที่อยากจะพูด อยากแสดงในสิ่งที่เราคิด ไม่ใช่มองว่าใส่คุณทักษิณอย่างเดียว คือมันเป็น

ปรากฏการณ์ที่ให้เยาวชนจุกคิดว่าบ้านเมืองนี้เป็นของคุณ มันเป็นการแสดงออกทาง ประชาธิปไตย ผมอยากให้การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นไปในทางนี้ด้วย ไม่ใช่แต่ว่าจะต้องมาสู่ ระบบอย่างเดียว ประชาธิปไตยต้องอยู่ในชีวิตคุณทุกลมหายใจเข้าออก” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อ ประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) ทางกลุ่มมีแนวคิดคล้ายกับตัวเอง และน้องก้องมี ความอยากที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของรัฐบาลอยู่แล้ว ดังนั้นทันทีที่เข้าเป็น สมาชิกน้องก้องได้ขึ้นเวทีเสวนาปัญหาการเมือง ร่วมกับพี่ศและพี่ไธดีที่หน้าลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แสดงให้เห็นว่าน้องก้องรู้สึกว่าคุณเองมีศักยภาพทางการเมือง “วันที่ขึ้น ลานโพธิ์ครั้งแรก ทุกคนไปรเวทไปหมดมีผมชุดนักเรียนคนเดียว มีคนมาต่อว่าผมใส่ชุดนักเรียน ผมอยากให้คนที่มองกลับกันว่า โรงเรียนของผมนี้ พระแก้วของโรงเรียนด้วยค่านักหรือที่เด็ก นักเรียนคนหนึ่งที่จะใส่ออกมาแล้วแสดงความคิดเห็นในเรื่องของสังคม ผมมาแสดงความคิดเห็น ในฐานะที่เป็นนักเรียนธรรมดา ในฐานะปัจเจกบุคคลทำในนามนายชัยวุฒิ เพียงแต่สถานภาพทาง สังคม ณ ตอนนั้นเป็นนักเรียน มองอีกแง่หนึ่งมันเป็นสัญลักษณ์มากกว่า” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียน เพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

ถ้ามีโอกาสได้บริหารประเทศน้องก้องให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นลำดับแรก “กระทรวงศึกษา เพราะผมคิดว่าการศึกษาเป็นการลงทุนที่มีค่ามากที่สุด” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียน เพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) ซึ่งน้องก้องมองว่าการศึกษาทุกวันนี้ดำเนินมา ผิดทาง“ผิดทางมากแล้วด้วย ตั้งแต่ไหนไม่ทราบ การศึกษา แขนงอนต้องเอื้อในส่วนที่เป็นแกนที่ทุก คนในประเทศต้องเรียนเท่ากัน อีกส่วนเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตน ทำอย่างไรคุณเรียนแล้วจะ กลับมาพัฒนาบ้านเกิดให้ดี ไม่ใช่เรียนแล้วคุณเข้าเมืองหลวง หลงแสงสี หายเข้ากลีบเมฆไป คุณควรกลับมาในบริบทของคุณ ดูว่าอยู่ตรงไหนที่ควรพัฒนา แต่การพัฒนาต้องดูข้างหลังด้วย ดูด้วยว่าทำยังไงจะไม่ล้มกำพืดตัวเอง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549)

ตารางที่ 4-23: สรุปความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องก้อง

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของคุณ
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าตนเองเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาล - เชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงการเมือง - เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางบริหารประเทศ

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

น้องก้องไม่ได้เป็นคณะกรรมการใดใดในโรงเรียนแต่เข้าร่วมกิจกรรมบ้างตามความสามารถและความถนัด น้องก้องเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าเคยเป็นตัวแทนโรงเรียนไปแข่ง Scrabble และเป็นทีมตอบปัญหาเรื่องรัฐศาสตร์ให้โรงเรียน แต่การที่ไม่เป็นคณะกรรมการของโรงเรียนเพราะรู้ว่าตัวเองไม่มีความพร้อมมากพอที่จะทุ่มเททำงาน แต่ก็ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในทุกเรื่อง

การใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยนี้มักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองตามเว็บบอร์ดต่างๆเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้องก้องและสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยคนอื่นๆทำเป็นประจำ

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเข้าร่วมกับกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยของน้องก้องมีสาเหตุมาจากความไม่สบายใจกับปัญหามันเมืองในขณะนั้น “ผมไม่ค่อยสบายใจกับสถานการณ์บ้านเมืองช่วงนั้นมานานแล้ว ผมก็ไม่ว่าจะทำอย่างไรดี เพราะมีผมคนเดียว ผมก็ไม่มีภาระอะไร เพื่อนในกลุ่มเขาเข้าจริงๆก็ไม่กล้ากันเพราะว่ากลัวอะไรต่างๆ พอดี 3 คนนี้มาพอดี เฮ้ย มันมีคนคิดเหมือนเราด้วย คือเจ้าแพ็ค จะมีเพื่อนห้องเดียวกับแพ็ค ผมก็เลยติดต่อคุยถึงไขอลองคุยได้ใหม่นัดเจอกันครั้งแรกคือขึ้นไปพูดที่ลานโพธิ์ วันแรกก็ขึ้นเลย วันที่ยุบสภา ตอนนั้นจะมียศกับพี่ไธสไป แพ็คไม่ได้ไป ถามผมว่าเห็นด้วยกับกลุ่มนี้ไหม ผมก็เห็นด้วยแหละแต่บางส่วนคืออาจจะไม่เห็นด้วย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) แต่สิ่งที่ทำให้น้องก้องตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มคือ “เข้าไปเพราะช่วงนั้นกระแสมันแรง และเรามีอะไรมืออยากจะทำ อยากแสดงในสิ่งที่เราคิด ไม่ใช่มองว่าไล่คุณทักษิณอย่างเดียว คือมันเป็นปรากฏการณ์ที่ให้เยาวชนจุกคิดว่าบ้านเมืองนี้เป็นของคุณ” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

การรวมกลุ่มนักเรียนออกมาแสดงความคิดเห็นต่อต้านรัฐบาลทำให้ภาพที่ออกมาเหมือนเป็นการเลือกอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ซึ่งมีการวิจารณ์ว่าวางตนไม่เป็นกลางซึ่งน้องก้องได้อธิบายถึงความหมายของการเป็นกลางว่า “ผมมองว่ามันเป็นเอกลักษณ์ แต่ในสังคมระบบอาวุโส คุณค่าของสังคมที่สั่งสมมา เป็นตัวกำหนดเอกลักษณ์ของคนไทย ลักษณะนิสัยว่าคนไทยเป็นอย่างไร ทำให้ทั้งโลกรู้จักคนไทย ในสังคมความเอื้ออารีย์มีน้ำใจเกิดขึ้นจากสิ่งเหล่านี้ การแสดงออกอะไร การใช้ชีวิตทุกๆไปอะไรต่างๆต้องอยู่ด้วยเหตุและผล ท่านอาจารย์ประยูร ใช้คำว่า “ธรรมาธิปไตย” คำว่า ธรรม คือ หลักที่ตรงกลาง เป็นกลางด้วยเหตุและผล คำว่า “เป็นกลาง” ไม่ใช่แปลว่า “ไม่ยุ่ง” อย่างปรากฏการณ์ ทักษิณ-สนธิ คำว่าเป็นกลางไม่ใช่ไม่ยุ่ง ต้องใช้

วิจารณ์ด้วยเหตุและผลว่าใครถูกใครผิด” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549) ทั้งยังยกตัวอย่างเปรียบเทียบอย่างมีเหตุผลว่า “ง่ายๆนะเช่นพี่โดนขโมยของแล้วร้องเรียกให้ผมช่วยอย่างนี้ แล้วผมไม่ช่วยเพราะผมเป็นกลางเป็นเรื่องของพี่กับขโมย ผมไม่ยุ่งนี่เป็นกลางไหม อันนี้มันเป็นการแสดงออกต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นกลางในการแสดงออกด้วยเหตุและผลต่อสิ่งที่เราได้รับ” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2549)

จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย ต่อมาน้องก้องได้เข้ามามีส่วนในการดำเนินงานของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย ในช่วงที่คณะทำงานชุดแรกได้เปลี่ยนสถานะภาพไปเป็นนักศึกษา โดยน้องก้องได้รับการวางตัวจากประธานกลุ่มฯ ให้ทำหน้าที่ประธานกลุ่มคนต่อไป “พี่ศอยากให้ผมเป็นประธานต่อ แต่ผมเองไม่ค่อยพร้อม ไม่ค่อยชินกับการออกคำสั่ง ผมชอบอยู่ข้างหลังมากกว่า ตอนแรกเขาให้ผมรักษาการณ์ไปพักนึง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) ต่อมาภายหลังน้องแพ็คภัทรนันท์ได้ขึ้นมารับช่วงเป็นประธานต่อจากน้องยศ น้องก้องให้เหตุผลที่ตนเองไม่รับตำแหน่งว่า “ความเป็นผู้นำผมอาจจะน้อยกว่าแพ็คผมเป็นคนพูดน้อยด้วย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) น้องก้องกับน้องแพ็คจึงมีตำแหน่งเป็นรองประธานกลุ่มเพราะความที่ไม่ชอบอยู่ข้างหน้า ไม่ชอบออกสื่อ จึงมีหน้าที่ให้คำปรึกษา “ผมกับแพ็คมีอะไรจะโทรคุยกันก่อน อย่างจะพูดเรื่องอะไรบ้าง อย่างแพ็คจะสัมภาษณ์วิทยุจะพูดประเด็นอะไรดีก็โทรมาถามผมก่อน ผมไม่จำเป็นต้องลงไปเต็มที่” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) นอกจากการเป็นที่ปรึกษาแล้วน้องก้องยังรับหน้าที่ดูแลการดำเนินงานภายในของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย “ก้องเขาจะไม่ค่อยกล้าออกหน้า แต่ผมว่าเขาเก่ง ยิ่งพวกทฤษฎีนี้เขาอ่านมามาก ความคิดก็ดีทีเดียว” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2549)

น้องก้องเล่าให้ฟังถึงความขัดแย้งภายในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยที่มีจุดเริ่มต้นจากมติกลุ่มที่ไม่ต้องการเข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2549 “ก็นิ่งคุยบอกผลกระทบที่จะเกิดขึ้นถ้าเข้าร่วมจะเกิดไรขึ้นบ้าง ทุกคนก็ยกมือว่าเราจะไม่เข้าอย่างเป็นทางการ ถ้าใครจะไปก็ในนามส่วนตัว แต่ยศขึ้นไปบนเวที ผมก็ได้ตัดสินใจอะไรหอก feed back ก็ไม่มีอะไร” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) แต่โฆษกกลุ่มนักเรียนฯน้องแพ็คภัทรนันท์ไม่พอใจ ถึงขั้นลาออกจากการเป็นสมาชิก ซึ่งน้องก้องได้พยายามประสานความเข้าใจระหว่างน้องยศและน้องแพ็คหลายต่อหลาย

ครั้งแต่ไม่สำเร็จ “ตามว่าขัดกับยศใหม่ ไม่ขัดตรงๆ ขัดกับแพ็คมากกว่า ผมเป็นคนกลางที่พยายามคุยแล้ว มันไม่เป็นผลซะที” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

สำหรับการออกมาแสดงความเห็นทางการเมืองของน้องก้อง ปัจจัยที่สำคัญที่น้องก้องต้องคำนึงถึงคือผู้ปกครอง “เพราะพ่อผมเป็นข้าราชการ ไม่เหมือนพ่อยศเขาเป็นนักธุรกิจ แพ็คก็พ่อนักธุรกิจ ผมไม่อยากให้การแสดงออกของผมทำให้พ่อเดือดร้อน ผมก็พูดในระดับหนึ่ง ถ้าตรงไหนเสียงได้ก็เสียง” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) แต่ผู้ปกครองของน้องก้องได้รับทราบและไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใด “คุณพ่อรู้ครับ ตามว่าสนับสนุนใหม่ก็ในระดับหนึ่งแต่ก็เตือนว่าจะทำอะไรก็ให้ดูหน้าดูหลัง คุณสถานการณ์ด้วย” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) เช่นเดียวกับคุณแม่ “ก็เป็นห่วงบ้าง เหมือนคุณพ่อครับ คืออยากให้แสดงออกได้ในระดับหนึ่งแต่อยากให้รักษาตัวเองไว้ก่อน” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549)

การที่มีคนกล่าวว่าเด็กมัธยมกลุ่มนี้มีผู้ใหญ่สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง น้องก้องทำหน้าปลงพร้อมกับยิ้มเล็กๆ ที่มุมปากก่อนที่จะบอกว่า “ส่วนตัวผมไม่มีใครจ้าง ออกมาตรงนี้ผมก็เสียไปเยอะเหมือนกัน ไม่ว่าจะป็นค่าเดินทาง ค่ากิน ต้องเดินทางตลอด มืงานก็ต้องไป ออกเอง ไม่มีใครจ่ายให้ เราออกมาเพราะสนุกกับมัน เราชักที่จะทำมากกว่า” (ชัยวุฒิ. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2549) เช่นเดียวกับที่น้องก้องบอกผู้วิจัยว่าเพราะการที่อยู่ข้างหลังมากกว่า ทำให้ตัวเองโชคดีไม่เป็นที่รู้จักชีวิตเลยไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก เพราะไม่ได้ต้องการเด่นดัง ขอเพียงความสุขที่ได้แสดงความคิดเห็นและทำสิ่งที่ตัวเองคิดว่าถูกต้องเหมาะสม ในฐานะเจ้าของประเทศคนหนึ่งนั่นเพียงพอแล้ว

ตารางที่ 4-24: สรุประบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องก้อง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน โดยเป็นทีมตอบปัญหาประวัติศาสตร์ของโรงเรียน - เข้าร่วมกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - ร่วมเสวนาปราศรัยทางการเมือง - บทบาทเป็นผู้สื่อข่าวสารแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

กรณีศึกษาที่ 5 นายณภัทร : กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ณภัทร หรือ น้องภัทร วัย 16 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ ผลการเรียนปานกลาง ด้วยเกรดเฉลี่ย 2.70 เป็นลูกชายคนกลางในจำนวนลูก 3 คนของครอบครัวจันทร์นวล ทั้งคุณพ่อคุณแม่มีอาชีพรับราชการ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับดี น้องภัทรเป็นเด็กมัธยมตัวสูงใหญ่ที่มีบุคลิกดี นอบน้อม พูดเก่ง ยิ้มง่าย กล้าแสดงออก คุณสมบัติเหล่านี้ทำให้น้องภัทรได้รับเลือกให้เป็น “ยุวทูตอนุรักษ์พลังงาน” รุ่นที่ 1 ในโครงการ Energy Fantasia ที่จัดโดยกระทรวงพลังงาน ซึ่งการที่จะเป็นยุวทูตอนุรักษ์พลังงานได้นั้นจะต้องได้รับคะแนนจากการคัดเลือกจากคะแนนโหวตของประชาชนทั้งจากเว็บไซต์ www.energyfantasia.com และทางไปรษณีย์บัตร อีกส่วนมาจากคะแนนของคณะกรรมการ โดยเกณฑ์การพิจารณาจะดูจากคุณสมบัติ 3 ประการ คือ โไหวพริบปฏิภาณ บุคลิกภาพที่ร่าเริง แจ่มใสและความสามารถในการสื่อสาร เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พลังงาน น้องภัทรมองตัวเองว่า “ผมเป็นคนอยากรู้อยากเห็น ชอบทำกิจกรรมเพราะมันส์ดี มีความเป็นประชาธิปไตยในตัวเองสูง” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) กับคำว่า ประชาธิปไตยในตัวเองสูง น้องภัทรให้ความหมายว่า “เห็นผมพูดๆ แบบนี้ ผมเป็นคนที่ฟังคนอื่นนะ ฟังหมดรับหมด เปิดกว้างทุกความคิดและก็ไม่บังคับให้ใครต้องมาคิดแบบผม” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-25: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องภัทร

ปัจจัยส่วนบุคคลของน้องภัทร
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง - ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูของคุณแม่น้องณภัทรเล่าว่าที่บ้านจะไม่มีการบังคับ แต่จะเฝ้าติดตามลูกอยู่ตลอดเวลา “ลูกจะต้องอยู่ในสายตา และแม่จะรับรู้ในกิจกรรมที่ลูกทำ แต่พ่อกับแม่จะไม่ยุ่งในรายละเอียดกิจกรรม ให้ความเป็นอิสระเขาเต็มที่ ให้เขามีความเป็นตัวของตัวเอง แต่จะต้องอยู่ในกรอบของความเป็นคนดีต่อส่วนรวม” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งสำหรับน้องภัทรแล้วเห็นว่า “คุณพ่อคุณแม่เปิดโอกาสเต็มที่ครับ อยากทำอะไร

สนับสนุนเต็มที่ อย่างตอนยิวทูตคุณแม่ก็นำเสนอลูกสุดฤทธิ์” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549.) ครอบครัวจันทร์นวลมีความเป็นประชาธิปไตยมาก การตัดสินใจเรื่องของครอบครัวสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมแม้กระทั่งเรื่องจะเอาสัตว์เลี้ยงไว้ นอกบ้านหรือในบ้าน “บ้านเราจะให้ลูกร่วมตัดสินใจเกือบทุกเรื่อง เช่น เรื่องการซื้อของใช้ประจำวัน การทำอาหาร การไปสถานที่ต่างๆ การวางแผนการเดินทาง การสำรวจเส้นทางใหม่ๆ ไปจนถึงเรื่องสัตว์เลี้ยง” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งหลายครั้งที่ตัดสินใจไม่ได้เพราะความคิดหลากหลายจึงต้องใช้วิธีบงกชะแนน “บางครั้งหากตัดสินใจกันไม่ได้ก็จะให้โหวต เสียงข้างมากก็จะชนะและต้องเป็นไปตามนั้น บางครั้งก็เป็นการตัดสินใจที่ผิดบ้าง แต่ก็ใช้เป็นบทเรียนในครั้งต่อไปว่าต้องรอบคอบในการตัดสินใจมากกว่านี้ และจะได้ไม่ทำแบบนี้อีก ผิดเป็นครู” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) เรียกได้ว่าเป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตย โดยการหัดรับฟังและยอมรับในความคิดเห็นส่วนใหญ่

ครอบครัวจันทร์นวลมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่ตลอดเวลา “ที่บ้านสนใจและติดตามข่าวทุกวัน ทางทีวี หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตบางครั้งหนังสือพิมพ์วันละ 2 ฉบับ ลูกๆ เขาก็อ่าน สำหรับทีวีก็ในช่วงข่าวจะมาดูด้วยกัน ใครคิดอย่างไรก็จะพูดออกมาเป็นเรื่องปกติของที่บ้าน” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) นอกจากการติดตามข่าวสารข้อมูลแล้ว กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นอีกกิจกรรมที่คุณแม่มีส่วนร่วมและอยากให้ลูกมีส่วนร่วมด้วย “จะใช้สิทธิที่มีอยู่ทุกครั้งและแม่จะพาไปดูด้วย อย่างน้อยก็ให้เขาเห็นบรรยากาศ ขณะที่พวกเขายังไม่มีความเป็นข้าราชการทำให้คุณแม่มองว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการชุมนุมประท้วงนั้นไม่เหมาะสมที่จะเข้าร่วม แต่ถ้าลูกจะเข้าร่วมนั้นยอมทำได้ “แต่แม่ไม่เห็นด้วยค่ะ เพราะกลัวณภัทรจะได้รับภัยมีดและเราเองก็ไม่สามารถไปปกป้องลูกได้ ณ ตรงนั้น แต่คุณพ่อเขาเห็นด้วย สนับสนุนบ้าง แต่ก็คอยเตือนให้ระวังตัวอยู่ตลอด” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) การที่น้องภัทรเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งการเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยและที่สำคัญคือ การขึ้นกล่าวปราศรัยบนเวทีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย การให้สัมภาษณ์สื่อต่างๆ นั้น คุณแม่บอกว่า “ทางบ้านรู้สึกที่มากกับการแสดงออกในครั้งนี้” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งทางบ้านไม่ได้รับผลกระทบใดหลังจากการมีแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของน้องภัทรในครั้งนั้น จะมีบ้างที่ได้รับการเตือนมาจากคนที่ห่วงใยในความปลอดภัยฝากมาถึงน้องภัทร “แต่ก็ได้รับการเตือนจากผู้ใหญ่บางท่าน ญาติฯ ให้คอยห้ามบ้าง กลัวว่าจะเป็นอันตรายเพราะณภัทรเป็นเด็ก

ที่ญาติผู้ใหญ่รักและให้ความเอ็นดูมาตั้งแต่เล็ก ๆ” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549)

บทบาทการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนับว่ามีผลอย่างมากต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องภัทร เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้น้องภัทรกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและเห็นผู้อื่นได้คือการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย รวมถึงก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างสูงอีกด้วย

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

นอกจากการเป็นยุวทูตอนุรักษ์พลังงานแล้ว การร่วมกิจกรรมในโรงเรียนน้องภัทรยังได้รับเลือกตั้งเป็น “ประธานนักเรียน” ด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นจากพี่ๆและน้องๆในโรงเรียน “ณภัทรเขาดังมากที่โรงเรียน ป๊อบมากอาจารย์ก็ชอบเพราะเขาทำชื่อเสียงให้โรงเรียน” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) การที่น้องภัทรได้รับการยอมรับจากเพื่อนในโรงเรียน น้องภัทรมองว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะการได้เป็นยุวทูตอนุรักษ์พลังงานและอีกส่วนหนึ่งมาจากการขึ้นเวทีปราศรัยพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งเป็นข่าวลงหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ดังนั้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการเมืองกับเพื่อน สำหรับน้องภัทรจะเป็นคนให้ข้อมูลเสียมากกว่า

“...แล้วแต่โอกาสคือ แบบว่าอยู่จะให้ไปพูดเลยมันก็ไม่ใช่ว่าต้องดูว่าเขาหัวเดียวกับเราหรือเปล่า หรือทำแบบค่อนข้างมาทางเรา...”

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

“...มีรุ่นน้องมาถามพี่ทำไมถึงต้องไป ทำไมพี่เกลียดทักษิณอะไรอย่างนี้ ผมก็ถามเขาว่าเขาน้องพร้อมที่จะเปิดใจหรือยังละ ถ้าโอเคเปิดก็จะเล่าให้ฟัง...”

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

“...ผมจะเปิดข้อมูลต่อเมื่อมีคนมาถาม แต่ก็หลุดบ้างเวลาคุยๆ...”

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ส่วนมากน้องภัทรได้รับความรู้ทางการเมืองจากเพื่อนๆในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยและศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษามากกว่าเพื่อนที่โรงเรียน “คุยกับพี่ๆ เติร์มอดมฯ พี่ยศ แล้วก็มักจะคุยกับเพื่อนๆใน ศนศ. ครับ ก็ประมาณว่าใครรู้เรื่องอะไรมาก็มา แลกกัน” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) โดยเพื่อนที่คุยกันมากที่สุดในเวลา นั้น คือ ปพนพัทธ์ (น้องโท) เพราะน้องโทอยู่โรงเรียนวัดนายโรงเหมือนกัน แต่ต่างคนต่างมาพบกันตอนร่วมกิจกรรมกับศนศ. ในการชุมนุมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

ความรู้ทางการเมืองของน้องภัทรที่ได้จากโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นความเรื่องการเมืองการปกครองทั่วไป จะมีบ้างที่เป็นเรื่องของสถานการณ์ทางการเมืองประจำวันที่ครูนำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน ซึ่งน้องภัทรมักจะยกมือลุกขึ้นขอแสดงความเห็นทุกครั้ง “ผมมักเถียงกับอาจารย์จะเรียกว่าเถียงหรือเปล่า ชี้แจงดีกว่าเพราะผมอยู่ในเหตุการณ์จริง อาจารย์ดูที่วิวา ผมก็รู้มาเหมือนกัน มันเป็นการโต้กันด้วยข้อเท็จจริงซึ่งพออาจารย์ไปไม่ได้ก็มักจะจบแบบ เธอเป็นเด็กเธอต้องเชื่อผู้ใหญ่สิ เธอไม่รู้มากไปกว่าครูหรอก เพื่อนผมเฮเลย หลังๆอาจารย์ท่านก็เลยไม่ค่อยพูดเรื่องการเมืองเลยถ้าผมอยู่” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มักจบลงด้วยความไม่เข้าใจ เป็นปัญหาที่น้องภัทรไม่สบายใจและนำกลับไปปรึกษาคุณแม่บ่อยครั้ง “ณภัทรเขามักจะมีเรื่องมาปรึกษาบ่อยค่ะ เรื่องกิจกรรมในโรงเรียน เรื่องครูไม่เข้าใจเด็ก ครูไม่ยุติธรรมไม่มีมาตรฐานในการสั่งสอน ไม่มีเหตุผล ไปจนถึงเรื่องไฟในห้องเรียนไม่สว่าง” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งคุณแม่จะให้คำแนะนำด้วยเหตุผลและความเข้าใจ “ทางบ้านก็จะแยกข้อเท็จจริงมาคุยกัน แม่ก็เข้าใจเขาอะ เป็นแม่ถ้าเราอยู่ ณ ตรงนั้นแล้วมีใครมาพูดที่มันไม่ใช่แม่มักจะทำแบบณภัทร ครูเขาก็คงไม่ยอมเสียหน้าต่อหน้านักเรียนหรอกจริงไหมแต่แม่จะสอนให้มีความเคารพผู้ใหญ่ เคารพคุณครู เราต้องรู้จักอ่อนน้อมเพราะเรายังเป็นเด็กไม่ว่าจะผิดจะถูกอย่าเถียงผู้ใหญ่” (คุณแม่ณภัทร. สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

การบริโภคสื่อของน้องภัทรมีทั้งหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์และวิทยุ “ส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลมาจากทางหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตและทีวี” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) โดยเหตุผลของการที่ต้องรับรู้ข่าวสารจากหลายทาง ส่วนหนึ่งเป็นสิ่งที่น้องภัทรสนใจและทำเป็นประจำ อีกส่วนหนึ่งเพราะต้องการนำมาข้อมูลมา

วิเคราะห์เพราะในขณะนั้นการนำเสนอข่าวหลากหลายทิศทาง "มันผมว่าขึ้นอยู่กับตัวเราเองมากกว่า อยู่ที่ว่าเราจะใช้วิจารณญาณตัดสินมันมากกว่า แบบข่าวมันมาแบบทั้งเน็ตทั้งทีวีหรือแม้หนังสือพิมพ์เอง แบบนี้เราต้องรับจากหลายๆ แหล่งมาคิดของเราเอง มันไม่สามารถบอกได้ว่ามันจะจริงหรือไม่จริงครับหรือว่าจะไร่น่าเชื่อถือได้มากที่สุด" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) น้องภัทรเล่าว่าที่บ้านรับหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับซึ่งนำเสนอข่าวไม่ต่างกันโดยสิ้นเชิง "หนังสือพิมพ์ที่บ้านจะรับเมื่อก่อนคือไทยรัฐกับคม ชัด ลึก ก็จะมาเทียบกันไทยรัฐเนี่ยเป็นแบบสื่อที่ป้อนข่าวได้แย่มาก คือข่าวเอาใจชาวบ้าน พยายามปลุกสิ่งที่มีแบบพยายามเอาเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องมาทำให้เป็นข่าว แล้วแบบเนียนแบบเดียวพลิกไปพลิกมาไม่มีจุดยืนเป็นของตัวเองเสียตายดั่งค้ เสียตายเวลาอ่านไทยรัฐอย่าอ่านเลยก็เลยเปลี่ยนแล้วเปลี่ยนเป็นมติชน" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

อีกช่องทางที่น้องภัทรใช้หาข้อมูลคือ เว็บไซต์หนังสือพิมพ์ผู้จัดการทางอินเทอร์เน็ต "ส่วนใหญ่เป็น Manager มากกว่า ถ้าทางวิทยุจะ ฟังจาก Manager online เป็นวิทยุสดก็ฟัง" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) สื่อที่น้องภัทรเลือกบริโภคค่อนข้างเป็นสื่อที่นำเสนอตรงข้ามกับรัฐบาลในขณะนั้น ซึ่งน้องภัทรบอกว่า

"...ไม่ใช่ทางเดียวแน่นอนครับ ที่ผมก็ดูข่าว 3 5 7 9 11 ไอทีวี อย่างตอนถ่ายทอดการอภิปรายอะไรอย่างนี้ผมก็ติดตามดู อย่างอภิปรายไม่ไว้วางใจผมก็ฟังแล้วเอาผลมาชั่งน้ำหนักดูทำให้ได้รับข้อมูลหลายๆทาง..."

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

"...คือเราฟังมาแล้วมาใช้ความคิด ดูแล้วมันสามารถพิสูจน์ได้และมันเป็นข้อเท็จจริงตามนั้น อย่างเช่น การขายหุ้นชินอะไรอย่างนี้ครับคือข้อมูลกับสิ่งที่เราได้รับมาเทียบกับรัฐบาลชี้แจงมันคนละเรื่อง..."

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

นอกจากสื่อดังกล่าวแล้ว น้องภัทรยังได้รับความรู้ทางการเมืองจากการติดตามรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรและการเข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอีกด้วย ซึ่งน้องภัทรยืนยันหนักแน่นว่า "ผมคิดเองของตัวเองไม่ได้ยึดติดกับคำพูดคุณสนธิทั้งหมด ไม่ใช่ว่าคุณสนธิจะถูกเสมอไปต้องมีจุดยืนของตัวเอง หลายคนมองว่าผมเป็นเครื่องมือ ผิดก็ว่าไปตามผิดครับ" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-26: สรุปปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องภัทร

สรุปปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนและคนศ. <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์มติชน, คม ชัด ลึก, ไทยรัฐ - รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ - www.manager.co.th - รายการข่าวประจำวัน - ถ่ายทอดการอภิปรายรัฐสภา - การเข้าร่วมชุมนุมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ความรู้ทางการเมืองในเรื่องที่น้องภัทรสนใจเป็นพิเศษ คือ การทำงานของกระทรวงศึกษาธิการเพราะน้องภัทรมองว่าเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักเรียน น้องภัทรไม่เห็นว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการแก้ปัญหาการศึกษา โดยสังเกตได้จากการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบกระทรวง "รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนมาหลายคน เปลี่ยนอยู่นั้นแล้วแต่การศึกษายังคงย่ำอยู่กับที่ ไม่เห็นมีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย หน้าซ้ำยังแฉ่งอีก มีแต่ปัญหา" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) น้องภัทรได้เคยพูดและยกตัวอย่างเรื่องนี้ตอนขึ้นปราศรัยที่พันธมิตรประชาชนฯว่า "โครงการเรียนก่อนแล้วผ่อนทีหลัง คิดดูแล้วกันว่าเรียนยังไม่จบแต่มีหนี้แล้ว จบมาทำงานก็มาใช้หนี้คนละ 200,000 บาท" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. ปราศรัยเวทีพันธมิตรประชาชนฯ, 17 มีนาคม 2549) การศึกษาจึงเป็นปัญหาที่น้องภัทรให้ความสำคัญและคิดตามการดำเนินงานมาโดยตลอด

ความรู้ความเข้าใจในความหมายของประชาธิปไตย น้องภัทรหมายถึง "การมีส่วนร่วมของทุกคน ใช้อำนาจผ่านทาง สส. มี สว. คอยตรวจสอบถ่วงดุล แต่ทุกวันนี้รัฐบาลไม่ทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ รัฐบาลทำให้ประชาธิปไตยมีความหมายแค่การเลือกตั้งเท่านั้น" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ในระบอบประชาธิปไตยรัฐบาลต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ภาคประชาชนต้องสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน of รัฐบาล "สิ่งสำคัญคือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงาน of รัฐบาล เพราะ

การตรวจสอบโดยภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่รัฐบาลควรตรวจสอบได้นี้อะไร ปิดกั้นหมด สื่อเสนอโดนปิดหมด (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

นอกจากนั้นผู้แทนราษฎรควรรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งในประเด็นนี้น้องภัทรได้ยกตัวอย่าง ความไม่พอใจในการลงมติอนุมัติโครงการของบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมสภาว่า “ผมไม่พอใจการอนุมัติโครงการโดยสส.อย่างมาก สส.ควรเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน รักษาผลประโยชน์ของประชาชน ไม่ใช่พรรคการเมือง” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องรัฐธรรมนูญน้องภัทรบอกว่า “ผมไม่รู้ทุกมาตราหรอกครับ แต่ที่ผมรู้คือในรัฐธรรมนูญบอกว่าสามารถชุมนุมอย่างสันติครับ” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) น้องภัทรยังอธิบายในเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรัฐบาลว่า ประชาชนสามารถทำได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าชื่อถอดถอน การขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ หรือการยื่นจดหมายถึงผู้นำรัฐบาลโดยตรง แต่ที่น้องภัทรใช้วิธีเข้าร่วมชุมนุมที่ท้องสนามหลวงเพราะเหตุว่า “ก็วิธีอื่นมันไม่ช่ยบ ผมร่วมลงชื่อในแถลงการณ์กลุ่ม แต่ผมไม่สามารถลงชื่อถอดถอนได้เพราะอายุยังไม่ถึงก็ต้องเลือกใช้วิธีนี้ ใช้วิธีนี้ยังไม่ค่อยช่ยบเลย” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

นอกจากนั้นน้องภัทรยังวิจารณ์การทำงานขององค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. ว่า “สิ่งที่ทำอยู่มันไม่ใช่ ไม่อิสระ เอื้อประโยชน์ให้พรรคการเมืองมากเกินไป องค์กรอิสระที่มีหน้าที่ต้องติดตามความเป็นไปของประเทศ ยิ่งต้องมีความเป็นกลาง การทำงานขององค์กรอิสระต้องอิสระจริงๆ ไม่ถูกฝ่ายการเมืองครอบงำ” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-27: สรุปความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องภัทร

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของประชาธิปไตย - สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการชุมนุมโดยสันติปราศจากอาวุธ - สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง - องค์กรอิสระ / การตรวจสอบ - นโยบายประชานิยม - การแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) - Free Trade Area (FTA)

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

มีความเป็นประชาธิปไตยในตัวเองสูงเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่น้องภัทรนิยามตัวเอง น้องภัทรมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย การเป็นประธานนักเรียนของน้องภัทรนั้นได้มาจากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยเช่นกัน น้องภัทรจึงคิดว่าสิ่งที่ทำให้เป็นปัญหาไม่ใช่ระบบการปกครองแต่อยู่ที่ตัวบุคคลมากกว่า “ถ้าเกิดว่าไปอยู่ในเงื้อมมือของคนบางคนที่สามารถทำให้ประชาธิปไตยเป็นเผด็จการไปได้ คือ คนสามารถเปลี่ยนเอาประชาธิปไตยไปใช้ในทางที่ไม่ถูกไม่ควร ในทางที่เป็นผลเสียของประเทศชาติได้เหมือนกัน ตรงนี้หลายๆคนอาจจะไม่รู้คิดว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งสุดยอดของการปกครอง แต่จริงๆแล้วขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่า” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ถ้าระบบดีแต่คนนำมาใช้ไม่ดีระบบใดก็ไม่เกิดประโยชน์ “ตอนนี้ประชาธิปไตยมีผู้มีอำนาจมีอิทธิพลมาครอบงำ ฉะนั้นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ก็ไม่เกิด” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ดังนั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับประเทศไทยนั้นน้องภัทรมีความเห็นว่า ประชาชนควรได้รับการศึกษามีความรู้ในระดับหนึ่งก่อน “ผมว่าประชาธิปไตยเหมาะกับประเทศไทยแต่ไม่ใช่ตอนนี้ ถ้าจะให้ประชาธิปไตยสมบูรณ์ต้องให้การศึกษาก่อน” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ดังนั้นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยในความคิดของน้องภัทรคือประชาชนขาดศึกษา

“ผมเชื่อว่าการเมืองการปกครองที่ดี ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีวัฒนธรรมการรับฟังคนอื่น ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ ในหลวงท่านไม่มีความหยิ่งยโสท่านรับฟัง บ้านเมืองสงบสุข แต่ขณะนี้ยังมีปัญหาอำนาจ ศักดิ์ศรี บารมีพวกผู้มีอิทธิพล สิ่งนี้เป็นตัวทำลายระบบที่ดี” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ดังนั้นการปกครองประเทศสำคัญอยู่ที่คุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำทางการเมืองซึ่งน้องภัทรคิดว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญที่สุดซึ่งผู้นำต้องมี “ผู้นำต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม หนักแน่นและกล้าตัดสินใจ ไม่โก่งกิ้นชาติบ้านเมือง มุ่งบริหารประเทศด้วยความจริงใจ เพื่อให้คนไทยโดยเฉพาะคนยากจนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) น้องภัทรให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์มากเพราะการคอร์รัปชันเป็นต้นกำเนิดของความล้มเหลว “ผมขอเลือกซื่อสัตย์แต่ใจดีกว่าครับ เพราะอย่างน้อยก็มั่นใจว่าจะไม่คอร์รัปชัน เรื่องโง่เนี่ยมันช่วยกันได้อีกหาคนฉลาดๆมาช่วยก็ได้ แต่ถ้าโง่งันจับกันครับคนที่ผู้นำต้องซื่อสัตย์มาก่อน” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) การที่น้องภัทรมีค่านิยมทางการเมืองในเรื่อง ความซื่อสัตย์ จึงไม่แปลกใจที่น้องภัทรจะชื่นชอบ ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์

และคุณหญิงจางวรรณ เมทะกา ผู้ซึ่งได้รับรองการยกย่องว่าเป็นบุคคลที่มีความซื่อตรงในการปฏิบัติหน้าที่

ตารางที่ 4-28: สรุปสำนึกการเมืองของน้องภัทร

สำนึกทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน ประชาชนคือเจ้าของประเทศไม่ว่าจะอายุเท่าใด - การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว - ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดีสำหรับประเทศไทย

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

ความเชื่อมั่นในศักยภาพของน้องภัทรที่มีต่อการเมืองนั้น น้องภัทรเห็นว่าเป็นเรื่องของคนทุกคน คือ เจ้าของประเทศไม่จำกัดว่าจะอายุเท่าไร ถ้าเกิดบนแผ่นดินไทยสามารถแสดงออกและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทั้งนั้น

“...การถามความคิดเห็นของประชาชนในทุกโครงการไม่ควรมีกำแพงอายุ วุฒิภาวะของเด็กชายบางคนยังคิดได้มากกว่า “นาย” บางคนอีกนะ...”

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

“...ถึงแม้เราจะยังไม่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุแค่ 16 ปี แต่เราก็สามารถแสดงพลังในฐานะประชาชนคนไทยคนหนึ่งได้เช่นกัน ผู้ใหญ่หลายๆ ท่านเคยบอกกับผมว่า นักเรียน นักศึกษาวันๆ เอาแต่เรียนพิเศษ เอาแต่เล่นเกมแต่อย่างน้อยก็นักเรียน นักศึกษาอย่างพวกผมก็ได้มาร่วมพลังกันที่นี้แล้ว...”

(ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. ปราศรัยเวทีพันธมิตรประชาชนฯ, 16 มีนาคม 2549.)

น้องภัทรเชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งนี้ จะนำพาความเปลี่ยนแปลงและเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษาหรือประชาชนทั่วไปได้หันมาสนใจความเป็นไปของบ้านเมืองมากขึ้น “ผมเชื่อว่าการที่นักเรียนออกมาจะทำให้คนอื่น ๆ สนใจ” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) โดยน้องภัทรได้กล่าวเชิญชวนบนเวทีบนเวทีพันธมิตรประชาชนฯว่า “เราอย่าแค่นั่งอ่านประวัติศาสตร์ แต่เรามาร่วมกันเขียนประวัติศาสตร์กันดีกว่า” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. ปราศรัยเวทีพันธมิตรประชาชนฯ, 16 มีนาคม 2549)

การที่น้องภัทรเข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยที่หลายคนมองว่าเป็นการสร้างความคิดที่ร้อนรนนั้น น้องภัทรกลับมองว่าเป็นวิธีหนึ่งในการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการบริหารงานของรัฐบาล พร้อมทั้งยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่า “ก็ยอมรับครับว่ามันเป็นการสร้างความเดือดร้อน เหมือนพี่เห็นขโมยขึ้นบ้านต่อหน้าต่อตาแล้วพี่ค่อยแจ้งตำรวจหรือเปล่าละ รอตำรวจมาจัดการอย่างเดียว พี่ก็ต้องเอะอะไว้วายหรือพยายามทำอะไรสักอย่างใช่ไหม ผมอาจจะไว้วายเสียงดังทำความเดือดร้อนให้ชาวบ้านสักหน่อย แต่ผมก็ต้องทำเพื่อปกป้องรักษาทรัพย์สินของผม” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) กับประเด็นการผิดกฎหมายนั้น น้องภัทรอธิบายเป็นกรณีตัวอย่างว่า “การฝ่าไฟแดงจับโจรนะพี่ว่ามันผิดใหม่และพี่เป็นตำรวจจะรอให้ไฟเขียวก่อนหรือเปล่าละ มันแล้วแต่มุมมองนะถ้าผมเป็นตำรวจมองมุมหนึ่ง แต่ถ้าเป็นโจรก็คงคิดอีกแบบ” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-29 : สรุปความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องภัทร

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำรัฐบาลควรฟังความคิดเห็นจากประชาชน - ประชาธิปไตยไม่จำกัดอายุ - เชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงการเมือง - เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางบริหารประเทศ

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

จุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยของน้องภัทรเริ่มจากความไม่พอใจรัฐบาลในเรื่องการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิด CTX และเรื่องการสร้างเส้นทางรถไฟฟ้าไปยังฝั่งธนบุรี ซึ่งน้องภัทรบอกว่า “ผมเอะใจตั้งแต่เรื่องที่เขาผิดสัญญาที่ให้ไว้ว่าจะสร้างทางรถไฟฟ้ามาแถวฝั่งธนฯ คือเทียบกับอย่างเมื่อตอนเลือกตั้งเมื่อปี 2 ปีที่แล้ว ที่เขาออกผมพูด กลัวว่าจะไม่ได้เป็นรัฐบาล กลัวจะไม่ได้เป็นนายก กลัวรถไฟฟ้าจะไม่ได้สร้าง เขาเคยประกาศว่า รถไฟฟ้าจะสร้างตรงนั้นตรงนี้ มันทำให้เราสะดอกแล้วเราก็วาดหวังไว้ตรงนี้ แต่ผมว่าพอเขาได้เป็นนายกฯ ไม่ใช่ผมไม่ได้ประโยชน์เลยไม่ชอบ ก็ไม่ใช่ไม่ชอบนะ ช่วงสมัยแรกๆมาใหม่นี้ที่บ้านสนับสนุนเต็มที่ เพียงแต่สงสัยว่าทำไมเขาให้เหตุผลว่าไม่มีคนขึ้น เพราะที่มีการประเมินออกมาแล้วว่าสร้างได้คุ้มทุนมีคนขึ้นแน่นอน และอย่างเรื่องCTX ก็ยังไม่มีคำอธิบายที่ดีเลย” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) จากความไม่พอใจดังกล่าวเป็นเหตุให้น้องภัทรเข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย “ย้อนไปวันที่26-29(ก.พ.2549)นี้ อยากรู้ว่าที่เขาชุมนุม มันมีบรรยากาศ มันเป็น

ยังไ้ เพราะว่าก่อนหน้าัน้ก็มีความเคลือบแคลงใจในรัฐบาลในผู้นำอยู่แล้ว" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) น้องภัทรจึงลงไปเข้าร่วมชุมนุม "ไม่สนุกครับแต่ลงไปหาเชิงประสบการณ์มากกว่า ตอนแรกไม่ได้คาดหวังว่าจะทำงานอะไรพิเศษ แค่อยากเดินดูว่ามันมีอะไรบ้าง แค่มันพอู้ชาติกันได้บ้าง มันดูเก๋ดี เธอเราไม่ชอบรัฐบาลชุดนี้ะ หรือเป็นประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งอยากมีส่วนที่เราต้องเก็บไว้" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) จากนั้นน้องภัทรจึงได้เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา (คนศ.) จึงเป็นที่มาของการเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย และเป็นที่มาของการขึ้นกล่าวปราศรัยบนเวทีพันธมิตรประชาชนฯ ในวันที่ 16 มีนาคม 2549 เวลา 17.40 น. น้องม่อนผู้ประสานงานนักเรียนเล่าถึงน้องภัทรด้วยความชื่นชมว่า "ภัทรเขากล้าแสดงออกครับ เขาเป็นยุวชนอนุรักษ์พลังงานมาก่อน เขาสามารถพูดต่อหน้าคนอื่น เยอะได้ก็เลยได้ขึ้นเวที" (ตรงค์. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) ซึ่งน้องภัทรเล่าถึงประสบการณ์ในวันนั้นว่า "ตื่นเต้นมากๆ ผมเคยออกกรมรงค์ประหยัดพลังงานไปพูดในที่ชุมชนแต่ไม่เคยขึ้นเวทีที่มีคนฟังเยอะขนาดนี้ แต่พ่อแม่พี่น้องเขาก็ให้กำลังใจดีนะครับทำให้ผมกล้าพูด" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549) ส่วนน้องคิมและน้องไทมีหน้าที่ยืนโบกธงชาติให้กำลังใจอยู่หลังน้องภัทร "ไ้กับคิมเป็นพวกใช้แรงงาน โบกธง ตอนขึ้นกับพี่ศก็เป็นตัวประกอบให้พี่ศเขาพูด ไ้ก็ยืนยิ้ม" (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549.) น้องคิมเสริมว่า "ส่วนมากเราสามคน(ไ้ คิม ภัทร) จะวิ่งถือธงชาติ เรียกเสียงเชียร์ สนุกสนาน" (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549.) ในความสนุกสนานกับการสร้างประวัติศาสตร์ของน้องภัทรนั้นต้องไม่ลืมคำนึงถึงการเรียนเป็นลำดับด้วย "ตอนนั้นมันเป็นช่วงปิดเทอมพอดีครับ ถ้าเปิดเทอมต้องดูก่อนว่ามันจะกระทบถึงการเรียนด้วยหรือเปล่า" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งนั้นทำให้น้องภัทรกลายเป็นข่าวลงหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับ ซึ่งน้องภัทรมีความเห็นต่อเรื่องนี้ว่า "ผลกระทบเยอะเหมือนกัน บางคนก็บอกว่าอยากดังเหรอ ถ้าดังแบบนี้ผมไม่ไหวมั้ง การขึ้นไปเท่ากับว่าเราประกาศเป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลที่ว่ามันอันตรายใหม่ละ พ่อแม่ผมก็ห่วงเพราะมันลงหนังสือพิมพ์หรขนาดนั้น แต่ในทางดีก็มี มันทำให้นักเรียนด้วยกันหันมาสนใจว่าเกิดอะไรขึ้น ไ้เนี่ยมันทำอะไร อย่างเพื่อนที่โรงเรียนผมเขารู้หมดก็เป็นในทางดี" (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) น้องไทพูดเสริมอย่างอารมณ์ดีว่า "ไ้พี่ ไ้เลยพลอยดังไปด้วยที่โรงเรียนเขายกให้เราสองคนเป็นเขียนการเมืองไปแล้ว" (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549.)

ในขณะที่น้องภัทรสร้างประวัติศาสตร์อยู่นั้น ยังมีนักเรียนนักศึกษาบางส่วนที่ยังไม่รู้เรื่องราว ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองใดๆ น้องภัทรวิเคราะห์ว่าปัญหาของการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนมาจากสื่อมวลชนและระบบการศึกษาเป็นสำคัญ “เหตุที่นักเรียนนักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจมีส่วนร่วมในช่วงที่ผ่านมา เพราะรายการทีวีไร้สาระชักจูงเด็กให้สนใจแต่เรื่องไร้สาระ” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. ปรากฏะเวทีพันธมิตรประชาชนฯ, 17 มีนาคม 2549) รวมทั้งระบบการศึกษาที่ไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางการเมือง “ระบบการศึกษาที่กำหนดให้เด็กต้องหมกมุ่นอยู่กับตำราจนไม่มีเวลาสนใจเรื่องอื่น” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. ปรากฏะเวทีพันธมิตรประชาชนฯ, 17 มีนาคม 2549.)

ในอนาคตน้องภัทรไม่ได้อยากเป็นนักการเมือง “จริงๆทุกคนก็มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศอยู่แล้ว ถ้าเราทำหน้าที่พลเมืองที่ดี แต่ไม่อยากเป็นนักการเมือง ผมจะไปช่วยเหลือสังคมโดยตรงกับผู้ด้อยโอกาสจะดีกว่า” (ณภัทร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2549)

ตารางที่ 4-30: สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องภัทร

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - เป็นประธานนักเรียนโรงเรียนวัดนายโรง - เป็นยุวทูตอนุรักษ์พลังงาน - สมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - ชื่นก่่าวปราศรัยทางการเมือง - ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นทางสื่อมวลชน - เข้าร่วมชุมนุมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

กรณีศึกษาที่ 6 นายอุเทน : กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

นายอุเทน หรือ น้องคิม นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 วัย 16 ปี ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนมัธยมวัดราชบพิตร เกรดเฉลี่ย 1.72 ทำให้ผลการเรียนของน้องคิมน่าเป็นห่วง “แม่เป็นห่วง แต่คิมเฉยๆ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549.) ครอบครัวของน้องคิมประกอบธุรกิจส่วนตัว ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวขยายที่มีคุณตา-คุณยายอาศัยอยู่ร่วมด้วย น้องคิมมีพี่สาว 1 คนกำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา น้องคิมเป็นเด็กมัธยมที่ถึงจะตัวเล็กแต่กล้าคิด กล้าทำและกล้าพูด น้องคิมเป็นคนพูดตรงๆ หัวนๆ แต่น้องคิมบอกผู้วิจัยว่านี่คือลักษณะมุ่งมั่น จริงใจ ด้วยบุคลิกที่ตามสมัยนิยมนิยมว่าคิมว่า ขาลุย ทำให้ผู้วิจัยอดไม่ได้ที่

จะต้องถามถึงวีรกรรมชาลยของน้องคิม ซึ่งน้องคิมเล่าอย่างสนุกสนานว่า “วีรกรรมคิมอะ เขากรรไกรปาหัวเพื่อน แบบเล่นกันแล้วมันพลาด ตอนพาเพื่อนไปห้องพยาบาลมีแต่คนมองเพราะกรรไกรปักหัวอยู่” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) กับอีกเหตุการณ์ที่ฟังแล้วประหลาดใจในแบบตรงกันข้ามกับวีรกรรมปักกรรไกร คือ “ตอนปิดเทอม คิมเคยไปวทที่วัดพระราม 9 คิดอยากบวชเอง คิมก็บอกแม่ว่าจะบวช วันรุ่งขึ้นคิมก็เข้าวัดหายไปเลย ไม่ต้องมีพิธีอะไรทั้งนั้น ถ้ามีเวลาคิมจะทำอีก” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) “คิมเขาดีสดี(Artist)ที่ มันชอบทำอะไรแปลกๆ อยากทำอะไรก็ทำแต่ความคิดมันดีนะ” (ตรงค์. สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2549) น้องคิมมองตัวเองว่าเป็นคนทำอะไรทำด้วยใจ สิ่งที่ต้องมาจากใจ ไม่ชอบการบังคับ เช่นเดียวกับการทำงานบ้านที่คิมเล่าว่า “แม่คิมก็เจ้าระเบียบ แต่คิมก็ทำนะ คิมทำเพราะอยากทำ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมใช้เวลาว่างไปกับการดูหนัง ฟังเพลงและที่ขาดไม่ได้คือ อ่านหนังสือพิมพ์สังเกตเห็นได้หลายครั้งที่พบบกน้องคิมจะถือหนังสือพิมพ์ติดมือมาด้วย “เวลาว่างคิมคุยกับเพื่อนๆ อ่านข่าวบ้าง” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมมีความฝันว่า “อนาคตผมอยากเป็นนักออกแบบตกแต่งภายใน” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) ด้วยเหตุที่เป็นงานที่สามารถใช้จินตนาการผ่านงานศิลปะแบบมีเหตุมีผล

ตารางที่ 4-31: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องคิม

สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องคิม
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ - ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

เนื่องจากลูกชายเป็นคนใจร้อนและชาลย คุณแม่จึงเป็นห่วงน้องคิมมากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะช่วงที่มีการชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่น้องคิมเข้าร่วมทุกที่ ไม่ว่าจะป็นสวนลุมพินี สนามหลวง พระบรมรูปทรงม้า หน้าทำเนียบรัฐบาลแต่ในความเป็นห่วงนั้นคุณแม่ยังให้อิสระกับลูกเต็มที่ในการคิดและทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ลูกร่วมตัดสินใจในเรื่องครอบครัว “เหตุผล ทุกคนต้องมีเหตุผลในสิ่งที่คิดที่เลือก ถ้าอันไหนเห็นด้วยมากกว่าก็เลือกอันนั้น” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมเล่าว่าวันแรกที่เข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย คุณแม่เป็นคนพา

น้องคิมกับพี่สาวมาเพราะยังเป็นห่วงความปลอดภัย “คิมก็มาชุมนุมกับแม่แค่วันแรกวันเดียว นอกนั้นมาเอง” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) และทุกครั้งที่ผู้วิจัยนัดคุยกับน้องคิม คุณแม่ น้องคิมจะโทรศัพท์มา “สามทุ่มแล้วพี่เดียวแม่ตาม” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) โดยส่วนมากจะถามว่าอยู่ที่ไหนกับใคร จะกลับกี่โมง หลายครั้งที่ผู้วิจัยต้องเป็นคนรับรองว่า จะพาน้องไปส่งที่บ้าน คุณแม่ถึงจะสบายใจ การที่ครอบครัวน้องคิมอยู่กันอย่างครอบครัวใหญ่ โดยมีคุณตา-คุณยายอยู่พร้อมหน้านั้น นับเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องคิม เพราะคุณตา-คุณยายเป็นบุคคลสำคัญที่ถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลา 2516 ให้แก่น้องคิม “อาทง อาม่า สนับสนุนให้ออกมาทั้งหมดเลย ลุยเต็มที่ เพราะอาม่าคิมเขาอยู่ในเหตุการณ์ 14 ตุลา เขาทำกับข้าวให้นักศึกษาตอนนั้น เขาเล่าให้คิมฟังหมดเลยว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) สิ่งที่น้องคิมได้รับรู้จากคุณยายทำให้เกิดความรู้สึกต่อเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า “มันเลวร้ายมากไหมล่ะ พี่ลองคิดดูเราคนไทยด้วยกัน ทำกันลง นักศึกษาตายเป็นเบือ ลูกหลานทั้งนั้น แล้วที่เขากลับมาก็เพื่อบ้านเมือง ถ้ารัฐบาลตอนนั้นแน่จริงดีจริงต้องไม่เป็นแบบนี้” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมยังบอกอีกว่า “ถ้าคิมเกิดตอนนั้น คิมคงโดนยิงตายไปแล้ว” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) สำหรับน้องคิมการเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัวเกิดขึ้นตลอดเวลา เพราะครอบครัวต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ในขณะที่ไม่มีการปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นทุกคนมีอิสระในความคิดเห็นที่แต่ต้องอยู่ภายใต้กติกาสังคมของครอบครัวอย่างมีเหตุผล เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จึงถือได้ว่าครอบครัวมีบทบาทอย่างมากสำหรับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องคิม

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

เนื่องจากการที่น้องคิมไม่ค่อยสนใจการเรียนในโรงเรียนเท่าที่ควรทำให้ผลการเรียนของน้องคิมอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ยกเว้นวิชาสังคมศึกษาที่น้องคิมทำคะแนนดีมาตลอด เพราะน้องคิมชอบและสนใจความเป็นไปของสิ่งรอบๆตัว “ก็ได้ความรู้พวกประวัติศาสตร์การปกครอง ระบบการปกครองแบบนั้นแบบนี้ คิมว่ามันจำเป็นนะ ถ้าเราไม่รู้ที่มาของตัวเองเราก็จะไม่รู้ว่าข้างหน้าเราควรจะเป็นยังไง” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) แต่สำหรับเรื่องราว สถานการณ์ทางการเมืองเหตุการณ์ในปัจจุบัน ไม่ค่อยมีการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงในห้องเรียนเท่าที่ควร “ผมไม่ได้ความรู้เรื่องแบบนี้จากโรงเรียน ในห้องเรียนไม่มีการพูดเรื่องเหล่านี้ ไม่มี” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน

2549) ดังนั้นจึงไม่แปลกใจที่โรงเรียนจะไม่รู้ว่านักเรียนออกไปมีส่วนร่วมทางการเมือง “ที่โรงเรียนไม่ทราบครับ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) โรงเรียนจึงมีบทบาทค่อนข้างน้อยกับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องคิม “สิ่งที่ทำให้คิมกล้าออกมา ไม่ใช่สิ่งที่คิมได้จากโรงเรียน” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

สำหรับน้องคิมการเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อนที่โรงเรียนจะเป็นการสื่อสารทางเดียว โดยน้องคิมจะเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวทางการเมืองให้เพื่อนฟังมากกว่า น้องคิมพูดกลางวงสนทนากลุ่มว่า “นี่ถ้าพูดถึงการเมืองต้องขึ้น เขายกให้ทั้งโรงเรียนเลยก็ว่าได้” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) เนื่องจากเพื่อนในห้องรวมถึงชั้นเรียนอื่นจะบอกต่อกันว่า น้องคิมไปร่วมชุมนุมพันธมิตรมีชาวลงหนังสือพิมพ์ก็จะพากันมาถามด้วยความอยากรู้ซึ่งน้องคิมบอกผู้วิจัยว่า “คิมซีเกียจุดหลายที่ต้องเรียกมานั่งรวมกัน แล้วคิมก็จะเล่าๆ เพื่อนฟังก็บอกจริงหรือๆเหมือนที่คิมไปฟังลุงสนธินะ คิมก็โห..จริงดิ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) ซึ่งความอยากรู้นั้นมีเป็นประจำแต่จะเชื่อหรือไม่ที่น้องคิมเล่า น้องคิมบอกว่า “เชื่อหรือเปล่าไม่รู้แต่ถามทุกวันเลย เล่าบ่อยมาก แต่คิมก็ไม่ได้หวังว่าเขาจะต้องเชื่อเราแค่ได้บอกให้เขารู้ เราทำให้เขาชวนส่วนอื่น กลุ่มอื่นเห็นว่า เราควรต้องออกมาเรียกร้องคุณธรรมจริยธรรมของผู้นำเพราะต่อไปเราคือผู้ที่จะทำให้ประเทศเดินต่อไปไม่ใช่ผู้ใหญ่ คิมไม่กลัวใครจะเกลียด เราแค่พูดความจริงให้ฟัง จะเกลียดก็เกลียดไป” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) นอกจากนั้นน้องคิมยังได้แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องราวทางการเมืองร่วมกับเพื่อนนักเรียนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยและพี่ๆเพื่อนๆที่ศูนย์ประสานงานนักเรียนนิสิตนักศึกษาอีกด้วย

“...ส่วนมากคิมก็คุยกับพี่ม่อน พี่พีท ไท ภัทรนี่แหละ...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549)

“...จะปรึกษาพี่ศมากที่สุดก็เรื่องแอดมิสชันครับ เพราะพี่ศเขาสู้เรื่องนี้มาก่อน คิมต้องรับต่อก็ต้องคุยกัน...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2549)

“...คิมมันบ้าพลังต้องพูดๆไว้บ้าง บางเรื่องต้องใจเย็นๆเราเป็นนักเรียนการเคลื่อนไหวบางเรื่องต้องอยู่ในกรอบพอสมควร ต้องดู

ความเหมาะสมเพื่อไม่ให้กลายเป็นเครื่องมือของใคร...”

(ดร. ศัมภาษณ์, 15 กันยายน 2549)

“...คิมเขาอยากรู้ อยากเห็น ก็จะมีมาถามเรื่องโน้นเรื่องนี้ เป็นเด็กดีมี
อุดมการณ์ แต่มีข้อเสียที่ใจร้อนไปหน่อย...”

(พลีธรรม. ศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา .สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

น้องคิมนิยมบริโภคข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุดเพราะใช้เวลาส่วนมากอยู่
หน้าคอมพิวเตอร์ “ส่วนมากผมจะอ่านข่าวทางเน็ต แะก็ทไปอ่านไป หนังสือพิมพ์ก็มีบ้าง” (อุเทน.
กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) เว็บไซต์ที่เข้าไปเพื่อหาข้อมูล
ข่าวสารทางการเมือง โดยมากจะเป็นเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ สื่อที่น้องคิมบริโภค
รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์หาซื้อได้ง่ายนำติดตัวไปได้ทุกที่ โดยหนังสือพิมพ์ที่
น้องคิมอ่านเป็นประจำคือ ผู้จัดการ คม ชัด ลึกและมติชน

สื่อโทรทัศน์น้องคิมดูข่าวทุกช่อง การถ่ายทอดสดการอภิปรายรัฐสภา รวมทั้ง
รายการสนทนาทางการเมืองที่น้องคิมวิเคราะห์ว่า รายการโทรทัศน์ของเนชั่น (Nation) เชื่อถือได้
มากที่สุด “รายการของเนชั่นทางทีวีจะไม่เชียวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะเชียวมาทั้งฝ่ายรัฐบาลและ
พันธมิตร” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) ซึ่งตรงนี้
น้องคิมคิดว่าเป็นการนำเสนอที่ดีเพราะประชาชนที่ชมอยู่จะได้รับทราบข้อมูลพร้อมกันทั้งสองฝ่าย
ทั้งยังเป็นการช่วยตรวจสอบความถูกต้องเพราะสามารถโต้แย้งกัน ณ เวลานั้นได้ทันที น้องคิม
ยืนยันว่า “เราฟังทั้งรัฐบาลและฝ่ายต่อต้าน” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์,
30 มิถุนายน 2549)

นอกจากนั้นน้องคิมยังติดตามฟังข้อมูลข่าวสารจาก รายการเมืองไทยรายสัปดาห์
ที่สัญจรไปตามสถานที่ต่างๆ ครั้งแรกที่ถูกวิจัยพบกับน้องคิมก็พากันไปฟังรายการเมืองไทยราย
สัปดาห์ที่สวนลุมฯ ด้วยความเป็นเด็กนักเรียนทำให้น้องคิมได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักในหมู่ผู้
ร่วมฟังรายการมากพอสมควร “อย่างลุงสนธิเขาเป็นคนเสียผลประโยชน์ แต่เราก็ต้องยอมรับว่าเขา
ทำให้เราอยู่ในอีกแง่มุมหนึ่ง” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน
2549) และการชุมนุมร่วมกับพันธมิตรประชาชนฯ เป็นอีกช่องทางที่สำคัญในการรับรู้ข่าวสารทาง
การเมืองที่น้องคิมใช้คำว่า สัมภาษณ์ “หลายอย่างมากที่คิมไม่เคยรู้ก็มาได้รู้ที่มีอบนี้ละ

ดร.วุฒิพงษ์ (เพ็รียบจริยวัฒน์) ดร.ไชยยันต์ (ไชยพร) ดร.เสรี (วงษ์มณฑา)” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ตารางที่ 4-32: สรุปปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องคิม

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว - การเรียนรู้ทางการเมืองเรื่อง 14 ตุลา คม 2516 จากคุณตาคุณยาย <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยและศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, คม ชัด ลึก, มติชน - เว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ (www.manager.co.th) - รายการข่าวประจำวัน - รายการสนทนาการเมืองทางโทรทัศน์ - การถ่ายทอดการอภิปรายในรัฐสภา - รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ตามสถานที่ต่างๆ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

น้องคิมติดตามการบริหารงานของรัฐบาลด้วยความชื่นชมมาโดยตลอด “4 ปีแรกที่เป็นนายกษัตริย์คิมชอบเขามาก เพราะดูแล้วเขาทำงานจริงๆ ทำโน่น ทำนี่ คิมยังบอกให้พ่อแม่เลือกทักษิณเลย เพราะคิดว่าเขาอยู่พรรคพลังธรรม รวยแล้วด้วยเขาคงไม่โกง” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมวิเคราะห์ว่าการที่ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหรือแม้กระทั่งการเลือกพรรคไทยรักไทยนั้นมีเหตุผลมาจากความกลัวที่จะไม่ได้รับงบประมาณหรือโครงการที่ดีจากรัฐบาล “อย่างที่ประชาชนต้องมาฟังทักษิณพูด เขาก็ต้องมาถ้าไม่มาก็ไม่ได้งบประมาณ นั่นก็เป็นเหตุผลที่ทำให้รากหญ้าต้องเลือกรัฐบาล เพราะเขาเข้าใจว่าถ้าไม่เลือกทักษิณก็จะได้ไม่ได้สิ่งดี ซึ่งมันไม่ใช่” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) ไม่เพียงแต่ชาวชนบทคิดเช่นนั้น ชาวกรุงเทพฯ หรือผู้มีการศึกษาสูงยังคิดเช่นเดียวกัน “กลุ่มอาจารย์จุฬาฯ เข็ดชุกคุณธรรมแล้วให้ฟังว่า อาจารย์ด้วยกันบอกว่าออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลไม่กลัวบดินต์ดีหรอก ที่คิดดูสิขนาดอาจารย์จุฬาฯ ยังคิดแบบนี้ นับประสาอะไรกับชาวบ้านรากหญ้า” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) นอกจากเรื่องนโยบายและงบประมาณ น้องคิมยังพูดถึงการค้าเสรีหรือ

Free Trade Area ว่า “FTA โดยหลักการมันก็ดีนะ แต่มันอาจส่งผลให้ประชาชนรากหญ้าเราตาย หรือเปล่าอันนี้ต้องคิดให้ดี ให้ถี่ถ้วนก่อนทำเพราะมันเป็นแบบใครอ่อนแอก็ต้องตายไป แต่หาไม่รู้ไม่ ไรที่ตายนะมันเป็นหัวใจของประเทศพวกเกษตรกรรมอย่างนี้ต้องคิดให้ดีต้องต่อรองฉลาดๆ”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) สำหรับน้องคิมคิดว่า รัฐบาลชุดนี้ไม่ได้ประสบความสำเร็จ “ในความคิดผม การที่มีคนอยู่ข้างเรามีเงื่อนไขหลายอย่าง นะ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

เมื่อถามถึงความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญน้องคิมพูดสั้นๆว่า “กฎหมายสร้างจาก สังคม สังคมทำให้เกิดกฎหมายนะ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) รัฐธรรมนูญที่ได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน 2540 น้องคิมรับพร้อมกับ พูดว่า “เฮ้อ..กฎหมายโบว์เขียว” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) ที่น้องคิมเรียกเช่นนี้เพราะช่วงที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการรณรงค์ให้ผู้กริบับนสีเขียว เพื่อเป็นการแสดงความสนับสนุนกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ระบุสิทธิการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชนในการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารไว้ด้วย น้องคิมอธิบายว่า “มันเป็นกฎของสังคมนะคิมว่า ใครทำผิดเราก็มีสิทธิ์ออกมาเรียกร้อง เราเรียกร้องตามหน่วยงานต่างๆ แล้วมันยังทำอะไรไม่ได้ เราต้องใช้วิธีนี้ และมันก็ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อ ประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ตารางที่ 4-33: สรุปความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องคิม

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ทางการเมืองทั่วไป ได้แก่ การแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.), นโยบายประชานิยม, Free Trade Area (FTA) - ความรู้ในความหมายของประชาธิปไตย - ความรู้ในเรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้แก่ สิทธิ ตามรัฐธรรมนูญในการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากอาวุธ, สิทธิตาม รัฐธรรมนูญในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ, สิทธิตามรัฐธรรมนูญ ในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง, องค์กอธิสระและการตรวจสอบ

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

สถานภาพน้องคิมคือการเป็นนักเรียน ดังนั้นหน้าที่ของคิมคือ การเรียนหนังสือ “หน้าที่เราต้องเรียนก็ใช่ แต่เราเรียนแต่ในห้องเรียนสี่เหลี่ยมอย่างเดียวไม่ได้ ความรู้ที่แท้จริงอยู่ใน สังคม เราจะต้องอยู่ในสังคมไม่ใช่ในกรอบสี่เหลี่ยมๆ เราต้องเรียนจากสังคมจริงเพราะตัวเรามา จากสังคมไม่ใช่เธอ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

การที่น้องคิมออกมาแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเพราะน้องคิมสนใจ และพยายามหาข้อมูลรอบด้านให้มากที่สุด “ที่ออกมาก็ใช่ว่าคนอื่นรู้น้อยกว่าเรา เขาสามารถรู้ได้เท่าเราแต่ไม่พยายามจะรับรู้ซะมากกว่า” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) โดยสาเหตุที่นักเรียนนักศึกษาในปัจจุบันไม่ให้ความสนใจเรื่องการเมืองน้องคิมวิเคราะห์ว่า “เพราะวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมมันจูงใจไปอีกทาง อีกอย่างนักการเมืองทำให้การเมืองน่าเบื่อ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมยืนยันว่าสิ่งที่คิดและทำมาจากความคิดจิตสำนึกของตัวเอง ไม่ได้มีการเสียมสอนของผู้ใหญ่คนใดฝ่ายใด และนักเรียนคนอื่นก็สามารถคิดได้เช่นเดียวกัน “เราใช้ความคิดของเราวิเคราะห์สิ่งที่ได้ฟังจากสถานการณ์จริง เราก็เอามาเปรียบเทียบอันไหนจริงอันไหนไม่จริงได้และถ้ายังรู้ว่าอันไหนไม่จริงจะยิ่งนั่งไม่ติด” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมยกตัวอย่างความผิดพลาดที่เห็นได้ชัด ในการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแอดมิชชัน “สำหรับเยาวชนไม่ต้องมองถึงการเมือง มองแค่เรื่องแอดมิชชันก็เห็นแล้วว่าผิดพลาด” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบว่า

“...แม้แต่เรื่องแอดมิชชันยังโยนให้เยาวชนเลย ความผิดเกิดจากผู้ใหญ่ เขาเห็นแค่เยาวชนเป็นเครื่องมือที่จะโกงได้เล็กน้อย จากสิ่งที่ได้รู้ ได้ยิน ได้เห็น มันแสดงว่าเป็นอย่างนั้น เขาไม่สามารถทำให้ระบบมันดีได้นี่คือข้อเท็จจริง...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“...สอบ NT (National Test) ม.3 เขาให้เข้าไปดูในเว็บไซต์ เด็กแค่ 3 แสนกว่าคน ตรวจสอบได้แค่ครึ่งวันเว็บล่ม มันชี้ให้เห็นว่าเด็ก 4 แสนคนข้อสอบเอ็นทรานซ์จะทำได้หรือ...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“...ถ้าพูดเรื่อง GPA ที่ใช้แต่ละโรงเรียนมีความเท่าเทียมกันรึเปล่า มาตรฐานโรงเรียนไม่เท่ากัน โรงเรียนเอกชนมักปล่อยเกรดมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล เพราะเขาถือว่าเราจ่ายเงินไปเยอะแล้ว เขาก็มีหน้าที่ทำให้ผ่าน...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ทางออกที่เหมาะสมสำหรับเรื่องการสอบคัดเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษานั้น น้องคิมมีเห็นว่า “น่าจะใช้ระบบเอ็นทรานซ์เหมือนเดิม ให้ความรู้จากเด็กอย่างเดียว ไม่ต้องใช้ ส่วนประกอบอื่นอีกมากมายวุ่นวาย” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“ถามว่าถ้าเราจะพัฒนาประเทศ เราต้องพัฒนาอะไรก่อน เราต้องเริ่มจากนิสัยของคนก่อน เราต้องปลูกฝังให้คนรู้จักพอ การคอร์รัปชั่น การทุจริตต่างๆก็才不会เกิดขึ้น” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ตารางที่ 4-34: สรุปสำนึกการเมืองของน้องคิม

สำนึกทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน - ประชาชนคือเจ้าของประเทศไม่ว่าจะอายุเท่าใดก็ตาม - การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว - ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

น้องคิมมีความเชื่อมั่นในว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเปลี่ยนแปลงสังคมได้ไม่ว่าจะดำรงตนในสถานภาพใดก็ตาม “ผมคิดว่าไม่ใช่เรื่องแปลกที่มีนักเรียนเข้าไปอยู่ในนั้น (สนามหลวง) เพราะสังคมไม่ได้แบ่งว่าคุณเป็นนักเรียน คุณเป็นวัยรุ่น เราอยู่ในสังคมเดียวกันมีฐานะเท่าเทียมกัน เราจะทำอะไรให้สังคม เราไม่มองหรือว่าคุณเป็นนักเรียน เราคือประชาชนคนหนึ่ง เรารู้เหมือนที่คนอื่นรู้ เราคือคนๆหนึ่งในสังคมเหมือนกัน สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ประชาชนต้องมีสิทธิ์ออกความคิดเห็นต่อสิ่งที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ รัฐบาลต้องฟังและรับรู้ความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญไม่ว่าจะดำเนินการนโยบายใดก็ตาม ควรมีการทำประชาพิจารณ์หรือลงประชามติกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง “นโยบายเกี่ยวกับสังคมคุณก็ควรถามสังคมว่าเห็นด้วยหรือไม่ จะทำเกี่ยวกับเยาวชนก็ต้องถามเยาวชน” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) แต่ที่ผ่านมาโครงการของรัฐก็มีการทำประชาพิจารณ์ “ประชาพิจารณ์มันก็ผ่านสิ มันใช้คนของตัวเองเข้าไปทำ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

การที่มีข้อดีเทียบที่กล่าวว่า การชุมนุมเรียกร้องทำให้สังคมวุ่นวาย การจลาจรติดขัด น้องคิมมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าว่าสิ่งที่ทำในวันนี้จะเป็นผลดีต่ออนาคตของประเทศในวันข้างหน้า “ผมคิดว่าผมทำถูกนะ ผมมองว่าเราทำให้รถติดเพียงวันสองวัน อาทิตย์สองอาทิตย์ แต่ถ้าเรามองอนาคต เราไม่ทำวันนี้เราจะมีแผ่นดินอยู่หรือเปล่า ซึ่งประชาชนส่วนมากไม่ได้มองแบบนี้ มองแค่ว่าเขาต้องการความสะดวกไม่มองอนาคต” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมกล่าวเสริมอีกว่า “เรายอมให้เศรษฐกิจเสียหายระยะเดียว ถ้าเราไม่ยอมในอนาคตเศรษฐกิจจะแย่งยิ่งกว่านี้” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

น้องคิมวิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาลที่สวนทางกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า “รัฐบาลก็มีส่วนที่ดีครับ แต่จุดที่มันไม่ดีมันใหญ่กว่าจุดดี”

“...สิ่งที่รัฐบาลพูดอยู่ทุกวัน ทำตามแนวพ่อหลวง พอเพียง แต่สิ่งที่เขาทำมันสวนทางกับสิ่งที่เขาพูด...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“...ตามแนวในหลวงคือเศรษฐกิจพอเพียงแต่รัฐบาลชุดนี้ป้อนวัตถุดิบให้กับประชาชนให้เยาวชน...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“รัฐบาลชุดนี้ทำให้เราเห็นว่าสังคมไทยขาดเรื่องคุณธรรมจริยธรรม”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองในครั้งนี้เป็นช่องทางในการแสดงความคิดเห็นและนำมาซึ่งความสนใจให้กับรัฐบาลได้ “มันเป็นกฎของสังคมนะผมว่า ใครทำผิดเราก็มีสิทธิ์ออกมาเรียกร้อง เราเรียกร้องตามหน่วยงานต่างๆแล้วมันยังทำอะไรไม่ได้ เราต้องใช้วิธีนี้และมันก็ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ตารางที่ 4-35: สรุปลักษณะนิสัยที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องคิม

ความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อในศักยภาพตนเอง - เชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงการเมือง - เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะทำให้รัฐบาลฟังความคิดเห็นของตน

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องคิมเริ่มจาก “ผมอ่านเจอในเว็บไซต์ เขานัดให้ไปเจอกันที่ลานโพธิ์” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) ซึ่งในวันนั้นน้องคิมได้เจอกับพี่ยศ ศิวาวุธและชัยวุฒิที่ขึ้นเวทีอภิปรายเรียกร้องให้นักเรียน นักศึกษา ออกมาร่วมชุมนุมแสดงพลัง หลังจากนั้นน้องคิมได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย เข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนฯ และร่วมกิจกรรมกับศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษามาโดยตลอด “คนศ.กับกลุ่มนักเรียนทำงานร่วมกันครับ” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) น้องคิมคือหนึ่งในสามของเด็กนักเรียนมัธยมฯ ที่ใส่ชุดนักเรียนวิ่งถือธงชาติไทยสะบัดไปมาในกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย “ผม ไทและภทนี่แหละที่วิ่งถือธง ส่วนมากเราสามคนจะวิ่งถือธงชาติ เรียกเสียงเชียร์ สนุกสนาน” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549) ไม่ว่าพวกเขาวิ่งไปหยุดตรงที่ใดในกลุ่มผู้ชุมนุมก็จะมีเสียงปรบมือและเสียงตะโกนว่า “ทักษิณ ออกไป” จากผู้ร่วมชุมนุม คล้ายกับเป็นการสนับสนุนในสิ่งที่นักเรียนเหล่านี้กำลังทำอยู่ นับว่าเป็นการเรียกเสียงสนับสนุนและสร้างกำลังใจให้กันและกัน

น้องคิมมีบทบาทอีกครั้งเพราะลักษณะใจร้อนโมโหง่ายของน้องคิมที่คุณแม่เป็นห่วงว่าจะเป็นเรื่อง เป็นเรื่องจนได้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2549 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรได้เดินทางไปที่ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน เพื่อเป็นประธานเปิดตัวหนังสือและซีดีที่ระลึก นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี หลังเสร็จพิธีการเปิดงาน ได้มีกลุ่มประชาชนจำนวนเกือบ 20 คน มาตะโกนขับไล่และเกิดการปะทะกันระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายรักษาความปลอดภัยของพ.ต.ท.ทักษิณกับกลุ่มผู้ต่อต้าน สร้างความโกลาหลในห้างสยามพารากอนเกือบครึ่งชั่วโมง น้องคิมคือหนึ่งในผู้ต่อต้านที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์นั้น น้องคิมเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟังว่า “ผมตะโกนด่า พวกปรก. มันนึกว่าพี่นักศึกษาที่อยู่ข้างๆผมเป็นคนตะโกน คนที่โดนกระชากเสื้ออยู่ในข่าว เขาไม่ได้พูดอะไรเลย ผมเองที่ตะโกน พี่เขาก็จะเคลียร์ให้ผม พี่เขาเลยโดนเลย ผมก็วิ่งหนีพวกปรก. มันก็วิ่งไล่มา ผมจะมาขึ้นแท็กซี่ฝั่งสยามฯ (ตรงข้ามกับห้างสรรพสินค้าพารากอน) หันมาอีกทีไม่รู้มาจากไหน โดนเข้าไปเต็มๆเลยที่ มันบอกผมซ่าส์นักหรือไง ยังดีนะมีพี่ผู้หญิงที่เห็นเหตุการณ์เขาช่วย เดินยกโทรศัพท์มือถือเข้ามาแล้วบอกพวกมันว่า เอาสิถ้าทำร้ายเด็กจะถ่ายวิดีโอไว้ให้หมดเลย มันเลยไม่กล้ายุ่ง ‘ไม่จั่นคงโดนหนักกว่านี้’” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2549) หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว น้องคิมได้รับเชิญเพื่อไปแถลงข่าวเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นจาก

ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ ผู้อำนวยการโครงการดุขุภักดิ์ของมหาลัษราชภัฏจันทรเกษม ซึ่งในวันนั้น (20 สิงหาคม.2549) กลุ่มสนับสนุนพ.ต.ท.ทักษิณ ได้เดินทางไปปิดล้อมอาคารสำนักวิทยากร ซึ่งใช้เป็นที่แถลงข่าว พร้อมทั้งส่งเสียงขับไล่จนเป็นเหตุให้อาจารย์และบรรดาประชาชนที่มารอฟังการแถลงข่าวต่างไม่พอใจและมีปากเสียงจนเกิดเหตุปะทะอีกครั้ง

นอกจากจะเจ็บตัวแล้วน้องคิมยังเจ็บใจจากการโดนต่อว่าอย่างมาก จากผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการออกมาแสดงความคิดเห็นของน้องคิม “ผมโดนเยาะนะ วันที่ไปยื่นจดหมายหน้าสถานทูตสิงคโปร์ มีคนตะโกนขึ้นมาว่า นักเรียน นิสิต นักศึกษาชายตัว ผมกะบอกว่ายายตัวแต่ไม่ได้ขายชาติ ขายประเทศแต่เรื่องอะไรผมไม่ได้ขายตัวนี่” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549) ประเด็นการว่าจ้างการขายตัวของน้องคิมย้ำอย่างหนักแน่นว่า

“...เราไม่ใช่เครื่องมือ ยาวชนทุกคนมีความคิด มีความรู้ เราไม่มีใครครอบงำ อย่างที่ผมเคยพูดหลายๆครั้งว่า เราไม่ได้ถูกจ้างมา เรามาด้วยใจ มาเพื่อประเทศเพื่อพ่อของเรา...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“...นอกจากไม่จ้างแล้วยังต้องจ่ายด้วย ค่ารถ ค่ากินออกเองหมด...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

“...อย่าดูถูกพวกผมนักเลย ผมก็คือคนๆหนึ่งที่เกิดมามีสมอง มีความคิดเป็นนักเรียนไม่ได้แปลว่า คิดไม่เป็น...”

(อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

เรื่องเดียวที่ทำให้น้องคิมหงุดหงิดทนไม่ได้ คือคำถามที่ว่าไม่เอาทักษิณแล้วจะเอาใคร “เหมือนเขาลบหลู่คนไทยด้วยกันเอง ไม่มีใครเก่งกว่าทักษิณหรือประเทศนี้” (อุเทน. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2549)

ตารางที่ 4-36: สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องคิม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมชุมนุมพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยอย่างสงบสันติ - ร่วมกิจกรรมของศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา(ศนศ.) - เป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - ลงชื่อออกแถลงการณ์ขับไล่นายกฯ - ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน

กรณีศึกษาที่ 7 นายปพนพัชร : กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

นายปพนพัชร หรือ น้องไท อายุ 16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โปรแกรมนานาชาติ โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง เกรดเฉลี่ย 2.90 น้องไทเป็นนักเรียนมัธยมที่ตัวสูงบุคลิกดีโดยเฉพาะการเดินทางที่ดูมั่นใจมาก อธิบายดี ยิ้มง่าย สุภาพมากโดยเฉพาะกับผู้หญิง ห่วงภาพลักษณ์ตัวเองอยู่เสมอ สังเกตจากการที่น้องไทจะสำรวจเสื้อผ้า หน้า ผมนของตัวเองทุกครั้งที่เดินทางผ่านหน้ากระจก น้องไทเล่าประวัติของตนเองให้ผู้วิจัยฟังว่า เรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนกาญจนาภิเษก จังหวัดนครปฐม เพราะโรงเรียนอยู่ใกล้ที่ทำงานของคุณแม่สะดวกแก่การเดินทางรับ-ส่ง ซึ่งคุณแม่ น้องไทเป็นนักวิจัยอยู่ที่สถาบันโภชนาการมหาวิทยาลัยมหิดลศาลายา คุณพ่อทำงานบริษัทเอกชน สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับดี น้องไทมีน้องสาว 1 คน ที่น้องไทบอกว่ามีนิสัยแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง น้องสาวไม่สนใจเรื่องการเมือง สนใจเรื่องการแต่งตัวและดาราดาราเกาหลี ไทมีงานพิเศษคือ รับจ้างถอดเทปและพิมพ์งาน ลักษณะนิสัยเป็นคนพูดเก่ง ยิ้มง่าย ชี้แจงใจ การใช้ชีวิตประจำวันเหมือนวัยรุ่นปกติทั่วไปที่มักใช้เวลาว่างหน้าคอมพิวเตอร์ “เสาร์-อาทิตย์ ไทอยู่หน้าคอม แท้ที อ่านพวกบทความที่วัยรุ่นเขาดูกัน พวกความรัก ดวงชะตา รู้สึกเหมือนเสพอะไรสักอย่าง สุกดี” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549.) จะมีบ้างที่ออกนอกบ้านเพื่อความบันเทิง “มีเที่ยวครับ ออกครับ ออกมาเรียน ดูหนัง dead note นี่ใหญ่ 2 รอบแล้ว” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ตารางที่ 4-37: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องไท

ปัจจัยส่วนบุคคล
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวดี

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

ครอบครัวน้องไทเป็นครอบครัวที่อบอุ่นพ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกันและใช้เวลาว่างร่วมกันเสมอ ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ “ถ้าว่างก็จะไปวัดทำบุญใส่บาตร ฟังพระเทศน์ ไปเยี่ยมคุณตา-คุณยาย ทำอาหาร ทำความสะอาดบ้าน” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) คุณแม่ น้องไทเล่าว่าน้องไทจะสนิทกับคุณแม่มากมีเรื่องอะไรก็จะมาเล่ามาปรึกษาตลอด “ไทมักจะปรึกษาแม่เกือบทุกเรื่อง เรื่องเรียน เรื่องเพื่อน เรื่องการทำกิจกรรม ไทเขาเป็นนักกิจกรรม

บางครั้งก็มีเรื่องเงิน พักนี้ก็เรื่องการเมือง” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) และ การที่น้องไทปรึกษาปัญหาการเมืองกับคุณแม่เพราะเห็นว่า “แม่เป็นคนแบบว่าตอนสมัยแม่ยังสาวๆ เขาแบบออกไปตลอดเลย คือ เขาออกทุกงานนะ กิจกรรมเยอะไปมาหมดแล้ว แม่เขารู้จักกับลุงจำลอง” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) เมื่อพูดถึง พลตรีจำลอง ศรีเมือง คุณแม่เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่ารู้จักและขึ้นชมพลตรีจำลอง ศรีเมืองมาตั้งแต่ครั้งยังเรียนมหาวิทยาลัย ทั้งยังเคยมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 “ตอนนั้นทำงานมีครอบครัวแล้วแม่ยังไปร่วมในเหตุการณ์พฤษภาคมที่ผิดพลาด คินวันที่ 17, 18 และเช้าวันที่ 19 พฤษภาคม 35” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) นอกจากการแสดงออกทางการเมืองร่วมกับพลตรีจำลอง คุณแม่น้องไทยังได้มีโอกาสแสดงออกทางธรรม ด้วยการใช้ชีวิตที่ดำเนินสันติวิธี ซึ่งประสบการณ์ในครั้งนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้คุณแม่เข้าใจชีวิตมากขึ้นและอยากให้ลูกได้เรียนรู้เช่นกัน “แม่เขาชวนไทไปเข้าค่ายพุทธบุตรที่สันติอโศกตอนนั้นไทยยุค 4 ไทก็เฉยๆ ค่อนข้างไม่อยากไปด้วยซ้ำเพราะในโบรชัวร์มันบอกหมดเลยว่าเราต้องเจออะไรบ้างนอนก็ไม่งดตื่นก็ไม่ง” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) แต่หลังจากเข้าค่ายครั้งนั้นแล้วน้องไทเล่าว่า “การใช้ชีวิตที่นั่นเรียบง่ายมากที่ไม่มีแสงสีกินอยู่กับธรรมชาติจริงๆปลูกเองทำเองกินเองเหมือนเราอยู่อีกโลก เพื่อนที่นั่นนิสัยดีมาก ๆ เขาไม่มีของใช้อย่างเราจะ มีแต่ของที่จำเป็น เขาตื่นเดินมากที่เห็นกระเป๋าสตางค์ของไทย เข้าค่ายมันทำให้ไทเข้าใจอะไรมากขึ้นไทต้องขอบคุณแม่ คือ มันเป็นการสอนที่ไม่ต้องพูดนะที่เข้าใจใหม่” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ผู้วิจัยมีโอกาสพบผู้ปกครองของน้องไทในวันที่พาน้องไทไปส่งที่บ้าน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งการเดินทางค่อนข้างไกล บ้านน้องไทเป็นบ้านสวนอยู่ลึกเข้าไปจากถนนใหญ่ประมาณ 10 กิโลเมตร บรรยากาศเงียบสงบ ห้อมล้อมไปด้วยต้นไม้ รั้วบ้านเป็นรั้วไม้เตี้ยๆไม่ได้สูงทึบเหมือนบ้านในเมือง น้องไทเล่าว่าปัญหาอย่างเดียวของที่บ้านคือ เรื่องน้ำท่วมเพราะบริเวณที่ดินเป็นที่ลุ่มฤดูฝนครั้งใดน้ำท่วมทุกที คุณแม่น้องไทเป็นผู้หญิงคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง พูดชัดเจนทั้งภาษาและอักษร บุคลิกน่าเกรงขาม น้องไทแอบกระซิบถามผู้วิจัยว่าแม่ไทดูไหม คุณแม่เล่าถึงประวัติการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ผู้วิจัยฟังอย่างอารมณ์ดีว่า “แม่มีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ตอนเป็นนักเรียนมัธยมปลายแล้วค่ะ ตอนเป็นนักศึกษาที่มหิดล แม่เข้าอบรมหลักสูตรของ กอธรมน. ไปยื่นหนังสือประท้วงสถานทูตลาวกรณียิงเรือ นปช. ไทย ไปรณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานครโดยการเคาะประตูบ้าน ไปติดป้ายรณรงค์ รณรงค์ผูกโบว์สีเขียวเรื่องรัฐธรรมนูญ ปี 40, ทำหลายอย่างค่ะ” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) คุณแม่มีส่วนร่วมทางการเมืองมาตลอดทั้งในเหตุการณ์การเมืองต่างๆและในยามสถานการณ์บ้านเมืองปกติคุณแม่

จะติดตามข่าวสารบ้านเมืองเป็นประจำสม่ำเสมอ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ “อ่านหนังสือพิมพ์มติชนกับผู้จัดการรายวัน เข้าวันธรรมดาดังรายการข่าวFM 101.5 สถานีวิทยุจุฬาฯ ตอนเย็นวันธรรมด้าโมงถึงทุ่มก็จะฟังรายการข่าวเด่นประเด็นร้อนFM 96.5โดยพัชระ สารพิมพา ข่าวออนไลน์ทางเว็บผู้จัดการ ส่วนวันหยุดจะอ่านหนังสือพวกเนชั่นสุดสัปดาห์ หนังสือพิมพ์ไอเอ็นเอ็น แต่ถ้าสถานการณ์วิกฤตหรือเกิดความวุ่นวายแม่จะหาข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์จริงภาคสนาม” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549)

ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกคุณแม่จะเน้นเรื่องบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ด้วยอยากให้ลูกเป็นคนมีน้ำใจเอื้ออาทร แบ่งปัน รู้จักช่วยตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น “ที่สำคัญคือต้องไม่เอาเปรียบสังคม” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) เวลาที่น้องไททำผิดคุณแม่จะใช้การลงโทษอย่างมีเหตุผล “ชี้แจง อธิบายให้เขาเข้าใจถึงผลกระทบความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเขาว่าได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่นพ่อแม่หรือแม้แต่ตัวเขาเองอย่างไร แต่ถ้าหากยังผิดซ้ำในเรื่องเดิม แม่ก็จะลงโทษด้วยไม้เรียวนะ” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) น้องไทบอกผู้วิจัยว่าคุณแม่เป็นคนมีเหตุผลและมีความเป็นประชาธิปไตยมาก แม้กระทั่งเรื่องการทำอาหารประจำวันยังต้องถามเสียงส่วนใหญ่ว่า มื้อนี้ วันนี้ อยากทานกับข้าวอะไร “บ้านไทจะกินอะไรยังต้องเสียงส่วนใหญ่เลย” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) รวมไปถึงการประกอบกิจกรรมต่างๆของครอบครัว เช่น “อาทิตย์นี้เราจะไปไหนกันดีจะชวนใครไปบ้างหรืออย่างเรื่องซื้อรถยนต์คันใหม่ ลูกๆ เขาจะช่วยเลือกแบบ รุ่น ยี่ห้อ ช่วยหาข้อมูล” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549)

สิ่งสำคัญที่คุณแม่เน้นย้ำมากในการอบรมสั่งสอนลูกๆคือเรื่องความกตัญญูรู้คุณ และการเป็นผู้มีจิตสาธารณะ “ความเป็นผู้รู้คุณต่อผู้มีพระคุณไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามที่เป็นผู้ให้แก่เรา แม้แต่ประเทศชาติก็อย่าละเลยเป็นอันขาด ความเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ปัญหาของสังคมของประเทศชาตินี้เป็นปัญหาที่เราไม่ควรนิ่งดูตาย” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) คุณแม่จึงให้การสนับสนุนน้องไทเต็มที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง “แม่จะส่งเสริมกระบวนการคิดเพื่อสาธารณะให้คิดว่าปัญหาของสังคมประเทศชาติและปัญหาของทุกคน ไม่เราควรนิ่งดูตายช่วยอะไรได้ช่วย ประเทศชาติอยู่ได้เราก็ตูอยู่ได้ ประเทศชาติทุกข์แล้วเราจะสุขอยู่อย่างไร” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) การมีส่วนร่วมทางการเมืองนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมแล้วคุณแม่มองว่ายังเป็นประโยชน์ต่อตัวน้องไทด้วย “ให้การสนับสนุนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นกิจกรรมเปิดโลกกว้างทางปัญญา เปิดโลกแห่งการเรียนรู้แต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือแท้จริงจะส่งเสริมให้ไทหาข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ว่าสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงแล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูล

เหล่านั้นเป็นความคิดเห็นของตัวเองจะได้ไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) ซึ่งน้องไทพูดถึงคุณแม่ในประเด็นนี้ว่า “แม่เป็น backup ให้ตลอด ครอบครัวไทก็มีสองฝั่งนะ ข้างนึงเข้าข้างทักษิณ ข้างนึงเข้าข้างพันธมิตร แม่กับเพื่อนจะเป็นจุดให้ ไทกล้าต่อสู้ แต่ญาติที่ข้างฝั่งทักษิณจะทำให้ไทหมดกำลังใจจะประมาณว่า ตายขึ้นมาจะทำยังไง ไทก็น้อมรับนะ ด้วยเราเป็นเด็ก” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ผลกระทบต่อครอบครัวที่เกิดขึ้นหลังจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องไท คุณแม่ผู้สนับสนุนมองว่าเป็นเรื่องที่ดี โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีที่เกิดขึ้นกับน้องไท “ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด มุมมองในสถานการณ์บ้านเมืองมากขึ้น ไท เขาจะติดตามข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ด้วยตนเองและจะขอคำปรึกษาแม่ทุกครั้ง เพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญๆ เขาจะสนใจให้ความสำคัญกับความเป็นไปของประเทศชาติมากขึ้น ไม่มุ่งเฉพาะการเรียนแต่ในชั้นเรียนอย่างเดียว” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) ในขณะที่คุณแม่สนับสนุนให้น้องไทแสดงออกทางการเมืองและเห็นว่าเป็นเรื่องสิ่งที่ควรกระทำ คุณพ่อกลับไม่เห็นด้วยทำให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว “ช่วงแรกๆก็เกิดความขัดแย้งกับคุณพ่อน้องไทเกี่ยวกับทัศนคติและมุมมองทางการเมือง รวมถึงข้อหาที่ว่า เป็นนักเรียนมีหน้าที่เรียนในห้องเรียนอย่างเดียวแต่สุดท้ายก็คลี่คลายไปได้ด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) เพราะคุณแม่เหตุผลสำคัญคือต้องการลูกที่เป็นเด็กดีไม่เป็นภาระของสังคม ช่วยเหลือและเป็นที่ยิ่งของตนเองได้ เป็นคนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณสังคมและประเทศชาติ “แม่ไม่ต้องการลูกที่เก่งแต่ต้องการลูกที่ดีของครอบครัวของชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดีต้องมาก่อนเก่ง” (คุณแม่ปพนพัชร. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2549) โดยสรุปผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนรู้ทางการเมืองสำหรับน้องไท คือคุณแม่ที่เป็นทั้งแบบอย่างในการแสดงออกทางการเมืองและเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแท้จริง ถ้าไม่มีแม่ ไทก็ไม่ได้แบบนี้

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน น้องไทบอกว่าเพื่อนๆเรียนรู้จากไทมากกว่า “ไทชวนเพื่อนๆไปเหมือนกันครับ ช่วงนั้นมันปิดเทอม ก็ไปโน่นนี่ไม่มาด้วย หลายคนเขาก็กลัว แบบพ่อกับแม่ไม่สนับสนุน” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) การที่น้องไทเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งการเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนฯ การขึ้นเวทีพันธมิตรประชาชนฯ การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ทำให้น้องไทกลายเป็นบุคคลที่เพื่อนๆในชั้นเรียนให้

ความสนใจได้ถามเรื่องราวเหตุการณ์ทางการเมืองเสมอ “เพื่อนในห้องในโรงเรียนไม่มีใครมองว่าเราเป็นตัวประหลาดเลยเพราะเขาก็ได้รับข้อมูลตรงนี้มาเยอะเหมือนกัน เขาก็อยากไปแต่มันติดที่พ่อแม่” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) ส่วนการแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง น้องไท้มักคุยกับเพื่อนที่กลุ่มนักเรียนฯ และศูนย์ประสานงานฯ “ไท้เขาเป็นเด็กจิตใจดีมีวินัยตรงต่อเวลาแต่พูดไม่ค่อยรู้เรื่อง กระโดดข้ามไปข้ามมา ต้องช่วยตะล่อมให้เข้าที่ก็มีบ้างที่ชอบมาถามที่ม่อนเรื่องนี้จริงหรือเปล่า ผมก็บอกว่าเขาก็นั่งฟังอยู่ด้วยกันแล้วใครจะไปรู้เล่า เด็กพวกนี้ซึ่สงสัยเป็นเจ้าหนูจำไม่กันทุกคน” (ตรงค์. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

การเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่ได้รับจากโรงเรียนของน้องไท้ ส่วนมากจะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ เรื่องทั่วไปไม่ได้ลงลึกรายละเอียด “ก็จะมีทั่วไปครับ แบบพวกประวัติศาสตร์การเมืองไทย ระบอบการปกครอง เหตุการณ์บ้านเมืองก็มีบ้าง บางทีอาจารย์ก็เอามาพูดในห้อง” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) หลายครั้งที่อาจารย์นำประเด็นสถานการณ์ทางการเมืองขึ้นมาพูดคุย ข้อมูลบางส่วนไม่ตรงกับความเป็นจริง น้องไท้จะได้รับการผลักดันจากเพื่อนๆ ในห้องให้อธิบายในสิ่งที่เกิดขึ้น “ถ้าอาจารย์พูดขึ้นมา ก่อน เพื่อนๆ ก็จะบอกไท้แกยอมได้หรือ บอกอาจารย์ไปเลยว่าความเป็นจริงเป็นยังไง อาจารย์ไม่ได้ไปสักหน่อย” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

การติดตามข่าวสารเป็นกิจวัตรประจำวันของน้องไท้ โดยหนังสือพิมพ์ที่น้องไท้อ่านเป็นประจำได้แก่ ผู้จัดการรายวันและมติชน สาเหตุที่เลือกอ่านน้องไท้ตอบสั้นๆ ว่ามีสาระ นอกจากการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากรายการข่าวประจำวันตามสถานีโทรทัศน์ 3 5 7 9 11 และไอทีวีแล้ว น้องไท้ยังติดตามรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรและข่าวสารรายการสนทนาทางการเมืองต่างๆ ที่นำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ASTV “ที่บ้านติดASTVด้วย จะรู้ความเป็นไปในฝ่ายพันธมิตรบ้างเพราะช่องธรรมดาไม่ค่อยมี” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) ทางวิทยุมีบ้างจากข่าวต้นชั่วโมงเวลาที่ฟังรายการเพลง

ตารางที่ 4-38: ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องไท

ปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเหตุการณ์พฤษภา 2535 ของมารดา - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนฯและศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา (ศนศ.) <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการรายวัน - รายการข่าวประจำวัน - ผู้จัดการออนไลน์(www.manager.co.th) - รายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร/สถานีโทรทัศน์ดาวเทียมASTV

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

เรื่องความรู้ความเข้าใจทางการเมือง น้องไทประเมินตัวเองว่าอยู่ในระดับปานกลาง “ผู้พี่เตรียมอุดมไม่ได้หรอกครับ” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) น้องไทเล่าว่าตนเองได้รับความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองหลายเรื่องจากการร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนฯ ไม่ว่าจะป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ที่ระบุถึงสิทธิในการชุมนุมโดยสงบสันติปราศจากอาวุธ สิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมืองซึ่งเรื่องนี้ น้องไทบอกว่า “เสียตายที่ผมอายุยังไม่ถึงเลยลงชื่อถอดถอนไม่ได้” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) หรือในเรื่องขององค์กรอิสระและสิทธิในการตรวจสอบที่น้องไทสรุปว่า “รัฐบาลเขาเป็นเสียงข้างมากตรวจจ้อย่างไรก็ผ่าน องค์กรอิสระที่สามารถแทรกแซงได้ไม่เรียกว่าอิสระจริงใหม่พี พิกการทุกทางเหลือทางเดียวคือ การชุมนุมเรียกร้อง” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของรัฐบาลเป็นอีกส่วนหนึ่งที่น้องไทได้รับจากการชมรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร ได้แก่ นโยบายประชานิยมที่น้องไทวิเคราะห์ว่าเป็นการหว่านเงินซื้อเสียงแบบแนบเนียน การทำ FTA ที่มีผลประโยชน์ของนายทุนและพวกพ้องเป็นตัวตั้ง โดยเฉพาะเรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและการไฟฟ้าฝ่ายผลิต “ทำไมไม่แปรรองครที่มันจะเจ๊งบ้าง มาแปรรไ้ที่กำไรมหาศาลเนี่ย แล้วทำมาเป็นขายหุ้นให้

ประชาชนถามว่าใครคือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ประชาชนจริงๆได้แค่ไหน ใครขายอันนี้ต้องไปถามสุริยะ” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ตารางที่ 4-39: สรุปความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องไท

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับความหมายอุดมการณ์ของประชาธิปไตย - ความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ได้แก่ สิทธิในการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากอาวุธ, สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ, สิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง - องค์กรอิสระ / การตรวจสอบ - ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของรัฐบาล ได้แก่ นโยบายประชานิยม / Free Trade Area (FTA)

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

การออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในขณะที่ยังเป็นนักเรียนมีหลายฝ่ายมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เด็กอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือมีฉะนั้นก็อยากดัง “ไทไม่สนนะว่าใครจะออกมาว่ายังไง คิดไม่เป็น อยากดังรีเปล่า ยิ่งเด็กอยู่จะมาช่วยอะไรได้ ไทไม่ได้คิด รู้อย่างเดียวว่ามันผิด ไทเป็นคนไทย ไทมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น แล้วยิ่งมันเป็นเรื่องที่ทำลายชาติแบบนี้ ยิ่งยอมไม่ได้” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) แต่น้องไทยอมรับว่าการเป็นนักเรียนนั้นมีข้อจำกัดอยู่บ้าง “มันเป็นความคิดสองแง่ครับ แง่หนึ่งเราเห็นว่าอะไรที่มันผิด เราก็ควรจะออกมาแสดงการต่อสู้ว่ามันเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง แต่ในอีกส่วนหนึ่งเราก็มองว่าความที่เป็นเยาวชนตำแหน่งการกระทำจะไม่เท่ากับผู้ใหญ่เพราะเด็กบางอย่างก็ทำไม่ได้มันมีข้อจำกัด” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

น้องไทเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวันนี้มาจากผู้ที่นำประชาธิปไตยมาใช้ “คนที่เข้ใจนำมาพลิกแพลงหาประโยชน์ให้ตัวเอง คนที่ไม่เข้าใจก็เสียประโยชน์และถูกใช้เป็นเครื่องมือของคนที่เขาใจอีกที” (ปพนพัทธ์. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) ดังนั้นควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเสียก่อน ประชาธิปไตยจึงจะเหมาะสมกับประเทศไทย

การเลือกตั้งเป็นวิธีการที่ได้มาซึ่งตัวแทนที่ดีแต่มีข้อแม้ว่า ประชาชนต้องไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง ต้องมีการศึกษาและเข้าใจความหมายของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง “ที่ลองไปถาม

ชาวบ้านดูสิว่า ประชาธิปไตยหมายถึงอะไร เขาก็จะตอบว่าการเลือกตั้ง” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ตารางที่ 4-40: สรุปสำนึกการเมืองของน้องไท

สำนึกทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน เป็นเรื่องใกล้ตัวประชาชนทุกคน - การเมืองเป็นภารกิจ - ผู้นำประเทศควรเป็นคนมีจิตสำนึกและคุณธรรม - อุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยคือ การศึกษาและจริยธรรม <p>นักการเมือง</p>

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

แม้ว่าน้องไทจะเป็นนักเรียนมัธยมมีอายุเพียง 16 ปี แต่น้องไทเชื่อว่าตนเองเป็นประชาชนไทยคนหนึ่งที่มีความหมายพอที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ “อย่างน้อยคนหนึ่งคนก็มีชีวิตที่เท่ากัน เพียงแต่เกิดมาไม่ตรงเวลาเท่านั้นเอง เราก็จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) ไม่เพียงเท่านั้นหากมีโอกาสได้บริหารประเทศน้องไทพูดอย่างจริงจังว่า “จริงๆ ใทยก็อยากเป็นนะ นายกรัฐมนตรี” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

การรวมตัวกันเป็นกลุ่มนักเรียนฯ เพื่อออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาล “ไทคิดว่า การออกมาของไทยเป็นผลดีนะ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มทำให้เป็นจุดสนใจ เหมือนกับเป็นอีกหนึ่งพลังของพันธมิตร ถ้ายิ่งหลายกลุ่มรวมกันความสามัคคีตรงนั้นทำให้เราคิดว่าเราทำได้” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) น้องไทสรุปว่าตนเองก็รักชีวิตเหมือนคนอื่นแต่สิ่งที่ทำไปนั้นเพื่อความถูกต้อง “เราไม่ได้อยากออกไปตายนะ แค่อยากไปเรียกร้องความถูกต้องที่อยากให้เกิดขึ้นในประเทศไทย” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ตารางที่ 4-41: สรุปความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องไท

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพทางการเมือง เข้าใจการบริหารงานของรัฐบาล - เชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงการเมือง - เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อรัฐบาล

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องไทที่เป็นประจำคือ การส่งความคิดเห็นไปทางรายการโทรทัศน์ “เคยส่งข้อความ (SMS) ไปรายการถึงลูกถึงคนตอนนั้นรู้สึกจะเป็นวันที่สนธิกับทักษิณมาเจอกัน ส่งไปตั้งหลายครั้ง ไม่ใช่ครั้งนั้นครั้งเดียวนะ ตอนที่ม่เรื่องสุวรรณภูมิที่เรื่องก่อสร้างที่ข่าวดูก็เคยส่งไปว่ามันผิดแบบ” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) น้องไทเล่าว่าเริ่มต้นมาจากคุณแม่อยากส่งความคิดเห็นไปทางรายการแต่ส่งไม่เป็น “เริ่มจากตอนแรกแม่รีบให้ส่ง แม่ส่งไม่เป็น อย่างรายการเรื่องเล่าเข้านี้ให้ส่งประจำเลย” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) เนื้อหาของข้อความขึ้นอยู่กับประเด็นที่ทางรายการนำเสนอในแต่ละครั้ง “ข้อความที่ส่งไปจะประมาณว่าเรื่องไหนที่ไม่เห็นด้วยก็จะบอกไม่เห็นด้วยยังไง อันไหนเห็นด้วยก็จะถูกต้อง” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) ผู้วิจัยถามว่าส่งแล้วนั่งดูข้อความของตัวเองหรือไม่ น้องไทตอบว่า “ไทไม่เคยสังเกตนะ ขอให้แค่ได้ส่ง มันจะขึ้นหรือเปล่าไม่ทันได้ดูเพราะคนเยอะดูไม่ทัน” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) นอกจากการส่ง SMS ที่ทำเป็นประจำแล้ว น้องไทยังร่วมแสดงความคิดเห็นไว้ในเว็บไซต์ต่างๆ เช่น กระทั่งทางการเมืองในเว็บผู้จัดการออนไลน์ โดยใช้ชื่อ “ไท” น้องไทเล่าว่าจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองนั้นเริ่มมาจาก ความอยากรู้อยากเห็นบวกกับความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลเป็นทุนเดิม ดังนั้นน้องไทจึงเดินทางมาร่วมชุมนุมกับคุณแม่และสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ตั้งชุกชุมอยู่ในกลุ่มพันธมิตรฯ ร่วมรณรงค์ Vote no Vote ร่วมกับพันธมิตรประชาชนฯ และเหตุการณ์สำคัญที่น้องไทบอกผู้วิจัยว่าเงินเท่าไรก็ซื้อไม่ได้ คือน้องไทได้ร่วมขึ้นเวทีปราศรัยโดยยืนเป็นกำลังใจอยู่หลังยศประธานกลุ่มนักเรียนฯ “พี่ศถามไถ่ว่าอยากพูดไหม แต่ไทเห็นว่าเราได้เวลามานิดเดียวให้พี่ศพูดดีกว่า” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549) น้องไทยังได้ให้สัมภาษณ์สื่อหนังสือพิมพ์วิทยุต่างๆ “ลงมาจากเวทีบู๊บไมค์มาเลย พี่เขาถามพี่ศเรื่องที่ยื่นพูดพวกความไม่พอใจต่างๆแต่พอมาถึงไทถามว่า อยากดั่งหรือเปล่า ไม่มีใครอยู่เบื้องหลังใช่ไหม อืม...ไทนี่ละอยู่เบื้องหลังพี่ศ (น้องไทพูดไปหัวเราะไป) ไม่เห็นหรือ ไทก็บอกไปว่าเรามากันเองมาด้วยใจไม่มีใครจ้างและก็ได้ไม่อยากดั่ง เวลาผ่านไปก็จะพิสูจน์เองว่าสิ่งที่เราออกมาเพราะอะไรถึงไทจะพูดว่าไม่มีแต่ถ้าคนเขาอยากคิดอยากเชื่อเราก็ทำอะไรไม่ได้ ก็ดูต่อไปแล้วกัน” (ปพนพัชร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549)

ตารางที่ 4-42: สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องไท

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนอยู่เสมอ - ร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา - เข้าร่วมกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - ร่วมเสวนาปราศรัยทางการเมือง - บทบาทเป็นผู้สื่อข่าวสารแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

กรณีศึกษาที่ 8 นายศิริพล : กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

นายศิริพล หรือ น้องเต้ อายุ 18 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับดีมาก ด้วยเกรดเฉลี่ย 3.8 น้องเต้มีพี่น้อง 3 คน โดยน้องเต้เป็นลูกชายคนกลางและคนเดียวของครอบครัว ครอบครัวประกอบธุรกิจจำหน่ายยางรถยนต์และให้เช่ารถบรรทุกขนส่งสินค้าอยู่ที่จังหวัดชัยนาท ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับดีมากแต่คุณแม่จะสอนให้น้องเต้รู้จักค่าของเงิน รู้จักใช้เงิน ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยให้ใช้เท่าที่จำเป็น “พยายามบอกให้เขารู้จักคุณค่าของเงินที่แม่หามาด้วยหยาดเหงื่อ บางครั้งถ้ามีจังหวะหรือเวลาว่างของเขายอมให้เขาได้ลองทำงานที่บ้าน เวลาบอกเขาว่าการที่จะเป็นเจ้านายคนได้ เราต้องเรียนรู้งานในบ้านให้ได้ก่อน เราถึงจะส่งลูกน้องให้ทำงานให้เราได้” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549) น้องเต้คุยเก่งพูดได้ทั้งวัน ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ช่างสังเกต มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆไม่จำกัดแค่การเมืองเท่านั้น น้องเต้พูดถึงตัวเองว่า “เป็นคนค่อนข้างพูดเก่ง เป็นคนไม่โหยง โกรธยาก แต่ถ้าโกรธแล้วส่วนมากจะไม่คุยเลย เดี๋ยวใครจริงจัง เกลียดใครเกลียดจริงไม่ค่อยชอบให้ใครมาวุ่นวายกับชีวิตเท่าไร” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ซึ่งในความเป็นจริงด้วยความเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดีทั้งกับวัยเดียวกันและต่างวัยทำให้น้องเต้แทบจะไม่มีเวลาว่างเลย “เหมือนเต้จะเป็นคนของประชาชนยังไงก็ไม่รู้ (โทรศัพท์ดังตลอดเวลา เพื่อน พี่ น้อง มักโทรมาถามทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องห้องเรียน อาหารการกิน ป่วยไข้ไม่สบาย ฯลฯ) เวลาที่มีกับตัวเองค่อนข้างจะน้อยเพราะว่าเวลาส่วนมากก็จะใช้ไปกับการให้คนอื่นมากกว่า ชอบทำงานให้สังคม ถึงแม้จะเหนื่อยมากๆแต่มันก็มีความสุขนะครับ แต่มีคนยืมให้เวลาช่วยเหลือเขาเขาก็มีความสุขมากแล้ว ความสุขทางใจหาซื้อไม่ได้นะครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ลักษณะอีกประการที่เห็นได้ชัดเจนคือการชอบสอน ชอบถ่ายทอดเรื่องราว ซึ่งเหมาะกับงานพิเศษที่น้องเต้ทำ คือ การรับจ้างสอนพิเศษ ซึ่งมีทั้งแบบสอนฟรีและแบบคิดค่าจ้าง การทำงานพิเศษแสดงถึงความรับผิดชอบ เพราะน้องเต้ไม่

อยากรบกวนเงินจากผู้ปกครองมากกว่าค่าเทอม สิ่งของที่น้องเค้าอยากได้หรืออยากมีที่ นอกเหนือไปจากสิ่งจำเป็นในการเรียน น้องเค้าจะเก็บเงินซื้อเอง เช่น เสื้อผ้า เข็มขัดหรือแม้กระทั่ง ของขวัญติดไม้ติดมือเล็กน้อยที่น้องเค้ามักมีมาให้เพื่อนและครอบครัวเสมอ “เทคนิคการใช้วิชาการ ก็สอนเพื่อนบ้าง สอนรุ่นน้องด้วย ได้เงินเล็กๆน้อยๆ ก็เอาไปซื้อของให้คุณพ่อคุณแม่ครับ เพราะว่า ผมอยากตอบแทนคุณพ่อคุณแม่บ้าง ถึงแม้เงินจะเล็กน้อยแต่มันก็มาจากหยาดเหงื่อแรงงานของตัวเอง มันอาจจะไม่มากแต่คุณค่าทางใจเยอะเลยครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-43: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องเต๋

ปัจจัยส่วนบุคคลของน้องเต๋
<ul style="list-style-type: none"> - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีมาก - สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมาก

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวจะเป็นการให้อิสระอย่างมาก “เปิดโอกาสเต็มที่ในการตัดสินใจ พยายามให้เขาเป็นคนคิดเอง แล้วมาคุยกัน บางอย่างถ้าเห็นว่าไม่เหมาะสม ก็บอก ว่าอย่างนี้จะดีกว่าไหมส่วนมากการตัดสินใจทุกคนจะมีส่วนร่วมในความคิดเห็น จะเอาเหตุผลมา คุยกัน ถ้าเหตุผลใครที่เหมาะสมที่สุดเราก็ยอมรับกัน เพราะการตัดสินใจอะไรสักอย่างมันจะต้องมี เหตุมีผล มีที่มาที่ไปและให้พอเหมาะกับฐานะในครอบครัวเรา” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549)

คุณแม่จะเป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจโดยตลอด น้องเต๋กับคุณแม่จะคุยโทรศัพท์กัน ทุกวัน โดยเฉพาะเวลาที่น้องเต๋มีปัญหาเรื่องเรียนซึ่งคุณแม่บอกว่า “ถ้าเป็นเรื่องการเรียน ตัวเขา เองจะเป็นผู้ตัดสินใจเอง ให้เขาพยายามประเมินตัวเองว่าจะทำได้หรือไม่ได้ แม่จะให้กำลังใจ ตลอด” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549) ซึ่งนอกจากเรื่องเรียนแล้วประเด็นทางการเมือง ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น้องเต๋มักขอคำปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคุณแม่ เพราะบ้านที่ต่างจังหวัดนั้นมีโทรทัศน์ ASTV ที่คุณแม่ติดตามชมตลอด “สำหรับคุณแม่นั้น สามารถคุยได้ ทุกเรื่องและคุยกันเป็นประจำ จะมีการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองกันบ้างบางครั้งก็ติดตาม กระแสการเมืองเพราะที่บ้านมี ASTV บางเรื่องแม่รู้เรื่องมากกว่าเต๋เสียอีก” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียน เพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) “ถ้าเป็นเรื่องการเมืองหรือเรื่องอื่นๆ ก็จะทำให้

เขาคิดถึงความถูกต้องเป็นหลัก ให้คิดประมวลดูว่าความคิดของคนอื่นคิด ทำไมเขาจึงคิดอย่างนี้ และความคิดของเราที่ว่าถูกต้องเพราะเหตุใด ให้หาเหตุผลมาคุยกัน (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549) หน้าที่ที่น้องเต๋ได้รับมอบหมายจากครอบครัวที่สำคัญอีกประการคือ หน้าที่ในการดูแลคุณยายเวลาเข้ามารักษาตัวที่กรุงเทพฯ เพราะคุณยายเป็นโรคหัวใจและโรคแทรกซ้อนหลายโรค ต้องควบคุมดูแลเรื่องอาหารและยาอย่างใกล้ชิด น้องเต๋เล่าว่าคุณยายทานยามื้อละเป็นกะละมัง “การตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลยาก็ป่วยบ่อยๆ เวลาไปโรงพยาบาลก็จะให้ไปดูแล เพราะยายไปรักษาที่โรงพยาบาลทรวงอกกรุงเทพ แม่ไม่มีเวลาไปดูแล ให้ได้เขาปรึกษาแพทย์ว่าควรทำอย่างไร” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549)

ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง คุณแม่บอกว่าต้องดูแลกิจการของครอบครัว จะไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรมการเมืองใด แต่คุณแม่ยังให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยตลอดเท่าที่จะทำได้ “ติดตามข่าวทางทีวี ASTV หนังสือพิมพ์ ยิ่งได้ดูและรับรู้มากยิ่งขึ้นทำให้รู้สึก รักแผ่นดินเกิด นึกกลัวสงครามชาติบ้านเมืองยามนี้มาก ในส่วนตัวอยากมีส่วนช่วยชาติบ้านเมือง แต่แม่ไม่มีความรู้อะไรมากมาย ลึกๆในใจถ้ามีโอกาสมีความสามารถในการมีส่วนร่วมช่วยได้ก็รู้สึกดี ในเวลานี้จะหาคนที่มีความรักและปรารถนาดีกับชาติบ้านเมืองน้อย มีแต่เห็นประโยชน์ส่วนตัว พอมามีอำนาจแล้วหาประโยชน์ขี้นั่น แม่เห็นแค่การเมืองท้องถิ่นก็น่าเบื่อแล้ว จนบางครั้งคิดว่าเมื่อไรจะมีคนดีมาเกิดบ้างนะ” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549) ถึงแม้จะไม่มีเวลาแต่คุณแม่พยายามจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ลูกๆ โดยการพาลูกๆไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งไม่ได้ขาด “ไม่ลืมหน้าที่ที่จะต้องไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกอย่าง ไม่เคยพลาด ใช้สิทธิตัวเองเลย พาลูกๆไปด้วยไปกันทั้งบ้านให้เขาได้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นอย่างไร” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549)

นอกจากการเป็นแบบอย่างของพลเมืองดีแล้ว ครอบครัวยังได้ถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเมื่อ 14 ตุลา, 6 ตุลา พฤษภาทมิฬให้ลูกได้รับทราบ “แม่กับพ่อก็ไม่ได้ถึงขนาดเข้าไปร่วมมากมายเรียกว่าเป็นผู้คนร่วมสมัยดีกว่า แม่เองก็คิดเห็นเหมือนที่เขาออกมาประท้วงนะ พอเกิดเรื่องมันก็เหมือนอะไรเนี่ย เราเรียกร้องความถูกต้องเราทำ เราคิดเพื่อส่วนรวมแล้วมาทำแบบนี้มันมากไป แล้วสื่อสมัยก่อนก็ไม่ได้เยอะมากมายแบบทุกวันนี้ นะ มาสมัยนี้พ่อก็มีหนังสืออะไรออกมาที่เขียนกับเหตุการณ์พวกนี้ พ่อเขาจะซื้อมาเก็บไว้ให้ลูกได้อ่าน” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549) ซึ่งเรื่องนี้ น้องเต๋เล่าว่า “พ่อและแม่เคยมีประสบการณ์เองส่วนหนึ่งก็เลยเล่าให้ฟัง เราเองก็อยากรู้ด้วยเพราะเห็นพ่อถึง 2 วันนี่ที่ไรก็จะมิ

งานออกตามทีวี เลยสงสัยว่าทำไม เพราะอะไรวันนี้จึงมีความสำคัญ พ่อกับแม่ก็เล่าให้ฟังเอาหนังสือมาให้อ่าน” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...เหตุการณ์เดือนตุลา พฤษภาทมิฬอะไรพวกนี้ ได้รู้สึกอินมากๆเลยนะ ถ้าเป็นเด็กว่าคงตายในเหตุการณ์นั้นแหละ เพราะว่ารู้สึกถึงความโหดร้าย การทำงานของรัฐบาลที่แย่งชิงอำนาจ เต็มตายในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง แล้วคงได้มาเกิดใหม่ในชาตินี้เพื่อดูแลประเทศอีกครั้งมั้งครับ (พูดอย่างมีอารมณ์ขัน)...”

(ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“ได้ส่งสารในหลวงหลายๆ ที่ต้องมาเจอปัญหาที่คนไทยซึ่งเป็นลูกของพระองค์เช่นหม่ากันเอง แต่ตัวเองก็ได้รู้ว่าการที่คนไทยเรียกร้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยยอมแลกชีวิต ให้ได้มามันมีความสำคัญอย่างไร”

(ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นที่ต่อต้านการทำงานของรัฐบาลนั้น ทางครอบครัวน้องเต๋ไม่ได้รับผลกระทบใดนอกจากเป็นห่วงความรู้สึกของน้องเต๋มากกว่า “ไม่มีผลกระทบแต่เป็นห่วงเขา อยากให้เขาตั้งใจเรียนให้จบและทำงานในสิ่งที่เขาชอบใจจริงแล้ว อยากให้เขาตั้งใจเรียนให้จบก่อน เรื่องอื่นว่ากันทีหลัง เพราะประสบการณ์เขายังน้อยมาก การที่ได้ฟังได้พูดอาจเป็นการแสดงออกของตัวเอง จะบอกเข่าว่าก่อนที่จะพูดอะไรต้องคิดให้รอบคอบ พยายามมองโลกในแง่ดี เอาใจเขามาใส่ใจเราและคิดถึงความถูกผิดเป็นที่ตั้ง เพราะเขาเป็นคนที่ไม่ยอมคน ผิดคือผิด ถูกคือถูก ในความคิดของเขามีขาวกับดำ จะไม่มีสีเทา และจะพยายามถามแม่ตลอดทำไมถึงเป็นอย่างนั้นทำไมถึงเป็นอย่างนี้ บางครั้งต้องหาเหตุผลมาคุยให้เขายอมรับ บางครั้งแม่ก็ต้องยอมเหตุผลของเขา เพราะเขาจะโทรมาคุยกับแม่ตลอดจะให้เขายึดคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นสัจจะธรรมและโอวาทของในหลวงว่าคำสั่งสอนของท่านสอนสัจจะธรรมที่จะทำให้เราใช้ชีวิตได้ถูกต้องและมีความสุข บางครั้งเงินทองเป็นสิ่งสำคัญแต่อย่าให้เงินทองมามีอำนาจเหนือความรู้ผิดชอบชั่วดีของเรา” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองของน้องเต๋ นอกจากคุณแม่แล้วน้องยศเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่น้องเต๋มักจะมีสนทนาเรื่องการเมืองด้วยเสมอ “ส่วนมากจะคุยกับคุณแม่แทบจะทุกวัน และคุยกับยศซึ่งเป็นเพื่อนที่มีประสบการณ์ทางการเมือง เวลาที่คุยส่วนมากสำหรับแม่จะเป็นเวลาทำอาหารเย็นและเวลาทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว ส่วนยศจะคุยกันในเวลากลางคืนแลกเปลี่ยนข้อมูลและปรึกษาหารือกันในกรอบที่สามารถทำได้ในวัยนักเรียน” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) จากการสังเกตการประชุมกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยหลายครั้งพบว่า น้องเต๋มีบทบาทอย่างมากในการตัดสินใจภายในกลุ่ม โดยเฉพาะท่าทีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม น้องเต๋จะเป็นคนวิเคราะห์หาทางเลือกและเหตุผลประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งข้อดี-เสียในแต่ละทางให้เพื่อนๆ ได้พิจารณา

“...เต๋จะเป็นคนหัวรุนแรงอยู่แล้ว เพื่อนๆ เลยค่อนข้างจะให้สิทธิ์ในการตัดสินใจ ไม่ใช่เพราะว่าใช้อารมณ์นะแต่เต๋ใช้เหตุผลค่อนข้างเยอะ เพื่อนๆ เลยค่อนข้างจะให้เกียรติในการตัดสินใจของเต๋...”
(ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...เต๋เขาจะเป็นคนที่วิเคราะห์สถานการณ์เก่ง วิเคราะห์หลายทางเพื่อหาทางหนีทีไล่...”
(ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2549)

“...เต๋เขามองคนเก่ง วิเคราะห์เก่ง รอบคอบแต่อาจดูไปหน่อยค่ะ โดยเฉพาะเวลาที่เพื่อนไม่เลือกทางที่เขาคิด แต่เขามักวิเคราะห์ถูกเสมอ นะคะ มีพวกเรานี้ละคะที่มองโลกแง่ดีไปหน่อย...”
(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

กรณีที่ชัดเจนที่เกิดขึ้นคือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยกับเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งน้องเต๋ไม่เห็นด้วยที่จะเคลื่อนไหวเรื่องแอดมิชชั่นร่วมกัน โดยเหตุผลของน้องเต๋คือ การทำงานร่วมกันไม่ว่าผู้ร่วมงานจะเป็นใคร อายุเท่าใดมีตำแหน่งใด ถ้าจะร่วมงานกันสิ่งสำคัญต้องให้เกียรติผู้ร่วมงาน และการดำเนินงานใดๆ ก็ตามควรมีการปรึกษาหารือเตรียมการให้พร้อมก่อนการดำเนินการทุกครั้งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบให้มากที่สุด

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

ความรู้ทางการเมืองการปกครองของน้องเต๋ส่วนหนึ่งได้รับมาจากการเรียนการสอนที่โรงเรียน เป็นความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการปกครอง ไม่มีการเรียนการสอนเรื่องเหตุการณ์ทางการเมือง ความเป็นไปทางการเมืองในปัจจุบัน “ส่วนมากโรงเรียนจะสอนแค่ความรู้ที่อยู่ในตำราในหนังสือซึ่งความหลากหลายของข่าวสารข้อมูลนั้นค่อนข้างจะน้อย ถ้าไม่ใช่คิดว่าหาความรู้ด้วยตัวเองครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) นอกจากความรู้จากตำรา ทางโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย “อาจารย์ให้มีการเลือกตั้งในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ใช้ประชาธิปไตยอย่างเต็มที่จำลองสถานการณ์ทางการเลือกตั้งในโรงเรียนเหมือนจริงมากเลย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

โทรทัศน์เป็นสื่อที่น้องเต๋บริโภคมากที่สุดเพื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมือง “ส่วนมากก็จะเป็นการดูโทรทัศน์หรือไม่ก็วิทยุ เต๋ไม่ค่อยได้สาระทางการเมืองการปกครองจากการฟัง เพราะส่วนมากจะมีแต่คลื่นเพลงแต่ก็พยายามฟังข่าวต้นชั่วโมงตลอด โดยปกติจะดูจากโทรทัศน์มากกว่า” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องเต๋จะเลือกชมโทรทัศน์ทุกช่องที่มี “แทบทุกช่อง 3 5 7 9 11 และ ITV รวมไปถึงเคเบิลต่างๆ และ ASTV ด้วยครับ” ด้วยสาเหตุที่ว่า “การติดตามข่าวนั้นไม่สามารถดูช่องหนึ่งช่องใดเพียงช่องเดียว ต้องฟังข่าวหลายๆด้านและฟังในหลายๆมุม” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) แม้จะเลือกฟังหลายด้านชมหลายมุม หลายครั้งน้องเต๋ยังเกิดความไม่เข้าใจทางออกของน้องเต๋คือการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต “ส่วนมากถ้าไม่เข้าใจหรือมีสับสนในเรื่องการเมือง เต๋จะหาจากอินเทอร์เน็ตหรือไปปรึกษาแม่ เต๋ติดตามตลอดเลยครับ ส่วนมากก็จะระบุเว็บไม่ค่อยได้เพราะว่าเปิดเว็บเรื่อยๆ ถ้าถามว่าเข้าเว็บไหนเป็นพิเศษช่วงนั้นก็คงเป็น ผู้จัดการออนไลน์ เดลินิวส์ และคม ชัด ลึก มากกว่าครับ เพราะใช้ชีวิตส่วนมากอยู่หน้าคอมพิวเตอร์และโทรทัศน์” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) นอกจากจะใช้เวลาส่วนมากอยู่หน้าคอมพิวเตอร์เพื่อหาข้อมูลแล้ว น้องเต๋ยังให้เหตุผลในการท่องโลกอินเทอร์เน็ตอย่างน่าฟังว่า “การได้เปิดเว็บทำให้เราได้รับความคิดเห็นของคนอื่นมากมายกว่าความคิดเห็นเพียงโลกแคบๆของเราเพียงคนเดียว” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) และนอกจากโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการรับข้อมูลข่าวสารของน้องเต๋ “ไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์แต่ถ้าได้อ่านส่วนมากก็จะเป็นเน้น

(The Nation) หรือไม่กี่เป็นเดลินิวส์ ทางบ้านรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ส่วนเนชั่นนั้นได้ชอบเป็นการส่วนตัวครับ แผ่นพับเด็กก็อ่านนะครับ เพราะกระแสการเมืองเวลามีการประท้วงหรือเรื่องความขัดแย้งจะมีแผ่นพับใบปลิวมาให้รับทราบข้อมูลเยอะเหมือนกัน” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-44: ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องเต๋

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว - มารดาคือผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้ทางการเมืองมากที่สุด - การถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ 14 ตุลา, 6 ตุลา และ พฤษภา 2535 <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนฯ <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์ The Nation, เดลินิวส์ - รายการข่าวประจำวันทุกช่อง - รายการต่างๆ ทางสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม ASTV - ผู้จัดการออนไลน์, เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์คม-ชัด-ลึก - แผ่นพับ ใบปลิว

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

เมื่อพูดถึงความรู้ความเข้าใจทางการเมือง น้องเต๋รับออกตัวกับผู้วิจัยว่าตนเองไม่ค่อยมีความรู้มากนักถ้าเทียบกับสมาชิกคนอื่นในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย ความเข้าใจในการบริหารงานของรัฐบาลที่น้องเต๋พูดถึงเป็นเรื่องแรก คือ นโยบายประชานิยมที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากประชาชน ที่น้องเต๋อธิบายตามความเข้าใจพร้อมทั้งวิเคราะห์ว่า “เรียกว่าเป็นนโยบายมอมเมาประชาชนได้เปล่า เพราะนโยบายนี้ให้ข้อดีในระยะสั้นหรือเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แก้ปัญหาปลายเหตุ มันก็อาจมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา แต่ถ้าประชาชนขาดความเข้าใจขาดความรู้อันก็จะกลายเป็นการมอมเมาประชาชนไป กลายเป็นการเพิ่มภาระ การใช้จ่ายฟุ้งเพื่อทำให้ประชาชนขาดความยั้งคิด เต๋ว่านโยบายประชานิยมมันทำให้เกิดภาวะตรงกันข้ามกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การที่หว่านเงินเข้าสู่ทุกกลไกการตลาดให้กับประชาชนที่ขาดความรู้โดยใช้เงินเป็นปัจจัยในการอยู่ร่วมกัน อยู่ร่วมกันเพราะเงิน มันทำให้สูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีงามของคนไทยไปนะเต๋ว่า สรุปสั้นๆว่ามีข้อเสียมาก เสียจนเต๋ไม่เห็นด้วยเลย” (ศิริพล. กลุ่ม

นักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) นอกจากการวิจารณ์นโยบายประชานิยมของรัฐบาล น้องเต๋ายังแสดงความคิดเห็นต่อเรื่ององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญว่าได้ถูกแทรกแซงโดยการใช้อำนาจของรัฐบาลเป็นอุปสรรคทำให้องค์กรอิสระไม่มีความเป็นอิสระจริง “เต๋ายังไม่เคยเห็นประเทศไทยมีองค์กรอิสระเลยหรือเต๋าคิดไปเอง แต่เท่าที่เต๋ได้เห็นองค์กรอิสระในประเทศไทยเกิดขึ้นไม่ได้หรอกครับ ตราบเท่าที่ความซ้าของการบริหารประเทศของคนที่เราเรียกตนเองว่ารัฐบาลยังคงกระทำการอุกอาจมากในการแทรกแซงองค์กรและสื่อต่างๆ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 น้องเต๋ได้ศึกษารัฐธรรมนูญมาพอสมควร ด้วยสาเหตุที่ต้องออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงต้องมีความรู้เรื่องนี้ไว้บ้าง “เต๋อ่านรัฐธรรมนูญและปรี้นเก็บไว้ด้วย เพราะว่าชอบภาษาในรัฐธรรมนูญ เต๋ชอบภาษาข้างในทีอ่านแล้วต้องตีความคำบางคำ ต้องแปลไทยเป็นไทยอ่านแล้วสนุกดี” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) โดยมาตราที่สนใจเป็นพิเศษ น้องเต๋ตอบอย่างจะฉานมั่นใจว่า “เต๋ชอบที่กล่าวว่าประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและกำหนดว่าอำนาจสูงสุดที่เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” เป็นของปวงชนชาวไทย แบ่งแยกไม่ได้ ถ้าจำไม่ผิดจะเป็นมาตราแรกเลยเปิดมาก็โดนเลย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ตามความเข้าใจของน้องเต๋รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ รัฐธรรมนูญสามารถแก้ไขได้แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการรับรู้รับทราบด้วย “การเปลี่ยนแปลงควรทำในกรอบที่ควรจะเป็นและต้องแจ้งประกาศให้ประชาชนทราบด้วย เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดเป็นสัญญาประชาคมที่เราควรเคารพสิทธิของประชาชน รัฐธรรมนูญเกิดมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะฉะนั้นการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรก็ต้องให้ประชาชนรับรู้รับทราบต้องถามเจ้าของด้วย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

น้องเต๋มีความเห็นว่าประชาธิปไตยเป็นระบบของสังคมที่มีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ ดังนั้นสิ่งที่จะทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ “ประชาธิปไตยก็เป็นระบบของสังคม การบริหารบ้านเมืองและการทำกิจกรรมอะไรก็ตามประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในเรื่องกิจกรรมทางการเมือง” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-45: ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องเต๋

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับความหมายอุดมการณ์ของประชาธิปไตย - ความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ได้แก่สิทธิในการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากอาวุธ, สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ, สิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง, องค์กรอิสระ, การตรวจสอบ - ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองทั่วไป

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

การเมืองการปกครองในทัศนะของน้องเต๋มองว่าการเมืองไม่ได้เป็นเรื่องที่ไกลตัว แต่เป็นสิ่งที่รายล้อมอยู่รอบตัวเรา เป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของประเทศ “ไม่ว่าจะประชาธิปไตยในบ้าน การขอความเห็นของคนในบ้าน การฟังคำสั่งสอนของคนในบ้าน นี่ก็ถือว่าเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว เพราะฉะนั้นประชาธิปไตยก็เป็นระบบของสังคม การบริหารบ้านเมืองและการทำกิจกรรมอะไรก็ตาม ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในเรื่องกิจกรรมทางการเมือง เต๋เองในฐานะประชาชนคนไทยมีความสนใจเรื่องการเมืองไม่ใช่ในฐานะนักเรียน แต่ขอใช้คำว่าประชาชนคนไทยคนหนึ่งซึ่งสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับปัจเจกชนทั่วไป” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ถึงแม้ว่าน้องเต๋จะยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง แต่น้องเต๋ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง เพราะเห็นว่าเป็นกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนการปกครองแต่ในความเป็นจริงแล้วการได้นั้นอาจมีที่มาโดยไม่สุจริต “ในความคิดเต๋คิดว่าอุดมการณ์ของการจัดการเลือกตั้งต้องการเป็นหลักประกันว่าจะได้ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงเข้าไปปกครองแหละครับ แต่ในปัจจุบันการเลือกตั้งเองยังคงมีช่องโหว่อยู่เยอะข้อเสียภัยกันกระจายขนาดนี้ ถ้าจะถึงกับเป็นหลักประกันว่าจะได้ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงคงยากครับ เต๋ไม่ได้บอกว่าการเลือกตั้งไม่ดีนะ แต่การเลือกตั้งควรมีการทำงานที่รวดเร็ว ถึงพื้นที่ประชาชนมากกว่านี้ จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาที่ศาลมีคำสั่งให้โมฆะ เป็นตัวอย่างทำให้การเลือกตั้งหมดความศรัทธาน่าเชื่อถือ และเหตุการณ์นั้นก็ไม่มีผู้รับผิดชอบประมาณที่เสียหายไป รวมไปถึงการลงโทษตามกฎหมายก็เหมือนมีการยกเว้นหรือดูแลมากเกินไป ทำให้เข้าใจว่าประเทศไทยมีการแบ่งชนชั้น คนใหญ่คนโตในประเทศทำผิดไม่เห็นถูกลงโทษสักคนเลย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้น้องเต็มองว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยยังไม่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยอธิบายเพิ่มเติมว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเพียงการเปลี่ยนกลุ่มบุคคลผู้เข้าไปทำหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง จากการสังเกตการเมืองทุกยุคทุกสมัย สส.ยังเป็นคนเดิมๆ อีกอย่างคนที่ดีในการทำงานมีน้อยเหลือเกิน อำนาจจึงเป็นแบบผูกขาดเพียงคนกลุ่มเดียว ทำให้เกิดปัญหาบ้านเมืองมากมาย เพราะสภาผู้แทนฯก็เป็นสภาที่เป็นเหมือนการเก็บเกี่ยวผลกำไรเพื่อที่จะเตรียมตัวในการเลือกตั้งครั้งต่อไป และก็เป็นวงเวียนอยู่แบบนี้เรื่อยๆ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

อุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยจึงอยู่ที่ประชาชนยังไม่มีความรู้มากพอที่จะเข้าใจการปกครองและเลือกคนดีเข้ามาบริหารประเทศ “การที่คนขาดการศึกษาและการขาดจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองทำให้การมีประชาธิปไตยของคนไทยเป็นเหมือนการตามใจตัวเองมากกว่าทำตามสิทธิของตนเอง ดังนั้นการที่ประชาธิปไตยของคนไทยมีอุปสรรค ปัญหาหลักคงมีเพียงเรื่องเดียวคือเรื่องของการขาดการศึกษาของคนไทย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ค่านิยมทางการเมืองที่น้องเต้ให้ความสำคัญอีกประการคือ ตัวนักการเมืองหรือผู้ทำงานทางการเมือง น้องเต็มองว่าเป็นการทำหน้าที่นี้เป็นการอาสาสมัครใช้ประเทศชาติในฐานะผู้แทนราษฎรหรือผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ประชาชนจะต้องไม่มีการเรียกร้องสิ่งตอบแทนหรือหวังผลค่าตอบแทน ยกตัวอย่างนโยบายของรัฐบาลที่น้องเต้เห็นว่าเป็นการออกนโยบายเพื่อหาเสียงมากกว่าช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง “ถ้าไม่เห็นด้วยเลยสักอย่างมันจะมากไปหรือเปล่าครับ แต่บอกเลยว่าเต้ไม่เห็นความดีในการทำงานเลยสักอย่างเพราะสำหรับเต้การทำดีที่หวังผลนั้นไม่ถือว่าเป็นความดีครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

น้องเต้พูดต่ออย่างมีอารมณ์ขันปนประชดว่าตนเองไม่ขออะไรมากนอกเสียจากนักการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม “ได้ขอเพียงให้มีจิตสำนึกมีคุณธรรมให้มาก (ลากเสียงยาว) กว่านั้นหรือไม่ว่าก็ไปหาซื้อจิตสำนึกไปหาคุณธรรมมาใส่ตัวให้มากกว่านี้” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

โดยเฉพาะคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติประการสำคัญของคนที่จะมาผู้นำประเทศ “ถ้าต้องเลือกผู้นำระหว่างฉลาดแต่โกงกับซื่อสัตย์แต่โง่เต้ขอเลือกซื่อสัตย์แต่โง่แล้วกันเพราะว่าฉลาดแต่โกงคนแบบนี้คงสอนไม่ได้หรอกครับ แต่คนที่ซื่อสัตย์แต่โง่ยังเป็นคนที่มีความสามารถมากกว่าถึงแม้การทำงานอาจจะมีข้อผิดพลาด แต่ก็ดีกว่าที่ทำให้ประเทศชาติล่มจม ประเทศชาติอาจพัฒนาได้ช้าแต่ความเสียหายของประเทศนี้น้อยกว่าคนที่ฉลาดแต่โกงเพราะกว่าจะรู้อีกทีประเทศก็ล่มจมแล้วครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-46: สำนักทางการเมืองของน้องเต๋

สำนักทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน เป็นเรื่องใกล้ตัวประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วม - ผู้นำประเทศควรเป็นคนมีจิตสำนึกและคุณธรรม - อุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยคือ การศึกษาและจริยธรรมนักการเมือง - จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างมาก

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

ความเชื่อมั่นในตัวเองและเชื่อในศักยภาพทางการเมืองของน้องเต๋มีอยู่มากพอสมควร น้องเต๋เชื่อว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆของรัฐบาลในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “เรื่องนี้เป็นเรื่องพื้นฐานอยู่แล้วที่ประชาชนต้องเป็นหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้นนโยบายต่างๆการทำงานต่างๆของรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับความคิดของประชาชนเป็นลำดับแรก” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) และความคิดเห็นของประชาชนย่อมมีประโยชน์เสมอไม่มากก็น้อย “แต่อาจไม่สามารถพูดได้เต็มปากว่า ความคิดของเต๋เป็นประโยชน์ แต่เต๋คิดว่าในฐานะของประชาชนคนไทย การที่เราแสดงความคิดเห็นอาจจะเป็นการประกอบมุมมองให้มากขึ้น อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ไม่มากก็น้อย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) แต่ในความเป็นจริงนั้นน้องเต๋เห็นว่ารัฐบาลรับฟังความคิดเห็นของประชาชนน้อยมาก “การทำประชานิยมในปัจจุบันมันเป็นการทำเพียงเพื่อให้เห็นแต่ว่าทำแต่ไม่ได้ทำจริงจัง” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ถ้าเช่นนั้นจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้รัฐบาลฟังรับฟังความคิดเห็นและความต้องการน้องเต๋วิเคราะห์ว่า “คงเป็นไปได้ยากครับเพราะการเมืองในปัจจุบันนักการเมืองขาดคุณธรรมมาบริหารงานแบบเด็ดขาดเบ็ดเสร็จ ถึงแม้จะส่งความคิดเห็นไปในช่องทางใดก็คงไม่สามารถเยียวยาได้หรือครับ ทางตัน เต๋ว่าไม่เวิร์ค (work) ต้องประท้วงครับแต่ประท้วงอย่างสงบนะ ในกรอบของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ให้เพราะว่าเราเป็นประชาชนกันแล้ว” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) เรื่องการชุมนุมประท้วงรัฐบาลน้องเต๋มีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถทำได้ “ควรทำได้อย่างยิ่งเพราะการกระทำใดๆก็ตามที่ภาครัฐก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศเวลาเกิดปัญหาขึ้น รัฐบาลก็ถูกเปลี่ยนใหม่แต่ผลกระทบทุกอย่างกลับตกอยู่ที่ประชาชน ยกตัวอย่างการบริหารงานในยุคสมัยหนึ่งทำให้เราเป็นหนี้ IMF รัฐบาลถูกเปลี่ยนไปแต่หนี้ที่เกิดขึ้น ประชาชนกลับต้องเป็นผู้รับผิดชอบแล้วนี่หรือครับที่เรียกว่ายุติธรรม ดังนั้นการประท้วงรัฐบาลถือเป็นการเตือนสติรัฐบาลให้กระทำการใดๆให้อยู่แต่ในกรอบ

ของสิ่งที่ควรทำขอใช้คำสั้นๆว่ามีจิตสำนึกกันบ้างครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

นอกจากการประท้วงแล้วอีกหนทางหนึ่งที่น้องได้บอกผู้วิจัยว่าสามารถทำได้ เช่นกันคือ การตั้งใจเรียนทำหน้าที่นักเรียนให้ดีที่สุดเพื่อจะได้มีความรู้ความชำนาญมากพอจะเข้าไปทำประโยชน์ให้แก่ประเทศ “แต่คงจะตั้งใจเรียนมากๆและขอให้ได้ไปเป็น“กรรมาธิการ”ในสภาจะได้พิจารณาการทำงานของรัฐบาลติดตามการทำงานและผลงานของรัฐบาล” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ความรู้สึกว่าตนเองเข้าใจการทำงานของรัฐบาลของน้องเด็นน้องเต้ได้ติดตามการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด “เรื่องการศึกษาก่อนเลยครับเพราะว่าการศึกษาเป็นบ่อเกิดแห่งทุกสิ่ง บุคคลย่อมเจริญได้ด้วยการศึกษา การศึกษาให้มุมมองความคิดให้ประสบการณ์ต่างๆมากมายเพื่อป้องกันการถูกเอาเปรียบ” (ศิริพล.กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ดังนั้นหากมีโอกาสได้บริหารประเทศ “เด็ขอทำเรื่องการศึกษาเป็นอันดับแรกเลยขอไปเป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการนะจะปฏิรูปการศึกษาใหม่ทั้งหมด ทั้งระบบเลยครับ เพราะเท่าที่เห็นการศึกษาของประเทศไทยมีปัญหาในการบริหารมากมายที่มาสามารถแก้ได้ เด็ว่าเป็นงานที่ทำทลายความสามารถนะ คิดว่าปัญหาที่เห็นสามารถแก้ได้ทุกปัญหา” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องเต้ยังกล่าวฝากด้วยอารมณ์ขันว่า “เราควรปฏิวัติกระทรวงเลยดีกว่าครับเพราะคนในกระทรวงไม่เคยทำให้เกิดความชอบธรรม มีแต่จะทำให้การศึกษาเกิดแต่ปัญหา ยังไงขอฝากเรื่องนี้กับผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยนะครับ อย่าให้เราต้องออกไปเรียกร้องอีกเลย เด็จะกลายเป็นว่าเด็กก้าวร้าวผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ทำตัวดีพวกเรคงไม่ก้าวร้าวหรอกครับ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) อย่างไรก็ตามน้องเต้ยังมีความเชื่อว่า การเมืองการปกครองที่ดีนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี “ไม่ว่าสังคมไหนย่อมต้องใช้การปกครองที่ดี ซึ่งจะเป็นการนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตรวมไปถึงได้ใจของประชาชนด้วย เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปกครองประชาชนด้วยทศพิธราชธรรม ประเทศชาติจึงมีความร่มเย็นเป็นสุข แต่ตรงกันข้ามกับการเมืองที่ใช้เงินในการปกครองทำให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) การเมืองควรเป็นสิ่งที่ประชาชนควรกำหนดได้ “เราควรกำหนดได้ว่าการเมืองมันควรเป็นอย่างไร แต่ในความเป็นจริงมันใช่ที่เข้าใจไหม การเมืองปัจจุบันมีแต่ความสกปรกและมีความซับซ้อนในเรื่องของการบริหารงานเพราะจิตใจที่ขาดคุณธรรมของนักการเมือง ทำให้การเมืองเป็นยิ่งกว่าลมฟ้าอากาศ แต่เป็นสิ่งที่เรียกว่าไร้ทิศทางอย่างยิ่ง” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย.

สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องเต๋ยกตัวอย่างความไม่เข้าใจไร้ทิศทางในเรื่องการยุบสภา เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ว่า “ได้ไม่เข้าใจว่านี่หรือคือการแก้ปัญหาของรัฐบาลที่เรียกตนเองว่า ประชาธิปไตยถ้าตัวเองทำถูกต้องแล้วจะยุบเพื่ออะไร นี่เป็นการแสดงว่าการบริหารงานผิดพลาด และการกระทำย่ำแย่ของรัฐบาล ผลักภาระให้ประชาชน เสียเงินเสียทองอีก” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียน เพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-47: ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องเต๋

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของคุณ
- เชื่อว่าตนเองเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาล
- เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพทางการเมือง
- เชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
- เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
- เชื่อว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อระบบการเมือง

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

น้องเต๋เป็นเด็กกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเสมอไม่ว่าจะเป็นการร่วมเดินขบวนรณรงค์ต่างๆไปจนถึงการเป็นประธานชุมนุมของโรงเรียน “เต๋เป็นตัวแทนห้องไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่โรงเรียน เป็นประธานชุมนุมดาราศาสตร์จึงต้องเป็นกรรมการนักเรียนโดยปริยาย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ดังนั้นน้องเต๋จึงเป็นที่รู้จักของอาจารย์และเพื่อนในโรงเรียน ทั้งยังมีบทบาทในการออกความคิดเห็นหรือตัดสินใจต่อนโยบายของโรงเรียน “เยอะมากเลยครับเพราะปกติเต๋เป็นคน ที่เห็นการเอาเปรียบ ความอยุติธรรมไม่ค่อยได้เพราะว่าเราถูกสอนมาให้ช่วยเหลือคนอื่นและให้เกียรติทุกคน ดังนั้นไม่ว่าจะมีเรื่องที่โรงเรียนออกกฎอะไรหรือโรงเรียนขอความเห็นแบบใด เต๋จะมีส่วนร่วมเสมอในการรับฟังและเสนอทางโรงเรียน” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้องเต๋มักทำเป็นประจำ ได้แก่ การสนทนาการเมืองในที่สาธารณะ รวมทั้งในเว็บบอร์ดต่างๆจนเป็นที่มาของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย โดยน้องเต๋และน้องยศประธานกลุ่มนักเรียนฯ ได้รู้จักกันทางโลกไซเบอร์ “เต๋กับยศรู้จักกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยศเขาเข้ามาอ่านบทความเกี่ยวกับเรื่องการเมืองของเต๋ เขาเลยสนใจติดต่อให้มาเข้าร่วมกับทางกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) เรื่องนี้น้องยศเล่าว่า “ผมเห็นเต๋เขาโพสลงในบอร์ด

ประมาณว่า คอเดียวกัน แล้วเขากล้ามากที่จะใช้อีเมลแอดเดรส(E-mail address) ตัวเองด้วย ผมเลยชวนเขาเข้ากลุ่ม” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2549) ซึ่งในเวลานั้นน้องเต๋กำลังตั้งหน้าตั้งตาเตรียมตัวสอบแอดมิสชัน ประกอบกับอยู่ต่างจังหวัด จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการแถลงข่าวของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยได้ หากทำได้เพียงร่วมลงชื่อเป็นสมาชิกเพื่อแสดงเจตจำนงร่วมกันในสาเหตุ 14 ประการที่ไม่ต้องการให้ผู้นำรัฐบาลขณะนั้นบริหารประเทศต่อไป ภายหลังต่อมา น้องเต๋มีบทบาทอย่างมากในการประท้วงเรื่องแอดมิสชัน “เพราะว่าปีได้เป็นปีที่ใช้เป็นปีแรกแล้วประสบปัญหาหนักที่สุดจึงมีการประท้วง” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) เหตุผลที่ทำให้น้องเต๋ต้องออกมาประท้วงเพราะเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ควรจะมีผู้ออกมารับผิดชอบเพื่อที่จะได้มีการแก้ไขต่อไป “รู้สึกว่าเป็นความคิดของกระทรวงที่ไม่ได้มีการเตรียมการและปล่อยให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย แต่ละท่านที่อยู่ในกระทรวงเป็นผู้ที่ถูกเรียกว่ารัฐมนตรี ถูกเรียกว่าผู้มีความรู้แต่ปล่อยให้เกิดปัญหาที่ไม่ควรเกิดมากมาย ไม่ทราบที่ท่านได้ลงมาดูจากสถานการณ์จริงบ้างหรือไม่ แต่ไม่เห็นถึงการเตรียมการและสูญเสียเงินจำนวนมหาศาลกับการทำงานที่ผิดพลาดของกระทรวง แต่ไม่เห็นมีใครออกมารับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการออกมาประท้วงและแสดงความคิดเห็นในครั้งนั้น น้องเต๋เล่าว่า “การออกมาตอนแรกเพื่อนในกลุ่มก็ถามว่าพร้อมหรือเปล่า จะต้องเจออะไรอีกมากมายนะ เราก็บอกว่าพร้อม เพราะว่าการที่เราได้มีส่วนร่วมในประชาธิปไตยถึงแม้เป็นเรื่องเล็กน้อย ถ้ามันสามารถทำให้ประเทศไทยมองเห็นมุมมองของเราก็คงดีมากและกลุ่มเรามีประธานที่ดีมากๆคือ ยศ เขาค่อนข้างเป็นคนที่มีความรู้ด้านการเมืองมากทำให้เด็กกล้าที่จะเข้ามาทำงานตรงนี้” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ในเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องเต๋ ครอบครัวให้การสนับสนุนแต่ขอให้อยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจที่ยึดคุณธรรมศีลธรรมเป็นหลัก “อยากให้เขาทำอะไรก็ได้เพื่อสังคมที่จะทำให้อะไรในสังคมดีขึ้น แต่เขาอายุยังน้อย ยังไม่มีประสบการณ์ อยากให้เขาได้เรียนรู้สังคมการเมืองให้มากกว่านี้ การที่เขาคิดมันถูกหรือผิดแต่ตัดสินใจไม่ได้ เพียงแต่บอกเขาว่าหลักการคิดต้องยึดถือความจริงใจ ชื่อสัตย์ คุณธรรม ศีลธรรม ความเป็นคนถึงจะอยู่ยั่งยืน” (คุณแม่ศิริพล. สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2549)

การออกมาแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องเต๋ มีทั้งคนที่ดี และคนที่ชื่นชม และคำถามที่มักจะได้รับอยู่เสมอคือ การสงสัยว่ามีใครอยู่เบื้องหลังหรือไม่ น้องเต๋ อธิบายถึงเรื่องนี้ว่า “ก็ไม่ได้คิดอะไรหรอกครับ เพราะว่าคนเราทำอะไรก็คงมีคนที่ดีกับเราและคนที่ร้าย กับเรา ดังนั้นการที่จะมีคนพูดแบบนี้ก็คงไม่แปลกหรอกครับเวลาจะทำให้ทุกสิ่งกระจ่างขึ้นมาได้ ครับ ความลับไม่มีในโลกด้วยเพราะว่าเราเองก็รู้ว่าตัวเราเองทำอะไร อีกอย่างนะครับคือทองก็ ยังคงเป็นทองแม่สอนมาถึงแม้จะไปอยู่ที่ใดหลอมละลายเท่าใดแต่ทองก็ยังคงเป็นเนื้อทอง ตลอดไป” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องเต๋กล่าว สรุปสุดท้ายไว้อย่างประทับใจว่า “ตราบไต่ที่นักการเมืองทำการใดๆที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ประเทศ พวกเราก็จะมาสู้่อีกครั้ง แม้แลกด้วยชีวิตก็ยอมเพราะเด็ถือว่า กว่าจะมีประเทศวันนี้เลือด บนแผ่นดินเราก็มากมายแล้ว ช่วยไม่ให้ประเทศของเราถูกทำลายลงแค่เท่านี้ที่เราทำได้ก็ยินดี”

ตารางที่ 4-48: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องเต๋

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - เป็นคณะกรรมการนักเรียน ประธานชุมนุมดาราศาสตร์ - แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ - เข้าร่วมกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - เข้าร่วมประท้วงกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแอดมิสชัน - บทบาทเป็นผู้สื่อข่าวแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

กรณีศึกษาที่ 9 นางสาวอังศุศร : กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

นางสาวอังศุศร หรือ น้องอิม อายุ 17 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ในแผนกวิทย์-ศิลปกรรม ผลการเรียนอยู่ในระดับดีด้วยเกรดเฉลี่ย 3.43 น้องอิม เป็นผู้หญิงที่มีบุคลิกมั่นใจในตัวเอง ยิ้มเก่ง อธิบายดีช่างพูดช่างคุยเข้ากับคนอื่นได้ง่าย ชอบพูด ชอบอธิบาย พูดจาชัดถ้อยชัดคำและไพเราะมากแต่ในบางครั้งก็พูดคุยในเรื่องซึ่งน้องอิมไม่เห็นด้วยจะมีการประชดประชันบ้างตามประสาผู้หญิง น้องอิมพูดถึงตัวเองว่า “ลักษณะนิสัยส่วนตัวเป็นคนไม่หยุดนิ่ง ออกแนว Hyper(ไฮเปอร์)นิดๆแต่ก็ไม่ได้เป็นนะคะ ถ้าอิมทำอะไรก็จะตั้งใจและพยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่เพื่อให้มันสำเร็จอย่างที่เรากำลังจะได้ไม่ต้องมาเสียใจภายหลัง อิมจะเต็มที่กับทุกอย่างที่ทำ กล้าแสดงออก มั่นใจในตัวเอง มีความเป็นผู้นำ เป็นคนสู้คน ชอบลองอะไรใหม่ๆ ชอบท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆ เที่ยวธรรมชาติ เดินป่า ชอบเข้าค่าย ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพราะได้รู้จักคนใหม่ๆ ได้ทำกิจกรรมใหม่ๆ เป็นคนลุยๆ ไม่ค่อยห่วงตัวเองเท่าไร ไม่ห่วงสวยเพราะไม่สวย” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องอิมเล่าว่า

ตัวเองมักโดนเพื่อนในกลุ่มนักเรียนพากันล้อว่าเป็นญาติกับนายกะทักชนิด เพราะใบหน้า รูปเหลี่ยมที่โดดเด่น ซึ่งเจ้าตัวนั้นไม่ยอมเหมือนเป็นที่สุด น้องอิมเล่าประวัติโดยย่อมากเพราะ น้องอิมบอกผู้วิจัยว่า ชีวิตครอบครัวของตนเองนั้นแสนจะธรรมดาราบเรียบ สถานภาพทาง เศรษฐกิจครอบครัวอยู่ในระดับดี น้องอิมมีพี่น้อง 2 คน เป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัว พี่ชาย ทำบริษัทรับorganizationซึ่งพี่ชายแยกไปอยู่บ้านตัวเอง ส่วนน้องอิมอยู่หอ คุณพ่อดูแลร้านอาหาร คุณแม่เป็นแม่บ้านช่วยคุณพ่อดูแลร้านอาหาร ครอบครัวจึงไม่ได้อยู่ร่วมกัน การดำเนินชีวิตเหมือน วัยรุ่นปกติ “ถ้าเป็นช่วงก่อนเอ็นท์ก็จะเริ่มอ่านหนังสืออยู่ที่หอกับเพื่อนๆก็คุยได้ทุกเรื่อง เป็นสาว ช่างเม้าท์อยู่แล้ว ไม่ค่อยมีความลับอะไรกับใครเค้าไม่มีเวลาเล่นกีฬา” (อังศุคร. กลุ่มนักเรียนเพื่อ ประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ชีวิตประจำวันเหมือนวัยรุ่นธรรมดาทั่วไป ถ้ามี เวลาว่างส่วนใหญ่ก็จะเล่นอินเทอร์เน็ต น้องอิมชอบ Kelly Clarkson, Linkin Park, Black Eye Pea มี Nicole Kidman และ Johny Depp เป็นนักแสดงคนโปรด “Idol ของอิมคือ พี่สาว (ญาติ) เพราะบุคลิกที่เป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจ ลุย ให้อิสระกับชีวิตในการทำสิ่งต่างๆ มีนิสัยหลายๆอย่าง ที่คล้ายกัน แต่ภาพโดยรวมก็ไม่เหมือนกันเลย” (อังศุคร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) แต่ผู้วิจัยและเพื่อนในกลุ่มนักเรียนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า น้องอิมมีบุคลิกอย่างที่ชอบและอยากเป็นนั้นทุกประการทั้งความมั่นใจในความคิดและโดยเฉพาะ การแต่งตัวที่ไม่ยึดติดกับแฟชั่น สังเกตได้จากวันที่พบน้องอิมใส่เสื้อยืดตัวใหญ่โดยมียางรัดดูม ัดอยู่ข้างหลังซึ่งผู้วิจัยเข้าใจว่าน้องอาจจะลืมเอาออกเมื่อตอนออกจากบ้านแต่น้องอิมอธิบายว่า ไม่ใช่อย่างที่ทุกคนคิด เป็นความตั้งใจเพราะว่าเสื้อตัวใหญ่อยากให้มันดูตัวเล็กเข้าไปไม่รู้จะทำ อย่างไรเลยเอายางรัดไว้ คำตอบนี้ทำให้เพื่อนในกลุ่มที่ตั้งใจฟังคำอธิบาย “ซำกั๊ง” ไปตามกัน

คุณสมบัติสำคัญที่เพื่อนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยต่างพูดเป็นเสียง เดียวกันได้แก่ น้องอิมเป็นคนละเอียดลออถนัดดี ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องแอดมิสชันจึง ต้องเป็นหน้าที่ของน้องอิม “ถ้าเป็นการทำงานก็ค่อนข้างได้รับการไว้วางใจจากเพื่อนพอสมควร เพราะเป็นคนที่ละเอียดและคอยตามงาน แต่บางครั้งอาจจะละเอียดมากเกินไป เพื่อน เลย์บ่นว่าเหนื่อย” (อังศุคร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) แต่ เพื่อนในกลุ่มนักเรียนต่างชื่นชมการทำงานของอิม “อิมเขาละเอียดมาก ทำงานเรียบร้อยมาก เก็บทุกเม็ด” (ศิริพล. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549) “ตอนแอด มิสชันก็ได้อิมเขาเป็นคนเตรียมข้อมูล ตามข้อมูลครบ เขาจิกแก๊งแล้วละเอียดตรงต่อเวลามาก” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2549)

ตารางที่ 4-49: สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของน้องอิม

สรุปปัจจัยส่วนบุคคล
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี - สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว

น้องอิมต้องรับผิดชอบชีวิตตัวเองเพราะต้องอยู่หอ เนื่องจากบ้านอยู่ไกลจากโรงเรียนมากการเดินทางไปกลับใช้เวลานานและเหนื่อย “อยู่หอค่ะ ทุกคนรับผิดชอบตัวเองซะมากกว่า การตัดสินใจก็ชีวิตใครชีวิตมันไม่ค่อยได้มีอะไรที่มาตัดสินใจร่วมกันสักเท่าไร แต่ทุกคนค่อนข้างเคารพในการตัดสินใจของกันและกันนะคะจะไม่ก้าวก่ายกัน” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) และด้วยความที่ต่างคนต่างใช้ชีวิต น้องอิมจึงไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว “เรื่องการตัดสินใจในครอบครัวไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมเพราะที่บ้านจะเป็นอารมณ์ว่าต่างคนต่างตัดสินใจในชีวิตของตนเอง เรียกว่าเลี้ยงเหมือนเด็กอเมริกันก็ว่าได้ค่ะ ไม่รู้ทำไมเหมือนกัน” น้องอิมยกตัวอย่างการเลี้ยงแบบอเมริกันว่า “อิมไป backpack ก็ไม่ว่า โบกรถเที่ยวก็ไม่ว่า ลองเหล้าลองบุหรี่ยี่ก็ไม่ว่า เพราะพ่อแม่เขาถือว่าเราออกแล้วเขาไว้ใจ รู้ว่าเรารู้ตัวเองว่าจะติดไม่ติด” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) การเลี้ยงดูแบบที่ใช้เหตุผลและความไว้วางใจนี้เองทำให้น้องอิมกล้าที่จะพูดจะเล่า ไม่รู้สึกอึดอัดหรือถูกบังคับ “ที่บ้านอิมให้อิสระเต็มที่ในทุกๆเรื่อง เพราะปกติเวลาทำอะไรอิมจะบอกเองอยู่แล้ว ที่บ้านให้อิสระในการทำทุกอย่างจะไม่มีการลงโทษเลย จะเป็นแบบการสอนและตักเตือนมากกว่าถ้ามีอะไรที่เห็นว่ามันสมควร” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การที่ครอบครัวให้ความเคารพในความคิดและสิทธิการตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัวส่งผลให้น้องอิมไม่ได้พูดคุยเรื่องราวทางการเมืองกับคุณพ่อคุณแม่เท่าใดนัก ซึ่งน้องอิมให้เหตุผลว่า “เพราะแต่ละคนมีความเห็นแตกต่างกัน ต่อให้ชอบคนคนเดียวกันก็ตาม จึงหลีกเลี่ยงการพูดคุยเรื่องศาสนาและการเมืองเพราะถือว่าเป็นสิทธิของแต่ละคน” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) จะมีเพียงช่วงวัยเด็กที่น้องอิมได้มีโอกาสรับรู้เรื่องราวความเป็นไปทางการเมืองเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาในเหตุการณ์เดือนตุลาและพฤษภาทมิฬ

“...คุณแม่จะเล่าเรื่องสมัยเหตุการณ์เดือนตุลาให้ฟัง ที่คุณน้าเคย
หายตัวไป จนนึกว่าเสียชีวิตไปแล้ว แต่ตอนกลับออกมาได้ โดยทาง
โรงพยาบาลให้สวมเสื้อคลุมแพทย์เพื่อหนีออกมา...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...ทราบบ้างค่ะแต่ไม่ละเอียดมากนัก ทราบในแง่ของคนที่ประสบ
เหตุการณ์ ฟังจากที่คุณแม่เล่า อิมรู้สึกถึงคำว่า ประชาธิปไตยไม่มี
จริง เพราะคนไทยไม่มีสิทธิเสรีภาพทางความคิด จนกลุ่มนักศึกษา
ต้องถูกฆ่าอย่างเลือดเย็นและความจริงก็ไม่เคยถูกเปิดเผยเกี่ยวกับ
เหตุการณ์เหล่านั้น...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

“...คุณพ่อคุณแม่จะเล่าเหตุการณ์ช่วงสมัยท่านเป็นนักศึกษาให้ฟัง
ช่วงที่เกิดพฤษภาทมิฬอะไรทั้งหลาย สงบลงได้อย่างไร ทำให้รู้สึกถึง
ความสมานฉันท์ของคนไทยภายใต้ร่มพระบารมีของในหลวง...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

การรับรู้ถึงเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้น้องอิมมีความรู้สึกถึง
คุณค่าการได้มาของประชาธิปไตยและความจงรักภักดีที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ คุณ
พ่อคุณแม่จึงเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้น้องอิมเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตแบบเสรีประชาธิปไตย และมีความ
เข้าใจความเป็นไปทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมืองจากเพื่อน

สำหรับน้องอิมการเมืองการปกครองมักเป็นประเด็นที่ผู้หญิงไม่ค่อยให้ความสนใจ
สนใจ นำมาพูดคุยในวงสนทนาแต่จะมีการแลกเปลี่ยนทางความคิดเห็นกันบ้าง ถ้าการเมืองช่วง
นั้นมีประเด็นร้อนทางสังคม “พูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้างค่ะ ก็คุยเวลาว่างจากคาบเรียน
โดยเฉพาะช่วงใกล้ๆเลือกตั้งนี่จะเมาท์เป็นพิเศษ” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย.
สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) เมื่อน้องอิมไม่เข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการเมือง “เพื่อน” จะเป็นบุคคล
ที่รองลงมาจาก “คุณพ่อคุณแม่” ที่น้องอิมมักสอบถาม “เวลาที่อิมไม่เข้าใจในเรื่องการเมืองก็จะ
ถามพ่อแม่และเพื่อนนี่ล่ะค่ะ” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน
2549) “อิมเขาชอบมาถามผมว่าเรื่องนั้นเป็นยังไง เรื่องนี้เป็นยังไง เพราะเขาไม่ค่อยได้ติดตาม คือ
เขาจะรู้อย่างเดียวว่า เขาไม่ชอบทักษิณเพราะทักษิณโกงชาติ” (ยศ. ประธานกลุ่มนักเรียนเพื่อ

ประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องยศและสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยจึงมีหน้าที่ให้ข้อมูลความเคลื่อนไหวทางการเมืองแก่น้องอิม

ด้วยความที่เป็นคนช่างคุยน้องอิมจึงมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอย่างมากในการออกมาเคลื่อนไหว เรื่องการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือที่เรียกสั้นๆว่า แอดมิสชั่น เพราะในช่วงนั้นเป็นเวลาที่น่า้องอิมสอบเสร็จแล้ว จึงมีเวลาให้กับเรื่องนี้ได้เต็มที่ น้องอิมจึงศึกษาข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ เพื่อเตรียมข้อมูลมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในประเด็นนี้อยู่ตลอด ดังนั้นน้องอิมจึงมีกลายเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการตัดสินใจภายในกลุ่มเรื่องแอดมิสชั่น "มีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในกลุ่มเพื่อนมากแต่ก็ไม่ได้ถึงขั้นว่าเป็นเจ้ หรือเป็นตัวแม่ในกลุ่มเพื่อนนะคะ เพราะทุกคนก็มีสิทธิเท่าเทียมกันในการตัดสินใจ" (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) เป็นไปตามที่น้องอิมได้ให้ข้อมูลเรื่องนิสัยของตัวเอง ที่เป็นคนถ้าตั้งใจจะทำแล้วต้องทำให้เต็มที่ที่สุด น้องอิมจึงกลายเป็นแกนนำในการต่อสู้กับความไม่ถูกต้องเรื่องแอดมิสชั่น ส่วนหนึ่งที่ได้รับกรยอมรับมากจากในกลุ่มเป็นเพราะ การที่น้องอิมไม่ใช่ผู้เสียประโยชน์โดยตรงจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เพราะน้องอิมสามารถผ่านการสอบเพื่อเข้าเรียนคณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แล้ว แต่ด้วยเห็นว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นไม่มีผู้ใดออกมารับผิดชอบแม้แต่คนเดียว มีหน้าที่ยังผลักดันความผิดมาที่นักเรียน ทำให้น้องอิมทนไม่ได้ที่จะต้องออกมาแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ ผ่านรายการ "ถึงลูกถึงคน" ทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

การเรียนรู้ทางการเมืองจากโรงเรียน

ความรู้ทางการเมืองการปกครองที่น้องอิมได้จากโรงเรียนจะเป็นความรู้ทางการเมืองทั่วไป ในเรื่องเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย "ที่โรงเรียน อาจารย์เขาชอบนำข่าวการเมืองมาอัปเดตให้ฟังเรื่อยๆ โดยเฉพาะการคอร์รัปชัน" (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) รวมถึงกิจกรรมปลูกฝังประชาธิปไตยต่างๆ เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน การเคารพกฎระเบียบต่างๆเพื่อความสงบสุขของสังคมโรงเรียน "อาจารย์ก็สนับสนุนการเรียนรู้ทางการเมืองนะคะ แต่อาจารย์ก็ไม่ฝึกลงไปไหนเป็นพิเศษเพราะฝ่ายใดก็มีภารกิจกันทั้งนั้น" (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การเรียนรู้ทางการเมืองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนจัดเป็นตัวการสำคัญในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะในยุคของการย่อโลกมาอยู่ในมือ เวลาที่ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ของน้องอิมจะเป็นไป

เพื่อการศึกษามากกว่าเรื่องการเมือง นอกจากนั้นการที่ต้องอยู่หอพักไม่มีโทรทัศน์เป็นของตนเอง จึงเป็นอีกหนึ่งข้อจำกัดในการบริโภคข่าวสารของน้องอิม ประกอบกับน้องอิมไม่ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมากเหมือนสมาชิกในกลุ่มคนอื่นๆ เพราะต้องขะมักเขม้นกับการเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย การเรียนรู้ทางการเมืองที่ได้จากสื่อมวลชนสำหรับน้องอิมจึงเป็นส่วนน้อย จะมีบ้างกับสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์และวิทยุ

“...ปกติจะดูช่องเคเบิลเป็นส่วนใหญ่ที่หอพัก ในห้องไม่มีโทรทัศน์ อิมมักติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์เป็นหลักค่ะ...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

“...ติดตามข่าวการเมืองจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์และไทยรัฐ เพราะที่หอรับ...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

“...ติดตามข่าวจากวิทยุพวกช่วงข่าวต้นชั่วโมงจากสถานี 95.5 เวิร์จิ้นเรดิโอ...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-50: ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมืองของน้องอิม

ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง
<p>ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้อิสระทางความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว - การถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ 14 ตุลา, 6 ตุลา และพฤษภา 2535 <p>เพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนในกลุ่มนักเรียนฯ <p>สื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, เดลินิวส์ - รายการข่าวประจำวัน - รายการข่าวต้นชั่วโมงจากสถานีวิทยุ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของน้องอิม ส่วนหนึ่งมาจากความรู้ความเข้าใจที่น้องอิมคิดว่าตนเองพอมีในระดับหนึ่ง แต่อาจไม่มากเท่าเพื่อนหลายคนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย เริ่มที่เรื่องของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ที่ได้ชื่อว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับ

ประชาชน” น้องอิมมองว่า “ก็อ้างว่าคำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก แต่จริงๆ แล้วก็ผลประโยชน์ของพวกนายทุนอยู่ดี ดูได้จากสภาพสังคมหลังจากที่มีรัฐธรรมนูญฉบับนี้สิคะ” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549) ตามด้วยเรื่องการบริหารงานของรัฐบาลเรื่องนโยบายประชานิยม “มันเป็นอะไรที่เหมือนจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนเต็มที่ เหมือนจะมีข้อดีตามหลักการ แต่มันก็ยังมีการเอื้อผลประโยชน์แก่บางกลุ่มอยู่ดี” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

น้องอิมยังเสริมอีกว่า “กลุ่มทักษิณเป็นตัวอย่างของเผด็จการอำนาจนิยม การใช้อำนาจปกครองแต่ฝ่ายเดียวโดยไม่สนใจผู้อื่น เรียกว่าเอาแต่ตัวเอง” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549) พร้อมยกตัวอย่างการใช้อำนาจว่า “องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญคือองค์กรที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาล เอาไว้ตรวจสอบรัฐบาล เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินไซ้ใหม่คะ แต่ในความเป็นจริงก็ไม่เห็นมีองค์กรไหนอิสระเลย ถูกแทรกแซงหมด” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549) ถ้าเช่นนั้นจะมีวิธีใดที่จะแสดงออกถึงความไม่พอใจ น้องอิมเลือกวิธีที่ “ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยล่าวาทยชื่อ ถอดถอนหรือเสนอกฎหมาย” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549)

สำหรับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการชุมนุมประท้วงนั้น น้องอิมมีทัศนคติที่ต่างจากสมาชิกคนอื่นดังนี้ “การชุมนุมประท้วงรัฐบาลเป็นสามารถทำได้เพราะประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็น แต่อิมก็ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมที่มีการใช้คำหยาบคาย น่าจะใช้สมองมากกว่าดีแต่ด่ากันบนเวทีเหมือนคนไร้การศึกษา” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์. 16 กันยายน 2549) จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้น้องอิมไม่เข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเหมือนเพื่อนคนอื่นในกลุ่ม

ตารางที่ 4-51: ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของน้องอิม

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับความหมาย อุดมการณ์ของประชาธิปไตย - ความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ได้แก่ สิทธิในการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากอาวุธ, สิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง , องค์กรอิสระและการตรวจสอบ - ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของรัฐบาล นโยบายประชานิยม, สนามบินสุวรรณภูมิ

ส่วนที่ 4 สำนักทางการเมือง

เนื่องจากในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยมีสมาชิกเป็นผู้ชายเสียส่วนมากจึงเกิดคำถามว่าผู้หญิงหายไปไหน ทำไมไม่ค่อยมีนักเรียนหญิงออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการเมืองคงไม่ใช่เรื่องที่ผู้หญิงสนใจ น้องอิมในฐานะสมาชิกผู้หญิงส่วนน้อยให้ความเห็นว่า “จริงๆถ้าจะบอกว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องของผู้หญิงคงเป็นเรื่องที่แปลกอยู่นะคะ เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับทุกคน แม้แต่เด็กไปจนกระทั่งคนชรา ทุกคนมีส่วนจากผลจากการเมืองทั้งนั้น ทรายไต้ที่อยู่ได้ร่วมการเมืองนั้น คงไม่ใช่ไม่สนใจหรอกค่ะแต่เขาสนใจอย่างอื่นมากกว่าค่ะ” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) เรื่องความสนใจตระหนักรู้ตนเองในทางการเมืองนั้นน้องอิมกล่าวว่า “ความสนใจเรื่องการเมืองเป็นสิทธิของเราทุกคนที่จะรับรู้ผลที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของนักการเมือง เพราะแน่นอนว่ามันย่อมส่งผลกระทบต่อเราทุกคนแน่ๆ” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องอิมสรุปแบบประชิดเล็กๆว่า “การเมืองไม่เป็นเรื่องไกลตัวค่ะเพราะคนที่ปกครองเรา อยู่ภายใต้เกมส์การเมือง” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ดี ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพซึ่งน้องอิมยอมรับโดยหลักการ “ตามทฤษฎีเสรีภาพของประชาชนมีมากที่สุดในการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ใช่อีกค่ะ แต่ดูจากประวัติศาสตร์แล้วสมัยระบบพ่อปกครองลูก ประชาชนก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องในสิ่งที่ไม่ถูกต้องด้วยการไปตีกลองแต่ก็ยังไม่มีความเคารพในผู้ปกครองอยู่ ในปัจจุบันนี้เราก็เป็นประเทศประชาธิปไตยกำลังพัฒนาไม่เคยเข้าขั้นคำว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงสักที” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องอิมมีทัศนะว่าประเทศไทยยังไม่พร้อมประชาชนยังขาดความเข้าใจที่แท้จริงยังมองประชาธิปไตยเป็นเพียงแค่การเลือกตั้ง

“...ระบบประชาธิปไตยไม่เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะคนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกสอนมาให้คิด แต่ถูกสอนมาให้ทำตามมากกว่า คนไทยไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบความยุ่งยาก เหมือนกับว่า เขาว่าไงก็ว่าตามนั้น ไม่อยากให้มีปัญหาอะส่วนใหญ่นี่ยังไม่ค่อยมีใครเข้าใจความหมายของ สิทธิเสรีภาพ ที่ตนพึงมีอย่างจริงจัง เมื่อไม่เข้าใจ คนอื่นก็ปฏิบัติกับเราอย่างคนไร้สิทธิเช่นกัน...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...ถ้าเป็นประเทศไทยคงต้องใช้อำนาจเด็ดขาด เพราะคนไทยจะ อ้อยอิ่ง เรื่อยๆ ในหลายๆอย่าง ตามสภาพความเป็นอยู่ที่สบายไม่ได้ ต้องมารีบร้อน จริงๆสภาพภูมิประเทศก็มีผลนะคะ อากาศบ้านเราก็ เรื่อยๆ ถือว่าดีเลยทีเดียวกว่าเทียบกับต่างประเทศ คนในทะเลทราย ถ้ากลางวันก็ร้อนมากกลางคืนก็หนาวมาก เขาจะมีความตื่นตัว ตลอดเวลาและด้วยการถูกปลุกฝัง ถูกสอนมาให้เป็นคนว่านอนสอน ง่ายไม่ใช่พวกสู้รบตา...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...ทำไมในประเทศไทยยังมีการแจกใบเหลืองใบแดงละคะ ก็เพราะ คนไทยไม่เข้าใจประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การเลือกตั้งจึงเป็น หลักประกันว่าจะได้ตัวแทนของประชาชน ถ้ามีเงินและนโยบายโดน ใจคนหรือโดนต่อมความจนนั่นเอง...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

นอกจากทัศนคติเรื่องประชาธิปไตยดังกล่าวแล้ว น้องอิมยังได้วิเคราะห์ถึง นโยบายประชานิยมและปัญหาที่ประชาธิปไตยที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นเพราะสาเหตุ มาจาก

“...ต่อให้มาจากการซื้อเสียง เราก็เป็นคนที่ไปกาเองจะโทษชาวบ้าน ก็ไม่ได้ว่าเค้าไม่มีความรู้ถึงยอมขายเสียง เพราะคนที่มีความรู้ มีเงิน มากกว่าเขา ไม่ไปให้ความรู้เขา ให้เขาทำมาหาเลี้ยงชีพให้ได้มากจน ไม่เห็นค่าของเงินที่มาซื้อเสียงนั้นอยู่ดี...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...การเอาเรื่องเศรษฐกิจมาต่อรองต่อใจของคน ประเทศไทย คนส่วนใหญ่ก็ยังไม่ค่อยรู้ถึงคนที่รวยที่สบายก็เลยเห็นค่าของสิ่ง เหล่านี้ เราไปโทษเขาไม่ได้ ถ้าเราไม่มีเราก็ต้องเห็นค่าของมัน เช่นกัน...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“คนไทยไม่เคยถูกสอนให้กล้าคิด กล้าตัดสินใจ”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ดังนั้นอุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงอยู่ที่ “คนไทย” เพราะคนไทยยังไม่พร้อมต่อระบอบประชาธิปไตย ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองที่ตัวเองอยู่ภายใต้การปกครอง พร้อมกับยกตัวอย่างว่า “เหมือนสุวรรณภูมิอย่าไปโทษสถาปนิก ถ้ามันจะร้อนเพราะไม่มีใครบังคับให้คุณจ้างสถาปนิกชาวต่างชาติ เขาออกแบบที่เยอรมันที่ซีกาโกไม่มีปัญหาแต่ประเทศไทยอากาศเหมือนที่นั่นหรือก็ไม่ใช่ แล้วเขาออกแบบมาเราเอาแบบเขามาปรับแก้โดยไม่เข้าใจอย่างแท้จริงว่าเขาออกแบบมาเพื่ออะไร ทำให้เกิดปัญหาตามมาที่ว่าอาคารก็ร้อนเกินไป โครงสร้างเหล็กที่กระจุก หลังคารั่วเพราะบ้านเราไม่มีช่างที่เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างเหล็กมากนัก เมืองไทยยังสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นส่วนใหญ่ เราโทษเขาไม่ได้ เขาเก่งแต่เรานี้สิหวังเหาะเชื่อเสียงเขาแล้วดันทำให้เขาชื่อเสียงอีก” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-52: สำนักทางการเมืองของน้องอิม

สำนักทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนเป็นเรื่องใกล้ตัว - ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ - ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี - อุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยคือ การศึกษาและจริยธรรม นักการเมือง

ส่วนที่ 5 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

จากคำกล่าวที่ว่า การปกครองที่ดีนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี น้องอิมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง พร้อมเสริมว่า “ไม่ใช่คนทุกคนที่จะมีโอกาสได้ปกครองประเทศ ในเมื่อคุณเสียสละตัวเองไปอยู่ตรงนั้นแล้ว ก็เท่ากับดูแลอนาคตของคนในปกครองคุณเอาไว้ มันคือหน้าที่ของคุณที่จะต้องทำให้คนในปกครองคุณมีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) แต่โดยธรรมชาติแล้วรัฐบาลไม่สามารถสนองความต้องการ ความพึงพอใจของประชาชนทุกคนได้ “จริงๆ แล้วต่อให้รัฐบาลทำดีแค่ไหนก็ไม่มีทางที่จะทำให้ใครพอใจได้เต็มที่ เพราะคนในประเทศมีก็สิบล้านคน แต่ละคนก็ต่างกันออกไปแต่ถ้าฟอนเฟะและหาผลประโยชน์มากเกินไปก็ต้องออกมาเรียกร้องสิทธิของเราอาจมีการล่ารายชื่อถอดถอน” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ดังนั้นในการบริหารงานหรือกำหนดนโยบายใดๆ น้องอิมจึงเห็นควรให้มีการทำประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อนดำเนินการ

“...ทุกความคิดเห็นของประชาชนย่อมประโยชน์ต่อการทำงานของ
รัฐบาล ในการศึกษาความต้องการ ความเป็นอยู่ของคนในปกครอง
ของตน แต่ต้องรู้จักถ่วงน้ำหนักว่าความคิดเหล่านั้น เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อ
คนโดยรวมหรือไม่หรือเป็นเพียงจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...ในการกำหนดนโยบายใดๆ รัฐบาลก็ควรจะมีการปรึกษา
ผู้เกี่ยวข้องในด้านนั้นๆ ไม่ใช่โคมลอยขึ้นมาเอง...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...เห็นด้วยกับการทำประชาพิจารณ์ โดยผ่านการถ่วงถ่วง
นโยบายจากรัฐบาลและผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้องในสาขานั้นๆ เพื่อ
ร่วมหารือถึงสิ่งที่เหมาะสม แต่ก็ควรเป็นการทำประชาพิจารณ์
ในเฉพาะกลุ่มหากจะถามเรื่องแอดมิสชันจากแม่ค้าก็ไม่ได้ จะถาม
เรื่องลิขสิทธิ์จากนักเรียนก็ไม่ใช่อยูดี แต่หากถามจากนักเรียนที่เป็นผู้
ชื่อนั้นก็คืออีกโจทย์หนึ่งที่ต้องนำมาคิด...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...แต่ก็ไม่เห็นด้วยถึงขั้นที่ต้องเอา ศิลปินหรือผู้ทำงานในวงการ
บันเทิงมาลงสมัครเลือกตั้ง เพียงเพื่อเข้ามาหารือในด้านนี้ เพราะ
การเข้ามาทำงานนั้นหมายถึงงานทุกด้าน โดยเป็นตัวแทนของ
ประชาชน ซึ่งประชาชนคือคนทุกอาชีพ ทุกวัย ไม่ใช่เฉพาะด้านใด
ด้านหนึ่ง ต้องโฟกัสภาพรวมของประเทศได้...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ความเข้าใจในการบริหารงานของผู้นำทางการเมืองของน้องอิมนั้นสรุปว่า “ผู้นำ
มักกล่าวพองตัวกันว่าตัวเองเป็นพระเจ้าผู้สร้างโลกปานั้นเลยทีเดียวเพราะมีอำนาจอยู่ในมือ
จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ ไม่มีใครทำอะไรพระเจ้าได้ แต่ตามจริงแล้วจะทำยังไง หากวันหนึ่งคน
เล็กศรัทธาในพระเจ้า นั่นก็เท่ากับว่าวันนั้นคุณไม่มีตัวตนนั่นเอง” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อ
ประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) กับประเด็นที่ว่าหากน้องอิมได้มีโอกาสเป็น
ผู้บริหารประเทศน้องอิมตอบอย่างรวดเร็วทันใจและมั่นใจแถมประชิดเล็กน้อยว่า ปัญหาที่น้องอิม
อยากเข้ามาดำเนินการแก้ไขมี 3 เรื่องได้แก่ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการวางผังเมือง

“...ถ้าอิมมีโอกาสได้บริหารประเทศคงหนีไม่พ้น ปัญหาเศรษฐกิจ ไม่ใช่เพราะเป็นปัญหาที่ทำแล้วเอาใจคนส่วนมากนะคะ แต่เพราะว่าเป็นความคล่องตัวของประเทศชาติมากกว่า ถ้าประเทศไม่มีเงินการ จะแก้ปัญหาอื่นๆ ก็คงทำไม่ได้เช่นเดียวกัน...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...อีกปัญหาหนึ่งตอนนี้คือเรื่องสภาพแวดล้อมที่ไม่เคยเห็นนโยบาย พรรคการเมืองไหนที่จะจัดการเรื่องเหล่านี้ หรือเป็นเพราะเขามองว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นคนที่ไม่เข้าใจคำว่า global warming มากไปกว่าคำว่า จน ก็อาจจะเป็นได้นะคะ...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...อิมว่าปัญหานี้มันส่งผลกระทบต่อทั้งโลก ไม่เพียงแต่ประเทศเรา อีกไม่ถึง 8 ปี ระดับน้ำทะเลจะขึ้นสูงกว่าตอนนี้ถึง 2 เมตร ถึงเวลานั้นคงไม่มีที่ประชุมรัฐสภาคะ แต่ก็อย่างว่านะคะใครจะสนละ ในเมื่ออีก 8 ปีก็เปลี่ยนรัฐบาลแล้ว...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

“...อีกปัญหาที่น่าจับขึ้นมากคือ ปัญหาการจัดวางผังเมืองต่อให้มี ระบบคมนาคมที่ดีขนาดไหน แต่ผังเมืองยังเป็นเมืองได้โตะแบบนี้ ก็คงทำให้การวางแผนอะไรเป็นไปอย่างลำบาก มีคอนโดขึ้นเยอะ มากโดยไม่มีการค้าไปถึงความหนาแน่นและปัญหาสังคม ปัญหา การจราจร ความแออัดที่จะตามมา...”

(อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ในขณะที่ยังเป็นนักเรียนหรือเป็นประชาชนธรรมดาจะมีวิธีการที่จะเข้าไปแก้ไข หรือมีบทบาทหรือเสนอความคิดเห็นต่อการบริหารประเทศได้อย่างไร น้องอิมเสนอความเห็นได้ อย่างลึกซึ้งว่า “ถ้าอยากให้รัฐบาลรับฟังความคิดเห็นและความต้องการ อิมจะทำให้เป็นข่าว เพราะว่าคนยิ่งใหญ่ในที่แจ้งไม่เคยสนใจคนตัวเล็กๆทั้งหลายที่พยายามจะเสนอความคิดเห็นผ่าน มุมมองเล็กๆที่สามารถทำให้ยิ่งใหญ่ได้ ถ้าเขาคอนนั้นไม่ทำให้ตัวเองยิ่งใหญ่และเป็นจุดสนใจ เท่าเทียม” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) พร้อม ยกตัวอย่างการแสวงหาช่องทางแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเคลื่อนไหวเรื่องแอดมิสชัน “ช่วง แอดมิสชันนั้นก็อาศัย “สื่อ” ในการช่วยทำให้เรื่องนี้เข้าไปอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ที่เล่นการเมืองอยู่

นั่นแหละ และทำให้มีการจับไปเป็นประเด็นโจมตีกันระหว่างรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน ใครจะรู้ว่าการยื่นมือมาช่วยของพรรคฝ่ายค้านเป็นไปด้วยบริสุทธิ์ใจแค่ไหน แต่ ณ จุดนั้น เราก็ต้องรู้จักน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่ากันไป ต่างฝ่ายก็ต่างได้สิ่งที่ตนเองต้องการ” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ไม่เพียงการหาช่องทางแสดงออกทางความคิด น้องอิมยังมีความคิดว่า “ในอนาคตอิมอยากเข้าไปมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับชาติในระดับนี้ แต่ยังไม่มีความศรัทธาในพรรคการเมืองใดๆทั้งสิ้นในปัจจุบัน อยากเป็นหนึ่งพลังในการแก้ปัญหาให้ประเทศทำให้ประเทศของเราอยู่มาอยู่ไปอีกนาน แต่ไม่ต้องการทำงานภายใต้การจูงจมูกของกลุ่มใดทั้งสิ้น” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) และด้วยคติประจำตัวของน้องอิมที่ว่า not born to be but will be และ one man can change the world แสดงให้เห็นว่าน้องอิมจะไม่จำนนต่อเรื่องใดง่ายๆ จึงไม่แปลกใจที่จะพบเห็นน้องอิมออกมาแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่คิดว่าไม่ถูกไม่ต้องอยู่เฉยๆ

ตารางที่ 4-53: ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของน้องอิม

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าตนเองเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาล - เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพสามารถเปลี่ยนแปลงการเมือง - เชื่อว่าตนเองมีวิธีที่จะเข้าไปมีอิทธิพลและมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

น้องอิมเคยร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและเป็นคณะกรรมการโรงเรียน “อิมเคยเป็นประธานคณะกรรมการกิจกรรมชมรมช่วงอายุ 5.5 ค่ะ เป็นตำแหน่งที่ควบคุมชมรมทั้งหมดในโรงเรียน เคยร่วมออกความเห็นนโยบายของโรงเรียน โดยเฉพาะนโยบายเรื่องการจัดกิจกรรมของกลุ่มชมรมต่างๆ การเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมและแนวชมรมในฐานะกิจกรรมวันพัฒนาศักยภาพการดำรงตน (ปฐมนิเทศ) จากเดิมที่เป็นการเข้าไปนั่งฟังรูปแบบชมรมต่างๆ แล้วจตุ ก็เป็นการเล่นเกมทอยลูกเต๋ายักษ์ โดยไปตกที่กิจกรรมใดก็จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับชมรมนั้น พร้อมเอากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชมรมนั้นๆ มาให้น้องแข่งกันด้วย เพื่อให้น้องๆ ไม่น่าเบื่อเพราะตอนตัวเองเข้ามา ม.4 จะรู้สึกที่น่าเบื่อมาก” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้องอิมบอกว่า ตัวเองนั้นมีส่วนร่วมในเรื่องนี้น้อยมากแต่น้องอิมติดตามอยู่เสมอคือ “ติดตามนโยบายแต่ไม่ฟังคำปราศรัยเพราะรู้สึกว่าจะไม่ว่าพรรคใดก็เป็นการคุยไม้และใช้หลักจิตวิทยาในการชักจูงชวนเชื่อทั้งนั้น อิมยังไม่เห็นนโยบายพรรคการเมืองไหนที่ครอบคลุมปัญหาในประเทศไทยได้อย่างแท้จริงเลย ที่เห็นส่วนมากก็เป็นนโยบาย

ด้านเศรษฐกิจ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนสนใจแต่เรื่องเงิน ค่าครองชีพ รายได้ ภาษี กันมากกว่าหลายพรรคจึงมีนโยบายการจัดการด้านพวกนี้มาก ซึ่งก็ดูจะได้ผลดีพอสมควร” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) รวมถึง “เคยตั้งกระทู้หรือเขียนข้อความแสดงความคิดเห็นทางอินเทอร์เน็ต” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) และการเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยนั้นมีที่มาจาก “รู้จักยุคครั้งแรกเป็นการรู้จักเขาฝ่ายเดียว คือรู้ว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนเดียวกันกับเราที่ออกมาพูดถึงรัฐบาลในขณะนั้น ค่อนข้างชื่นชมในแง่ที่มีความกล้าและเชื่อมั่นในสิ่งที่ตัวเองรู้สึกสิ่งที่ตัวเองคิด” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) ซึ่งน้องอิมเห็นด้วยในแถลงการณ์ทั้ง 14 ข้อ แต่ไม่ได้ร่วมเคลื่อนไหว เนื่องจากช่วงนั้นเป็นกังวลเรื่องการสอบเข้าศึกษาต่อมากกว่า จากนั้นมีโอกาสได้ร่วมทำงานในกลุ่มนักเรียนฯอย่างจริงจังในช่วงเคลื่อนไหวเรื่องปัญหา แอดมิสชัน ได้เข้าร่วมสนทนาในรายการถึงลูกถึงคนด้วยกัน

การทำประชาพิจารณ์เป็นอีกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้องอิมอยากเข้าร่วม “อิมยังไม่เคยทำประชาพิจารณ์เลยคะ ก็คิดอยู่เหมือนว่าประชาพิจารณ์มันไปกระจุกตัวแอบซ่อนอยู่เฉพาะกลุ่มบุคคลหรือเปล่า เราเลยไม่เคยได้มีส่วนร่วมเลย” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การที่น้องอิมออกมาแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาแอดมิสชันนั้นเพราะเห็นว่าระบบนี้ก่อให้เกิดปัญหาต่อนักเรียนอย่างมาก “ประเทศไทยค่อนข้างวุ่นวาย อยากทำอะไรทำ อยากปรับอะไรปรับ ไม่มีการวางแผน มีแต่แผนระยะยาว แต่ลืมแผนการสำหรับวันปัจจุบัน เลยทำให้ดูเหมือนว่าเป็นตัวระบบที่มีปัญหาและอีกอย่างการที่เรานำมาใช้ เรียกว่า การนำมาปรับ เราไม่ได้นำ True admission มาใช้ ต้องเรียกว่าเป็น Thai admission มากกว่า โทษตัวระบบไม่ได้ ต้องโทษเราที่นำมาใช้โดยไม่มีความพร้อม ไม่มี ความเข้าใจในระบบอย่างแท้จริง ไม่มี ความเข้าใจในตัวผู้ที่จะใช้ขออยากแท้จริง นั่นคือนักเรียน ว่ามีความพร้อมแค่ไหน หน่วยงาน โรงเรียน มีความพร้อมแค่ไหน” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549) น้องอิมพูดทิ้งท้ายไว้ว่า “จริงๆอิมว่าทุกระบบเป็นระบบที่ดีไม่ว่าจะระบบการเมืองหรืออะไรก็ตาม แต่อยู่ที่ว่าสังคมที่ที่เราจะนำมาใช้เหมาะกับระบบนั้นหรือยัง ประเทศไทยเหมาะกับระบบนี้หรือไม่ คงจะเหมาะในสักวันหนึ่ง” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

การออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของน้องอิมเป็นเช่นเดียวกับสมาชิกในกลุ่มนักเรียนฯคนอื่นๆที่ได้รับทั้งคำชมและข้อสงสัย โดยเฉพาะประเด็นที่ว่า มีผู้ใหญ่เสียมสอนหนุนหลัง ซึ่งน้องอิมอธิบายเรื่องนี้ด้วยที่ท่าสงบนิ่งว่า “ก็คงทำอะไรเขาไม่ได้ ในเมื่อเขาอยากจะทำ

อย่างนั้น คงทำได้แค่ออกมาบอกว่าทุกสิ่งที่ทุกอย่างที่เราทำมาจากการตัดสินใจของเราเอง ผู้ใหญ่ที่เราเคารพรับรู้แต่ท่านให้อิสระเราในการตัดสินใจ หากมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นเราก็จะรับผิดชอบด้วยตนเองทั้งหมด” (อังศุศร. กลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย. สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2549)

ตารางที่ 4-54: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของน้องอ๋อม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - เป็นคณะกรรมการนักเรียน - เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย - เข้าร่วมประท้วงเรื่องแอดมิสชัน - เป็นผู้สื่อข่าวสารแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์

ตารางที่ 4- 55 : สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ชื่อ-นามสกุล	เพศ	อายุ	ระดับชั้น	ระดับผลการเรียน	โรงเรียน	สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
ยศ	ชาย	18	ม.6	ดี (3.01)	เตรียมอุดมศึกษา	ดีมาก
ศิวาวุธ	ชาย	18	ม.6	ดีมาก (3.7)	เตรียมอุดมศึกษา	ดี
ภัทรนันท์	ชาย	17	ม.5	ดี (3.0)	เตรียมอุดมศึกษา	ดีมาก
ชัยวุฒิ	ชาย	17	ม.5	ดี (3.3)	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	ดีมาก
ณภัทร	ชาย	16	ม.5	ปานกลาง(2.7)	มัธยมวัดนายโรง	ดี
อุเทน	ชาย	16	ม.5	ปรับปรุง (1.7)	มัธยมวัดราชบพิศ	ปานกลาง
ปพนพัชร	ชาย	16	ม.5	ปานกลาง (2.9)	มัธยมวัดนายโรง	ดี
ศิริพล	ชาย	18	ม.6	ดีมาก (3.9)	ชยันตพิทยาคม จ.ชยันต	ดีมาก
อังศุศร	หญิง	17	ม.6	ดี (3.43)	เตรียมอุดมศึกษา	ดี

ระดับผลการเรียน

ปรับปรุง 0.00 - 1.99 พอใช้ 2.00 - 2.49 ปานกลาง 2.50 - 2.99 ดี 3.00 - 3.49 ดีมาก 3.50 - 4.00

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว (รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัว / 1 เดือน)

ปานกลาง 10,000-40,000 บาท ดี 40,001-70,000 บาท ดีมาก 70,001-100,000 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 4-56 : สรุปปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ปัจจัยการเรียนรู้ทางการเมือง	ยศ	ศิวารุช	ภัทรนันท์	ชัยวุฒิ	ณภัทร	ปพนพัชร	อุเทน	ศิริพล	อังศุศร
ครอบครัว									
การอบรมเลี้ยงดูที่ให้อิสระทางความคิด และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ทางการเมือง เดือนตุลาและพฤษภาทมิฬ	✓	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓
เพื่อน									
การเรียนรู้ทางการเมืองระหว่างเพื่อนในกลุ่ม นักเรียนฯ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การเรียนรู้ทางการเมืองระหว่างเพื่อนในกลุ่มคนศ.	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	-
สื่อสารมวลชน									
อินเทอร์เน็ต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
หนังสือพิมพ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
โทรทัศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
วิทยุ	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓
หนังสือ, แผ่นพับ ใบปลิวต่างๆ	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	-
โรงเรียน	-	-	-	-	-	-	-	-	✓

ตารางที่ 4-57: สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย

ปัจจัยที่ศึกษา	ยศ	ศิวาวุร	ภัทรนันท์	ชัยวุฒิ	ณภัทร	ปพนพัชร	อุเทน	ศิริพล	อังศุศร
ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง									
ความรู้เกี่ยวกับการเมืองทั่วไป	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การปกครองระบอบประชาธิปไตย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สำนักทางการเมือง									
การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล									
เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพทางการเมือง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เชื่อว่าตนเองเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เชื่อว่าตนเองสามารถหาช่องทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อระบบการเมือง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากกรณีศึกษากลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยทั้ง 9 คน ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยมีอายุระหว่าง 16-18 ปี ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 โดยมีผลการเรียนโดยเฉลี่ยในระดับดี และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงดีมาก นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง มาจากครอบครัวที่อบอุ่นมีการอบรมเลี้ยงดูโดยให้อิสระทางความคิดและเปิดโอกาสในการตัดสินใจ

ตัวการสำคัญในการเรียนรู้ทางการเมืองได้แก่ ครอบครัวและสื่อมวลชน โดยพบว่าบุคลิกที่เชื่อมั่นในตนเอง รวมถึงความเป็นประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวผู้ปกครองที่ให้อิสระทางความคิดและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว นอกจากนี้ครอบครัวผู้ปกครองยังมีส่วนในการถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 14 ตุลา 2516, 6 ตุลา 2519 รวมทั้งเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ซึ่งนอกจากจะเป็นความรู้ทางการเมืองแล้วยังส่งผลให้นักเรียนเกิดสำนึกทางการเมืองโดยเห็นคุณค่าและห่วงหาพันการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะทราบดีว่ากว่าที่จะได้มาซึ่งประชาธิปไตยนั้นต้องผ่านอะไรมาบ้าง การเรียนรู้เรื่องราวทางการเมืองในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าวิกฤตการณ์การเมือง 2549 มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ผ่านมาในอดีต ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อเหตุการณ์ในอดีตจึงกลับมาอีกครั้ง ซึ่งความรู้สึกนี้เป็นแรงกระตุ้นและแรงผลักดันให้กลุ่มนักเรียนฯส่วนหนึ่งออกมามีส่วนร่วมทางการเมือง

ทั้งนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยทั้ง 9 คนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในเรื่องความรู้ทางการเมืองทั่วไป ได้แก่ นโยบายและการบริหารงานต่างๆ ของรัฐบาล สถานการณ์ประจำวัน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เช่น สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการชุมนุมโดยสันติปราศจากอาวุธ สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการ สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการเข้าชื่อถอดถอนทางการเมือง องค์กรอิสระและการตรวจสอบ เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มนักเรียนฯยังมีความรู้ความเข้าใจในความหมายหลักการของประชาธิปไตยอีกด้วย

นักเรียนในกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตยทุกคนมีสำนึกทางการเมืองและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของประเทศ การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประชาชนทุกคนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศควรให้ความสนใจและติดตามความเป็นไปโดยตลอด กลุ่มนักเรียนฯมีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อการ

ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ทั้งยังมีความเห็นว่าสิ่งที่จะทำให้การเมืองและประชาธิปไตยพัฒนา คือ การให้การศึกษาและความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน

นักเรียนทุกคนในกลุ่มนักเรียนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคลอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความรู้สึกมีศักยภาพทางการเมืองของบุคคลเชื่อว่าตนเองสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ความรู้สึกที่ตนเองเข้าใจการทำงานของรัฐบาล สามารถให้ความเห็น วิพากษ์ วิจัยการดำเนินงานนโยบายต่างๆของรัฐบาลได้ ความรู้สึกที่ตนเองสามารถหาช่องทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อรัฐบาลถึงแม้จะมีสถานภาพนักเรียน

การเรียนรู้ทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สำนักทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล ล้วนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนเพื่อประชาธิปไตย โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและมีลักษณะเกื้อกูลโยงใยซึ่งกันและกัน